37

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

PVRGATORIVM.

SEX CONCIONIBVS, QVIBVS

etiam Orationes pro defunctis, Luctus mortuorum, & funebrium Cæremoniarum explicatio continetur, aſſertum.

Authore D. Martino Eiſengreinio, SS. Theologiæ Licentiato, & Præpoſito Moſpurgenſi &c.

Nunc primùm autem hæ conciones latinitate donatæ ſunt, per M. Tilmannum Bredenbachium I.V. & SS. Theolog. Baccalaur.

Cum gratia & Priuilegio Cæſ. Maieſt.

Ingolſtadij excudebant Alexander & Samuel Vueiſſenhornij.

ANNO M. D. LXVI

AVGVSTIN. DE CVra pro mortuis gerenda. Cap. 4.

NOn ſunt prætermittendæ ſupplicationes pro Spiritibus mortuorum, quas faciendas pro omnibus in Chriſtiana ſocietate defunctis, etiam tacitis nominibus, quorumq; ſub generali commemoratione ſuſcepit Eccleſia, ut quibus ad iſta deſunt parentes aut filij, aut quicunq; cognati uel amici, ab una eis exhibeatur pia matre communi.

SERENISSIMO ET ILLVSTRISSIMO PRINCIPI AC DOMINO, D. *Alberto, Comiti Palatino ad Rhenum, Superioris & Inferioris Bauariæ Duci etc. Principi ſuo Clementiſſimo.*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

MAGNVS ILle *Athanaſius, Sereniſſime & Illuſtriſſime Princeps, propoſita ſibi quæſtione, unde cognoſci queat Chriſtianorum religionem reliquis omnibus meliorem, reſpondit,* Lib. quæ. q. 40.

duo quædam uideri penes nos ſigna, quæ pietatem noſtram, ac Dei ergà nos dilectionem ac protectionem demonſtrent, Primùm quidem, quòd non inuenimus ab initio ſeculi gentem aliam inter omnes gentes, tot tantíſq́ temporibus impugnatam, nec tamen deletam præter hanc ſolam Chriſti fidem. Quæ certè non manſiſſet indelebilís ab omni natione impugnata, niſi manus Dei cuſtodiuiſſet, & cuſtodiret indelebilem. Secundum autem ſignum eſſe, quòd nullus rex Chriſtianorum, ullís barbarís & infidelibus traditus eſt in mortem, etiam tot nationibus ac gentibus aduerſús regnum bella gerentibus. Quinimò non ſolùm regem

non opprimere, ſed nec imaginem eius dē monetis & numiſmatis delere cum cruce ualuerunt, etiam quibuſdam tyrannis in hoc laborantibus. Tu uerô, inquit, noli hanc rem uilem & facilem putare: niſi enim ſuper omnem fidem Deus hanc noſtram elegiſſet, non utiq; ipſam in medio gentium tanquam luporum creſcentem conſeruaſſet incolumem & inuulnerabilem. Sed neq; permiſiſſet Deus errantem fidem ubiq; dominari poſt incarnationem filij eius & Dei noſtri Ieſu Chriſti, uſq; ad omnes fines terræ. Veriſsimam profectò hanc D. Athanaſij ſententiam comperimus, Princeps Illuſtriſsime. Enimuerò ſi Eccleſiæ Catholicæ ex-
 ordium,

ordium, ætatem adultam, et hanc ultimam penè ſenectã conſideremus, quantis eã procellis, quantis tempeſtatibus iactatam inuenimus? Nã ut Nerones, Domitianos, Iulianos, Maxentios, Decios, Attalos, aliosq́; penè infinitos Chriſtianæ Religionis ſæuiſsimos, truculentiſsimosq́; perſecutores ac Tyrannos, qui annis circiter quadringentis ſuboleſcentẽ Chriſti fidem grauiſsimè ſæuiſsimeq́; exagitarũt, taceamus, qui ferro & flammis tantùm Chriſtiani ſanguinis extrema ſæuitia profuderunt, ad Pſeudoprophetas et hæreticos reſpiciamus, ad lupos illos rapaces, qui poſt Apoſtolorum diſceſſum exorti, gregem dominicũ odio plusq̃ Vatiniano & plusq́; lupina rapacitate

pacitate inuaſerũt ac dilaniarũt. Nõne tenerã et ut ità dicam lactentem adhuc Eccleſiã ſuffocare conati ſunt Ebion, Cherinthus, Menander, Baſilides, Marcion, et id genus peſtilentiſſimorum hominum, qui uelut apri ſylueſtres uineã Domini immani furore ac rabie diſsipare, ac maceriẽ eius demoliri ſtuduerunt? Quorum omnium uiolentos impetus cum immobili firmitate fortiter ſuſtinuiſſet, atq; adeò uires eorum confregiſſet Eccleſia Catholica, neutiquàm quieſcens pater ille omnis mendacij & falſæ doctrinæ diabolus, Arium Pſeudoprophetam excitauit, tantaq; ui ac terrore rem Eccleſiaſticam perturbauit, quanta

unus aliquis hæreticus nunq̄. Iam quis ignorat quomodò cum Valentino hæretico luctatus ſit D. Irenæus, cum Celſo Origenes, cũ Nouato Cyprianus, cum Eunomio Baſilius, cum Iouiniano, Heluidio & Vigilantio Hieronymus, cum Fauſto Manichæo, Pelagio, Celeſtio, Donato & Circuncellionib. Auguſtinus? Atq; adeò nulla ferè ætate ab eiuſmodi apris, lupis et uulpibus immunis fuit uinea Domini exercituum Catholica Eccleſia: ut taceam, quantam eidem cladem inflixerit, quàm infeſtis ſignis oppugnauerit iam inde ab anno Domini 617. Mahometus Arabs ex patre pagano & matre hebræa Iſmaëlitici generis

neris, natus. Nihiloſeciùs eadem Eccleſia tot atrociſſimorum diuerſiſſimorumq; hoſtium coniuratiſſimis copijs impetita, illo protegente qui dixit, Portæ inferi nõ præualebunt aduerſùs eam: & : Petre, ego rogaui pro te ne deficiat fides tua: illo, inquam, tutore et uindice, retuſis fractisq; hoſtium uiribus ſemper inuicta perſtitit. Veriſſimè igitur mihi dixiſſe uidetur Athanaſius, Princeps Illuſtriſſime, certiſſimum hoc eſſe ſignum ueritatis fidei & Religionis noſtræ, tot eam arietibus tanto tempore continenter impugnatam, nec tamẽ euerſam. An autem hac noſtra ætate Draco ille, mulieris perſecutor à pugna uidetur Apoc. 12.

 deſiſtere?

deſiſtere? Certè tanto cum fremitu ac terrore non ſolùm debellatas olim copias colliſasq́; machinas particulatim, & uelut ſuccedentibus ſibi cohortibus arte quadam & ordine productas, in aciem reproducit, uerumetiam ipſas eaſdem cum uniuerſa teterrimorum Cacodæmonum turma in unum quoddam agmen coëgiſſe uidetur. Cuius tam terribilis et horrendi agminis, etſi ſub Imperatore Lucifero ſignifer uideatur Martinus Lutherus: Chiliarchæ, Caluinus, Zuinglius, Oecolampadius, Rotmannus: Centuriones, Illyricus, Sneppius, Beza: Gregarij milites Vergerius, Smidelinus, Spangenbergius, & id genus

factioſiſſi-

factioſiſsimorum hominum portenta: arma tamen ſua mutuati ſunt, à ueteribus illis uel ipſorum iudicio damnatæ memoriæ hæreticis, imò inter ipſos Erichthonijs artibus ex inferis euocati pugnare conſpiciuntur Neſtorius, Pelagius, Vigilantius, Iouinianus, Aëtius, Donatus, Iconoclaſtæ, atq; adeò uniuerſus ille omnium hæreticorum exercitus. Quodſi falſò hoc à nobis dictum uolunt, non mihi ſed laudatiſsimo præſuli D. Cyrillo alijsq; plurimis litem fecerint: is enim ait Neſtorianos negaſſe S. Euchariſtiam habere corpus Domini extrà uſum Sacramenti, quam impietatem renouarunt Lutheri diſcipuli.

Epiſt.ad Colobaſ.

Aug. li. 1. 2. et 3. cōtra Iulia.

Pelagius

Pelagius negabat eſſe peccatum originale in pueris: idem Zuinglius docuit et Seruetus. Vigilantius ſanctorum cultum, & reliquiarum uenerationem inſectabatur: miracula quæ ad eorundem ſepulcra diuina uirtute patrabantur, præſtigias dæmonum blaterabat: idem blaſphemo ore crepitat clypeatus ille gregariæ cohortis pugil Smidelinus, ſic blaſphema caui ſpirant mendacia folles. Iouinianus matrimonium æquabat uirginitati, Idem ſuo epithalamio probat Lutherus, eiuſq; diſcipuli. Aëtius negabat ieiunandũ certis diebus ab Eccleſia præſcriptis, nec offerendum ſacrificium pro defunctis, Idem paßim Lutherus,

Hier. cõtra Vigl.

In hyperaſpiſte cõt. Matt. Bredenb.

Hier. cõt. Iouinian.

Smidlin. cont. Hoſ.

Epipha. in hæreſi Aëtij.

rus, Caluinus cæteriq́; omnes. Donatiſtæ apud D. Optatum docebant ſacrum Chriſma conſpuendum & conculcandum: Nouatiani quoq; referente Theodoreto illud uanum commentitiumq́; aſſerebant: Idem Lutherus, rancidum oleum illud ſacrilego ore appellitans. Iconoclaſtæ imagines è templis exturbabant: idem noſtri temporis hæretici penè omnes. Deniq; nulla eſt hæreſis quæ non hac noſtra tempeſtate ſub ſignis & uexillis Lutheri ſtet in acie & procinctu, uti hoc ipſum luculenter ac ſolidè demonſtrauit claræ memoriæ uir D. Fridericus Staphylus de Republ. Chriſtiana optimè meritus, & iam pri-

In Epiſt. Trim. Theolog. Li.2. Dubitant. cap.5.

dem Reuerendiſsimus D. Vuilhelmus Lindanus omnibus Epiſcopi ornamentis exornatiſsimus.

Verumenimuerò ea eſt optimi Sponſi Domini noſtri Ieſu Chriſti ergà Sponſam ſuam Eccleſiam Catholicam fides & benignitas, ut cùm perpetuum illi cum hoſtibus conflictum habendum (quamdiu in huius mundi deſerto ſub caſtris ac tentorijs degendum eſt) non ignoret, nunquã idoneis & fortibus belli Ducibus ac militibus eam deſtituat. Olim antè exortam Euangelij lucem contrà Amorrhæos, Iebuſæos, Madianitas, Cananæos, Philiſtæos, largitus eſt Moſen, Ioſue, Iudam, Symeonem,

Gedeonem, Sampſonem, & contrà ſuperbum illum Goliath, Dauidem, aliosq́ infinitos bellicoſiſſimos Duces.

Deinceps abolitis iam umbris Moſaicis, exortaq́ Euangelici iubaris luce, cùm nunquam non inſano furore ac rabie Catholicam Chriſti fidem adulterinis dogmatibus labefactare & expugnare niterentur hæretici, nouos athletas, nouosq́ Gedeones quali-bet hominum memoria ſuæ Eccleſiæ præſtituit, Irenæos dico, Adamantios, Cyprianos, Hieronymos, Auguſtinos, Chryſoſtomos, Baſilios, Nazianzenos, Cyrillos, aliosq́ innumeros, quorum uirtus, pietas, bella, uictorioſiſ-

uictorioſiſſimiq́ triumphi celebriores ſunt, quàm ut meam requirant Panegyrim.

Noſtra quoq́ ætate, qua non unus & alter, ſed uniuerſa hæreticorum turma furialibus œſtris percita, rediuiuis ab Orco manibus, Eccleſiã Catholicam ſummis atrociſſimisq́ odijs inuaſerũt, quales, quantos quamq́ magnanimos, generoſos & ſtrenuos palæſtritas Dux & Imperator noſter Chriſtus Dominus Eccleſiæ ſuæ largitus ſit, noſtro catalogo nõ eget. Sanè tanta ui ac robore cum aduerſa factione colluctati ſunt, ut aduerſus pleroſq́ eorum ne hiſcere quidẽ auſi fuerint antagoniſtæ. Quid multis? Sola

hæc

hæc Tuæ Sereniſs: Celſit: Princeps Illuſtriſsime Academia Ingolſtadiana, quantos habuit, hodieq́; habet doctrina, uirtute, pietate, omnibusq́; ornamentis conſpicuos uiros ac Theologos? Nam ut ſanctam illam et in omnibus pietatis bonarumq́; diſciplinarum exercitijs indefatigabilem Ieſu ſocietatem (faceſſant æmuli) ſilentio prætercam, quam uergente nūc ad ueſperam mundo, & imminente hora undecima benigniſsimus Deus ab annis non ità multis Eccleſiæ ſuæ largiri dignatus eſt, quæ licet recens ſit, fœcunda tamen eſt & alacris ad portandum æſtum & pondus diei in uinea Domini: ut prætereà exercitatiſsimum ac

τςίγλωττον Theologicæ ſapiẽtiæ Profeſſorem D. Georgium Theandrum, Religioſiſſimumq́; uirum. D. Ioannem Naſum Franciſcanũ & Eccleſiaſten, uiros quotidiè de Tuæ Illuſt. Celſit. Academia & Repub: optimè merentes, hîc operoſè non adducam, tres tantùm cõmemorabo, quorũ duos habuit, tertium etiamnùm habet eadem Tuæ Ill. Celſ. Academia fortiſſimos inuictiſſimosq́; Triumuiros, quorum primus extitit uenerandæ memoriæ D. Ioannes Eckius Theologus, qui et eminùs et comminùs ſcriptis ac diſputationib. cũ ipſo totius ſeditionis anteſignano Luthero ſubinde congreſſus eſt, eoq́; ipſum adegit, ut argumentorũ pondere

pondere preſſus, publicitùs proclamitaret: Hæc res neq; propter Deũ cœpta eſt, neq; propter Deum finietur.

Huic piè & Chriſtianè defuncto, ſuccenturiatus eſt Cl. uir D. Fridericus Staphylus, cuius uirtutes Tuæ Ill. Celſ. totiq; Eccleſiæ ſunt ſpectatiſsimæ, expertiq; ſunt aduerſarij eas maiores quàm uolebant. Hunc quoq; cùm ſanctæ huius militiæ agonothetes rude donaſſet, largitus eſt Tuæ Sereniſs. & Illuſ. Celſitudinis Reipub. & Eccleſiæ, atq; adeò uniuerſo orbi Chriſtiano Magnificum Præſtantiſsimumq; uirum D. Martinum Eiſengreinium Theologũ, Præpoſitũ Moſpurgenſem et Protonotariũ Apoſtolicum,

Tuæ Illuſt. Celſ. Conſiliarium, cui ad natalium ſplendorem, magnasq́ et heroicas corporis & fortunæ dotes ea animi indoles diuino beneficio contigit, ut Tuæ I. C. Reſpubl. Ingolſtadiana adeoq́ Chriſtianus orbis uniuerſus de hoc tanto Paſtore ac Præpoſito ſibi cõgratuletur. Quantæ enim uirtutis eſt, quantæ Philoſophiæ in ſumma dignitate conſtitutum, affluentibusq́ illis quæ omnes ad uitia ſollicitant plurimos pertrahunt, nõ otio lenteſcere, non uoluptatibus eneruari, & ne latum quidem unguem ab officio tranſuerſum dimoueri? Quid hîc iugem eius in concionibus induſtriam, in ſacrarum literarũ ſtudijs aßiduitatem,

in auita

in auita & Catholica Religione aſſerenda conſtantiſsimum flagrantiſsimumq́ zelum, in populo docendo fidem & ſtudium, in lolio & zizanijs uitiorum hæreſumq́ omnium euellendis ſedulitatem commemorem? Quæ ſanè omnia cùm Tuæ S. & I. C. ſint perſpectiſsima, uel tuopte, Sereniſsime Princeps, iudicio inuidos potiùs dicendos exiſtimauerim eos, qui has tantas huius uiri uirtutes non admirentur & ſuſpiciant, quàm aſſentatores, qui prædicent & collaudent. Certè uel ipſius Apoſtoli teſtimonio Præpoſiti qui benè præſunt, duplici honore digni ſunt. Non quòd has laudes ipſi D. Eiſengreinio uiro undequaq; celeber-

rimo placere, aut aliquid ſplendoris adferre poſſe exiſtimem, ſed quòd aliquám noſtræ ergà Deum gratitudinis partem arbitrer, non tacere uiros illos per quos tanta commoda largitur humano generi.

Porrò cùm diuerſas ac plurimas eiuſdem D. Eiſengreinij conciones magno totius Germaniæ applauſu iam publicatas uiderem, plurimoq́ numero diſtrahi, & maximo fructu lectitari, pleraſq́ etiam ob arcanum uberrimumq́ omnis eruditionis et pietatis theſaurum Latino ſermone ab alijs donatas animaduerterem, præter eam quam nuper de ſacris Diuorũ reliquijs, religioſisq́ peregrinationibus inſcriptam,

inſcriptam latinam feci, uiſum eſt ſex Conciones funebres eodē ſtudio latinitate donare, in quib. ea quæ ad funus pertinent, uidelicet quomodò mortui lugendi: de Sepulturæ cæremonijs earundemq́; explicatione: de ſuffragijs defunctorum, quodq́; uiuorū precibus iuuentur: de loco expiationis, quē priſco Eccleſiæ uocabulo appellamus Ignem purgatoriū: de ſacrificijs pro defunctis inſtituendis: de Primi, Septimi, Triceſimi & Anniuerſarij diei celebratione, quib. defunctorum commemoratio peragitur, doctiſsimè luculentiſsimeq́; pertractantur, cōmodiſsimaq́; ratione ac methodo explicantur, ſacrorumq́; eloquiorū teſtimonijs ſolidiſsimè cōfirmantur. Argumētum huius operis.

Accendebat me ad hunc laborem alacriori animo ſubeundum, euidens et in multis comperta harum concionum utilitas (non enim deſunt qui ſola harum lectione inueteratiſsimas hæreſes animo expuerunt) tùm deinde quià Reuerendiſsimus & Illuſtriſs. Princeps, D. Otho Cardinalis Auguſtanus, cùm nuper me pro ſua ergà literarum & uirtutis ſtudioſos ſumma clementia & benignitate primùm literis mirificam humanitatem ſpirantibus accerſeret, ac deinde menſa & colloquio ſuo clementer & benignè exciperet, has ipſas Conciones unà cum Authore (cuius uberrimam et incomparabilem in dicendo facundiam,

am, feliciſsimum ingenium, & tuendæ Religionis feruorem plurimùm commendabat) has, inquam, ipſas conciones uehementer prædicabat, latinasq́; ut facerem, ſeduló hortabatur, pluſculum in hoc ſcribendi genere ingenio ſtudijsq́; meis tribuens, quàm promeruiſſe me exiſtimabam. Cuius ſanè tanti Præſulis & Principis, qui inſtar fortiſsimi Athlantis πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων, non nomine duntaxàt, ſed reipſa præſtat ſe Germanicæ Nationis Protectorem, diesq́; ac noctes pro domo Dei ſedulum & induſtrium excubitorem agens, Catholicæ Religionis ſegetem à Sampſonicarum uulpiū flammis & incendijs tutatur & uindicat,

 huius,

huius, inquam, tanti Principis de hoc noſtro Authore eiusq́ laboribus elogium ueræ ſolidæq́ laudis nomen habere meruit. Nam ut Hector ille apud Næuium referente Cicerone, laudari à laudato, uera demùm laus eſt.

Nec minora præbuit calcaria, quòd ex Tuæ Seren. & Illuſt. Celſit. Conſiliario & Secretario conſultiſſimo Catholiciſsimoq́ D. Eraſmo Vendio intelligebam, Tuam S. & I. Celſit. non ſolùm parentis mei piæ memoriæ Matthiæ Bredenbachij, ſed meos inſuper qualeſcunq́ labores hactenùs exantlatos non parùm probare, ergaq́ ſtudia mea clementer &

benignè

benignè affectam. Vnde cùm nihil in mea ſupellectile inuenirem, quo meam uiciſsim ergà Tuam Illuſtriſs. Celſit. obſeruantiam conteſtarer, putaui huius tanti authoris lucubrationes omnium piorum doctorumq; calculo tantoperè collaudatas, meiſq; uigilijs quàm potui fideliter ac ſedulò in Latinum ſermonem conuerſas, non indignas fore, quæ Tuæ Seren. & Illuſt. Celſitud. officioſè et humiliter offerrentur: non ambiguam in ſpem erectus, quandoquidem Tua S. et I. Celſ. ipſum Authorem ſibi habet chariſsimum, nec me interpretem ſuo clementiſsimo fauore dedignatur, quicquid nūc ab utroq; ſimul proficiſcitur, Tuæ

Illuſ.

Illuſ. Celſ. non ingratum fore. Quam ſpem mihi adauget ſumma Tuæ Illuſt. Celſ. pietas & Catholicæ Religionis obſeruantia, atq; ergà eiuſdem cultores & aſſertores innata clementia & iuuandi deſiderium. Quibus tam præclaris uirtutibus, Sereniſsimi Tuæ Ill. Celſitudinis Maiores uniuerſaq; Bauaricorum Principum familia, ſemper præcipuo quodam atq; admirabili fulgore reſplenduit, eoq; reciproca Dei Opt. Max. pietate factum, ut pleroſq; Reges, Imperatores et Monarchas in eadem Sereniſsima ueſtra familia conſpiciamus.

En igitur Sereniſsime & Illuſtriſſime Princeps ac Domine Clementiſsime,

tiſsime, haſce meas uigilias Tuo Illuſtriſsimo nomini dedicatas & conſecratas, Tuæ S. & I. Celſ. humiliter & obſeruanter offero, orans enixè, ut quas pio ſanè ac religioſo ergà Catholicam Eccleſiam affectu, nec minori cura & labore elucubraui, clementer & benignè ſuſcipias. Quòd ſi impetrauero, magnum Tua S. et. I. C. mihi calcar addiderit ad ſimiles atq; adeò maiores pro domo Dei, pro ſalute & incolumitate Reipubl. Chriſtianæ, pro aris deniq; & focis labores magno & uirili animo ſubeundos. Deus Opt. Max. Tuam S. & I. Celſit. Reipub. ſuæ gubernandæ, Eccleſiæ Catholicæ protegendæ, ſtudiorumq;

rumq́ꝫ commodis prouehendis quàm diutiſſimè felicem, florentem et incolumem conſeruet. Datum in Tuæ Ill. Celſit. inclyta Academia Ingolſtadiana, Idibus Ianuarij, Anno ſalutis 1566.

Veſtræ Sereniſſimæ & Illuſtriſſimæ Celſitudinis obſeruantiſſimus.

Tilmannus Bredenbachius Embricenſis.

PHILIPPI

PHILIPPI MENZELII
Carmen de Purgatorio.

E Rgone ſic pietas, ſic obſeruantia Veri
Exulat, & toto fugiens conceßit ab orbe?
Et ſunt qui, Veterum protrito calle relicto,
Inſuetum ſectentur iter, qua nulla priorum
Semita ſeſe aperit nobis, aditumq; recludit?
Quiq; negare auſint, tot iam labentibus annis
Credita, totius uotis concordibus orbis,
Relliquias ſcelerum flammis Purgantia Regna?
Et ſunt, qui renuant mortali corpore functos
Viuentum ſentire preces, precibusq; iuuari,
Quas perſoluendis præcidere tempora pœnis,
Suppliciiq; graues ſaltem lenire dolores, (ſtrat?
Priſca Fides, monumenta Patrum, experientia mon-
Quin & funereos ad humandum corpora ritus
Nonnulli è medio cupiunt ſuſtollere: ne quid
Scilicet Antiqua de Relligione ſuperſit.
Ergò præire Cruces (noſtræ monumenta ſalutis)
Ceratosq; uetant tumbam præcedere lychnos:
Luſtralem execrantur aquam: nec thuris odorem
Ferre queunt. O gens quæ te dementat Erinnys?
Quis nouus iſte tuis imponit ſenſibus error,

Vi

Vt Patrum antiquos temerè reſcindere mores?
Ac tibi præſcriptos auſis tranſcendere fines.
Nonne fuit ſatius, te relligione teneri,
Quam coluêre Patres, cœli ſtatione recepti,
Et quibus æternos fama impertitur honores,
Quàm commenta ſequi dubijs authoribus orta?
Nonne fuit ſatius ueſtigia nota uiarum
Quàm perplexa ſequi, quæ multa per auia tandem
Præcipites uoluunt, huius nouitatis amantes?
Dum licet, huic igitur trito uos reddere calli,
Quem Fidei antiſtes, ceu murus ahenus, Auitæ
Doctus ISENGRINIVS facundo ediſſerit ore:
Dum loca uindicibus docet exultantia flammis
Poſt obitus reſtare animis: ubi (ſi quid adhæſit)
Omne nefas ultor ſæuiſſimus excoquat ignis:
A uitijs donec mens defæcata niteſcat:
Et cœli tandem ſine labe aſpiret ad artes.
Dumq; docet uiuos operam non ludere, ſi qui
Functorum Vita pro libertate precentur,
Pœnarumq; aliquid ſic detraxiſſe laborent:
Adijciens demum quorſum funebria ſacra,
Quid ſibi Crux, faculæq; uelint, lymphæq; piantes,
Quidq; Sabæus odor, quid uerba precantia ſignent.

REVEREN-

REVEREN-DISSIMO PRINCIPI AC DOMI. D. OTHONI,

Sacræ Romanæ Eccleſiæ Epiſcopo Cardinali Albano & Auguſtano, Germanicæ Nationis Protectori, Præpoſito & Domino in Elwang &c. Domino ſuo Clementiſsimo.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

REVERENDISSIME Princeps ac Domine Clementiſsime. *Non in ueteri ſolum Teſtamento Daniel, uerum in* Dan. 12. *nouo etiam Dominus & Seruator noſter Chriſtus Ieſus* Matt. 24. *ipſemet uaticinatus eſt, ante ſeculi conſummationem ſtaturam in loco ſancto, id eſt, interprete D.* 2. Theſ. 2. *Paulo, in Eccleſia Dei, abominationem deſolationis.*

Iam porrò ſi utranq; hanc prophetiam aliquantò penſiculatiùs expendamus, & noſtri ſeculi curſum applicemus, prô dolor nimis uerè comperimus iam nunc eas cœpiſſe adimpleri, ipſoq; euentu comprobari, quæ tot retrò ſeculis Chriſtus ac Daniel prophetarunt.

Nam prô Deum immortalem hac noſtra tempeſtate in loco ſacro, id eſt, Eccleſia Dei tanta ordinum diſsipatio, conuulſio ac deuaſtatio conſpicitur, quanta ab exordio religionis Chriſtianæ nec uiſa nec audita eſt unquam.

Haud ità multùm excedit annum quadrageſſimum quòd ubiuis locorum in uniuerſa Germania, imò non in Germania tantùm, uerùm in cæteris quoque omnibus circuniacentibus ditionibus ac regnis Chriſtianis ità comparatum fuerit, ut uerè de illis
Act.4. dici potuerit, quod in Actibus Apoſtolicis de primitiuæ Eccleſiæ Chriſtianis ſcriptum legimus: Multitudinis credentium erat cor unum & anima una. Namq; ut ſimul omnes unum duntaxàt Deum colebant, ità unam tantùm habebant fidem, unam doctrinam, unam confeſsionem, nullum inter ipſos erat diſsidium, ſchiſma nullum, diſcordia nulla. Atq; adeò quod auditu mirum eſt, tametſi Eccleſia Chriſtiana per uniuerſum ſpacioſiſsimumq; orbem

bem ſeſe dilataret, (unde Catholica nuncupatur) maximaq́; morum atq́; idiomatum in eo ſit diuerſitas, nihiloſeciùs omnibus ſeculis omnibusq́; in locis, in ritibus & cæremonijs ſuis eam æqualitatem & conſonantiam obſeruauit, ut etiam cultum diuinum uniuerſum una duntaxat lingua uidelicet Latina, peregerit, ita ut ſi quis uel extremis ueniſſet ab Indis, & rem Eccleſiaſticam conſideraſſet, ſolo hoc argumento agnouiſſet, ſe inter Chriſtianos uerſari, unumq́; illis eſſe cor, animam unam, ſpiritum unum.

Quid autem? Nunquid et noſtra hac ætate eiuſmodi in doctrina conſenſio, & in cæremonijs conſonantia ſeruatur? Equidem in præſentiarum haud multis illud exponam: Cæterùm rei euidentia prô dolor, nimis clarè ſummam diſcordiam & confuſionem, quæ in Eccleſia Dei à turbulentis & uertiginoſis quibuſdam ſpiritibus excitata eſt, coarguit, uſq́; adeò ut una in domo difficulter inueniantur duo, qui in omnibus fidei articulis inuicem conſentiant: ſed plerunq́; aliter credit Pater quàm Materfamilias: aliter parentes quàm liberi: aliter miniſtri quàm ancillæ: quæ profectò tanta opinionum diſſenſio, magna & ſumma eſt miſeria & abominatio deſolationis in Eccleſia Dei.

Verumenimuerò ſi penitiùs adhuc Eccleſiam perluſtremus, quo pacto agatur cum cultu diuino & Ceremonijs, aliud reuera nihil comperimus, quàm illam ipſam abominationem deſolationis, de qua Chriſtus ac Daniel *locuti ſunt.* Nunquid *enim plurimis in locis ab auitis, probatis et laudabilibus* Eccleſiæ *ritibus contumaciter defecerunt?* Nunquid *multæ, piæ & utiles Cæremoniæ apud mortales ſummum in contemptum deuenerunt?* Nonne *quilibet ferè in* Eccleſia *ſtatuit & abrogat, quicquid ſuo collibitum eſt arbitrio?* Nemo *ſanè ire poteſt inficias: teſtatur experientia, obuerſantur exempla, ipſa coràm ob oculos conſpicitur calamitas.*

Taceo *quòd pleriſq; in locis baſilicæ illius* Regis *gloriæ prorſus deſertæ iacent ac deuaſtatæ.* Plures *iam tabernas,* Oenopolia *&* Balneas *uidemus, quàm* Eccleſias *ac domus* Dei. Multis *ſanè in locĩs funditùs dirutæ ſunt ac diſsipatæ: aut ubi adhuc exiſtunt, ſtabulãdis equis, aut tormentis bellicis, uenationibus, pulueri tormentario alijsq; id genus uſibus deſtinatæ ſunt: aut ſi omninò aliquam* Eccleſiæ *faciem alibi retinuerunt, utiq; deſertæ ac deformatæ ſunt, & planè tales* Eccleſiæ, *in quibus illa deſolationis abominatio, de qua* Daniel *&* Chriſtus *uaticinati ſunt, clariſsimè conſpicitur.*

Siquidem

Siquidem non iſtic canuntur preces Matutinæ, non Veſpertinæ, nullum legitimum Officium, nullæ Vigiliæ, nullæ Pſalmodiæ funebres, non thura, non aqua luſtralis, non ſal benedictus, non cerei, non palmæ ſeu rami benedicti. Non iſtic uſitatur Confirmatio, non Confeßio, non Organorum concentus, non extrema Vnctio. Non ordinantur Sacerdotes, non uelantur Virgines, non anniuerſariorum ſolennitas obſeruatur, Sancti in honore non habentur, Cerei non accenduntur, Miſſæ ſacrificium non peragitur, non tabulas, non imagines, non altaria, non ſacraria, non cryptas, non baptiſteria, non uexilla, non cruces, non ſacras pallas, non Albas, non Dalmaticas aliaq; id genus iſtic haberi uidemus. Atq; ut rem in pauca contrahamus, in plurimis Chriſtianæ ditionis locis haud multò cultiores et ornatiores uidemus Eccleſias, quàm Tabernas, aut ſolaria rei frumentariæ aut palæſtræ ſaltatoriæ deſtinata.

Porrò ſi quis fortè exiſtimet, hæc aliqua ratione tolerari poſſe, quòd maiori ex parte ſint eiuſmodi, ex quibus ſalus & felicitas animarum noſtrarum non dependeat, hic uniuerſos ſanctiſſimæ fidei noſtræ Chriſtianæ articulos à primo ad nouiſſimum ſibi proponat, & reipſa comperiet eoſdem hac tempeſtate oppugnatos, luxatos & in controuerſiam

raptos, uſq; adeò ut ne ipſa quidem ſacroſancta & indiuiſa Trinitas ſui certitudinem retinuerit. Tametſi enim ex fundamento Propheticarum et Apoſtolicarum ſcripturarum citrà omnem ambiguitatem credamus, doceamus & profiteamur, unicum, uerum æternumq; Deum, omnipotentem, creatorem et conſeruatorem cæli & terræ, uiſibilium omnium et inuiſibilium: Deum Patrem, Deum Filium, Deum Spiritum ſanctum, qui licet tres ſint diſtinctæ perſonæ, unus tamen ſint Deus, coæquales in diuina ſubſtantia, gloria, honore, ſapientia, potentia, & maieſtate æterna, ex quo, per quem, & in quo, ut ſcribit Paulus, ſint omnia: nihiloſeciùs hiſce nouiſſimis
Rom.11. temporibus quoſdam inuenimus, qui hunc articulum impugnare & proteruo ſacrilegoq; ore negare non expaueſcunt: uti & uiro cuidam docto intolerabile uiſum eſt Chriſtum, (horreſco referens) adorari, ſed ſolum Deum Patrem per Chriſtum, aut in Chriſti nomine adorandum.

Volo nunc gratæ breuitatis ergò reliquos fidei noſtræ Chriſtianæ articulos et ſeptem Sacramenta, per quæ ueluti media & canales quoſdam Optimus benigniſſimusq; Deus diuina ſua dona et chariſmata munificè nobis communicat, nunc autem non ſolùm oppugnata ſunt, & in controuerſiam uocata, uerum-

uerumetiam in ſummum contemptum adducta, hæc, inquam, nunc ſilentio præteribimus.

Eſtne autem immanis & horribilis abominatio, quòd poſt annos mille quingentos demùm articuli Religionis noſtræ quos hucuſq; tanta conſenſione ac deuotione credidit ac docuit Eccleſia, in dubium adducuntur? Eſtne hæc ipſiſſima abominatio deſolationis, de qua Chriſtus ac Daniel prophetarunt, futuram ſcilicet eam ante mundi conſummationem in Eccleſia Dei? Quòd ſacratiſſima auguſtiſſimaq; Sacramenta, quæ ueluti uaſa ſunt & inſtrumenta, in quibus Chriſtus merita & chariſmata ſua nobis offert, ut uti & frui illis poſſimus ac debeamus, in eiuſmodi contemptum deueniunt, ut ex ſeptem uix duo, Baptiſmus uidelicet & Sacramentum Altaris ſeruentur, eo tamen penè modo cum illis agitur, ac ſi cum reliquis ſint abolita. Siquidem Baptiſma, quod ex ui uerborum Chriſti ſemper reputatum eſt Sacramentum neceſſitatis, non ampliùs creditur infantibus ad ſalutem neceſſarium. De Euchariſtia uerò non iam ampliùs creditur (quicquid etiam dicat Chriſtus) uerum eius corpus & ſanguinem, uerè & ſubſtantialiter in ea præſens exiſtere. Ioan. 3. Auguſt. epiſt. 28.

Mea ſententia præfractum et excæcatũ eſſe opor-

tet eum, qui non uideat imò etiam tangat, hanc ipſam eſſe abominationem deſolationis in Eccleſia Dei, quam Daniel & Chriſtus prædixerunt, per quam non ſolùm Chriſti fideles hoc in mundo adhuc degentes, gratiâ & præſidio diuino, uerumetiam defuncti omni refocillatione & humano ſuffragio ſpoliantur.

Cùm enim iam inde ab Apoſtolico ſeculo quouis tempore & ubiq; per uniuerſas totius orbis plagas, quas quidem incolunt Catholici Chriſtiani, laudabilis hæc conſuetudo religioſè ſeruata ſit, ut pro defunctorum animabus preces fiant & orationes ad Deum, ut propter meritum unigeniti filij ſui Domini & Seruatoris noſtri Ieſu Chriſti, illis ſit propitius, peccata ignoſcat, æternamq; beatitudinem illis ex gratia ſua largiatur: ecce prorumpit ille noſtræ ſalutis hoſtis, ille malicioſiſsimus Satan, per ſuos miniſtros, nec ullo pacto illud nobis permittit. Non quòd ullo ueritatis colore (quantumuis conetur) demonſtrare queat hunc morem Euangelio & ſynceræ doctrinæ contrariũ: ſed ut quemadmodum pridem uiuos adductis in contemptum ſalutaribus Sacramentis, donis & chariſmatis diuinis priuauit: ita et hic defunctis, peccatorum expiandorum cauſa fortè pœnis quibuſdam adhuc

obnoxijs omne auxilium & ſuffragium humanum ſubtrahat, & in ſumma, tandèm abominationem deſolationis, de qua Daniel & Chriſtus *uaticinati ſunt, inuehat: quo demùm fit, ut* Dei Opt. Max. *honor, et miſerrimorum* Chriſtianorum *ſalus horrendum in modum impediatur.*

Hæc ego, Reuerendiſsime Princeps & Domine Clementiſsime *dum conſidero, & penſiculatiùs expendo, haud immerito totus tremo & exhorreo, nec ſinè lachrymis ſummam hanc calamitatem & abominationem deſolationis in* Eccleſia Dei *aſpicere poſſum. Cæterùm præter alias multas rationes, à prudentibus ac doctis quibuſdam propoſitas, quibus hæc deſolationis abominatio, quæ annis retrò quinquaginta inualuit, queat aboleri, uidetur mihi huic malo profligando præter alia etiam iſtud non inutile futurum, ſi* Eccleſiaſtæ *in* Concionibus *ſuis enixè in hoc allaborent, ut & fideliter & ſæpenumerò, & quandocunq; daretur occaſio eos ſacræ* Religionis *noſtræ* Chriſtianæ *articulos pertractent, qui nunc potiſsimùm in controuerſiam rapiuntur, & contrà ueterem auitamq; doctrinam et conſuetudinem* Eccleſiæ Catholicæ *in pernicioſiſsimam opinionem adducuntur rudiq; uulgo ignominioſis & inuiſis appellationibus inſtillantur, & magna*

ex parte, inſtar abominationis ſubducuntur.

Quocircà ipſe ego enarratas cauſas unà cum Eccleſiaſtico munere quod mihi licet indigno, Deus Opt. Max. ex ſanctæ uoluntatis ſuæ decreto in Ducatu Bauariæ commiſit, conſiderans, illud in publicis meis concionibus, non ſinè magno labore & induſtria conatus ſum, ut quaſcunq; materias controuerſas pro occaſione dominicalium Euangeliorum auditoribus meis fideliter pro ingenij mei tenuitate explicarem, genuinamq; in huiuſmodi Catholicæ Eccleſiæ ſententiam purè & ſyncerè declararem, & è diuerſo futilia & uana malicioſiſſimi Satanæ, ipſiusq; miniſtrorum conuitia detegerem.

Qui meus labor (quo nihil aliud quàm periculoſiſſimos errores auertere, ueritatem aſſerere, Deiq; honorem & Reipubl. felicitatem promouere conatus ſum) piorum quorundam hominum iudicio, fructu ſuo, opitulante gratia diuina, non eſt deſtitutus.

Porrò hoc eodem propoſito non multò ab hinc tempore hic Ingolſtadij in Paræciali mea Eccleſia ad D. Mauritium, ſumpſi mihi occaſionem ex Euangelio Lucæ ſeptimo, de uidua cuius unicus filius defunctus erat, auditoribus meis declarandi, fuſeq; et copioſe explicandi Cæremonias et ſuffragia, quæ

apud

apud Catholicos defunctis præſtari ſolent. Quæ Conciones meæ (abſit dicto arrogantia) Deo cooperante, auditoribus meis uſq; adeò placuerunt, ut pij quidam ex ipſis exiſtimarint, ſi eaſdem typis euulgarem, plurimos alios Chriſtianæ pietatis amantes qui fortè in hiſce articulis à uerò aberraſſent, ad ipſam ueritatem conuertendos: alios uerò qui hactenus in auita, Eccleſiaſtica & Apoſtolica doctrina & conſuetudine conſtantes permanſerint, deinceps alacrioribus animis in munita & confirmata ueritate perſtituros, nec facilè ad errores declinaturos. Cui tam ſynceræ illorum ſententiæ non uolui, nec fortaſſe debui me opponere, eoq; has Conciones publicè habitas ad incudem reuocaui, & ſicubi neceſſum fuit emendatas, ad excudendum adornaui.

Quòd autem hunc meum qualemcunq; laborem Tuæ Reuerendiß. Celſit. nuncupaui, aliud nihil me commouit, quàm ſummus ille ardentißimusq; zelus, quo Tua R. C. ergà ueram, Catholicam & ſolùm ſaluificantem fidem affecta eſt, magna cum fiducia et in omni ſubiectione mihi promittens, quandoquidem Tua Reuer. Cel. nihil ſibi æquè commendatum habet, quàm eiuſdem Catholicæ fidei conſeruationem & propagationem, eandem Tuam R. C. haſce

noſtras

noſtras Conciones eundem in ſcopum deſtinatàs clementer à me ſuſcepturam.

Equidem & alias materias controuerſas, quas itidem pro concione pertractaui, et oportuno tempore publicaturus ſum, abſolutas habeo: malui tamen in præſentiarum has ſex Conciones de ſuffragijs defunctorum præ cæteris producere, ac Tuæ R. C. conſecrare: non ideò duntaxàt, ut rudes & plebæi homines de exequijs potentiſsimi Imperatoris Ferdinandi pientiſsimæ memoriæ, pridē apud omnes Catholicos celebratis, ex ſacris diuinisq; literis inſtituerentur, quis uidelicet eiuſmodi pomparum funebrium ſit ſcopus, quæ origo, quodq; non externum duntaxàt ſit ſpectaculum & mera cæremonia (prout nonnulli deblaterant) ſed opus diuinis inſcripturis fundatum, defunctisq; fidelibus admodum utile ſit & neceſſarium: uerumetiam quandoquidem Tua R. C. huiuſmodi exequias ſingulari cum deuotione peragere, & orationes pro defunctis diligenter frequentare conſueuit: uti hoc ipſum Tua R. C. in exequijs duorum Imperatorum auguſtiſsimæ memoriæ Caroli V. proximis Comitijs Auguſtanis celebratis, pientiſsimiq; Imperatoris & Patriæ Patris Ferdinandi, (quas ipſamet, Tua R. C. peregit) abundè ſatis demonſtrauit.

Quamobrem

Quamobrem Tuam R. & I.C. enixè & humiliter obſecro, ut hunc exiguum quidem, attamen optimo affectu in hiſce funebribus Concionibus nunc recenter excuſis exantlatum laborem & induſtriam clementer ſuſcipiat, meq́; et ſtudia mea ſuæ Clementiæ commendata habeat, eandem Tuam R. C. cum ſubditis eiuſdem opulentiſſimæ Dei gratiæ humillimè commendans, qui Tuam R.C. et nos omnes in hiſce periculoſis temporibus ab omni animæ, corporis, famæ et facultatum detrimento protegat, in uijs et ſemitis ſuis deducat et conſeruet, et poſt hanc miſeriam, in regnum ſuum æternum miſericorditer admittat, Amen. Datum Ingolſtadij ipſis ferijs D. Andreæ, Anno 64.

T.R. & I.C.

Subiectiſſimus Sacellanus

Martinus Eiſengrenius
S S. Theologiæ Licentiatus & Præpoſitus
Moſpurg.

EVAN-

EVANGELIVM DOminicæ XVI. poſt Trinitatis. Lucæ vij.

FACTVM eſt deinceps, ibat Ieſus in ciuitatem quæ uocatur Naim, & ibant cum eo diſcipuli eius & turba copioſa. Cùm autem appropinquaret portæ ciuitatis, eccè defunctus efferebatur filius unicus matris ſuæ, & hæc uidua erat. Et turba ciuitatis multa cum illa. Quam cùm uidiſſet Dominus, miſericordia motus ſuper eam, dixit illi:

illi: Noli flere. Et acceſsit & tetigit loculum. Hi autem qui portabant ſteterunt. Et ait: Adoleſcens, tibi dico ſurge. Et reſedit qui erat mortuus, & cœpit loqui. Et dedit illum matri ſuæ. Accepit autem omnes timor, & magnificabant Deum dicentes: Quià Propheta magnus ſurrexit in nobis, & quià Deus uiſitauit plebem ſuam.

EXPLI-

EXPLICATIO.

QVOMODO LVGENDI SINT mortui, & piè, Chriſtianè honeſteq́; ſepeliendi.

IN HODIERNO EVANgelio, *quod ueſtra humanitas & deuotio de uerbo ad uerbum modò ex me audiuit, ſpectaculũ nobis proponitur hiſce noſtris calamitoſis temporibus haud nouum neq; inſolitum.* Ex *ciuitate* Naim *efferebatur funus.* Ingolſta*dij & in omnibus penè finitimis ciuitatibus, oppidis & pagis paſsim nunc ab annis duobus, ſingulis*

hebdomadibus, imò et ſingulis penè diebus frequentiora ſolito funera ſepulturæ mandantur. Quocirca penſiculatiùs aliquantò contemplabimur & expendemus ſi fortè adiuuante diuina gratia quippiam ex eo diſcamus, quod nobis erudiendis hac tempeſtate conferre queat.

Et principiò quidem colligimus, uiduam hanc filij ſui mortem non immeritò ægerrimè tuliſſe, luctuq;

Eccle.38. *et lachrymis deploraſſe. Etenim ſi fidelis amici mortem lugemus, quantò magis miſerabilis uidua dolere debuit, quòd in extrema ſenectute ſibi filius, isq; uni*

Ierem.6. *cus, & ſolamen ſenectutis ſuæ ereptus ſit.*

Omnem illa ſolatij ſpem & fiduciam, in hac graui ſenectute & uiduitate ſua in hunc unicum filium ſuum collocauerat, et eccè cum uel maximè eius egeret, truculentæ mortis uiolentia, illum abripuit. Vix ullus mortalium ſatis conſiderauerit, quantus ille fuerit dolor, quanta miſeria, quanta animi carnificina. Materni animi forſan idipſum exactiùs apud ſe conſiderauerint, quàm noſtra exponere queat oratio, quid ſit filiolum, eumq; dilectum, atq; adeò unicum amittere : haud mirum ſi eiuſcemodi matri ipſum cor præ mœrore & luctu diſrumperetur : neq; enim maior eſt amor quàm matris in filium,

2.Reg.1. *atteſtante illud Regio Propheta Dauid, cum dolorem*

lorem ex obitu Ionath*æ conceptum ſignificans di-ceret :* Doleo *ſuper te frater mi* Ionatha. *Sicut mater amat filium ſuum, itá & ego te dilige-bam.*

Attamen his omnibus non conſideratis, quòd fili-um unicum amiſerat flebilis & paupercula mulier, quòd in ſenili ætate ſola iam foret ac derelicta, quòd in hac ſua uiduitate neminem penè habebat, à quo premente aliqua neceßitate multùm auxilij ſperare poſſet, quodq́;, ſummatim dicendo, iuſtißimas, maxi-mas grauißimasq́; legendi & plorandi cauſas ha-bebat, quæ uel ſaxeum pectus meritò commouiſſent, his inquam, omnibus non conſideratis, non ſuſtinet Chriſtus Dominus, *ut ob filij mortem plus æquo ſeſe excruciet & affligat, dicens :* Noli *flere :* Sed *quo-modò non lamentetur & ploret ereptum ſibi hodiè unicum chariſsimumq́; filium ?* Chriſtus Dominus *ta-men claris ac diſertis uerbis eam flere prohibet.* No-*li, inquit, flere, ſis animo bono, dolori huic tuo breui medebitur.*

Ex *hoc igitur diſcimus, ne ſi quandoq; coniun-ctißimos nobis amicos, utpote* Parentes, *ſorores aut fratres præter opinionem nobis per mortem eripi contingat, nimio dolore nos conficiamus, prout nonnunq̃ inueniuntur qui ob amici cuiuſpiam obi-*

tum tantoperè eiulant, ſingultiunt & plangunt, ut parùm abeſſe uideantur ab inſania. Abſit à uobis, auditores, eiuſmodi luctus. In hodierno Euangelio filium unicum uidua mater amiſerat, nihilominus audit à Chriſto: Noli flere.

Porrò non aliud hîc perſuaſum habere debemus, quàm omnibus nobis hanc dictam eſſe ſententiam. Moritur tibi pater, mater, ſoror, frater, uxor, maritus, filius, filia, ſoboles unica, dicit tibi Chriſtus Dominus: Noli flere, id eſt, (ut clariùs intelligantur Domini uerba) Ne dolor tuus ſit immodicus, ne nimis anxio ſis animo, ne luctus tuus modum excedat. Non eiulabis, non planctu inſano tumultuaberis. Non talem te præbebis, quales nonnulli, qui nullius prorſus hominis conſolationem admittunt. Hæc eſt genuina uerborum Chriſti ad uiduam ſententia: ad uniuerſos autem & ſingulos pertinent, Noli flere.

Explicatio uerborum Domini, Noli flere.

Verumenimuerò quamobrem ob amici alicuius mortem non fleamus? aut qui fieri queat ut mulier aliqua paupercula, obitum ſui mariti, qui ſex aut ſeptem illi ſine cibario pane reliquerit liberos, non lugeat, non plangat, non deploret? Breuiter reſpondeo, eiuſcemodi in caſu neminem debere talem tamq; afflictam & miſerandam mulierem proteruè luctus

& doloris

& doloris arguere. Eſt *enim res miſera & deploranda, uidua tenerorum & penè lactentium adhuc pupillorum mater, præcipuè hoc maligno ac difficili ſeculo quo plerunq; cognati & amici penè omnes eam deſerunt, quo gratitudo & miſericordia prorſus ſublata eſt.* Attamen *ſummoperè cauendum eſt, ne inſano eiulato, lacerandis ueſtimentis, uellendis capillis, &* Nenijs *ethnico ritu modum excedat, illud enim planè uetat* Chriſtus Dominus *in hodierno* Euangelio *uerbis illis ſæpè iam commemoratis, quibus uiduam allocutus eſt,* Noli *flere.*

Ac *tametſi abundè nobis ſatisfacere debeat, ità ut alias cauſas non inquiramus, quamobrem defuncti plus æquo lugendi non ſint, quandoquidem iam nunc audiuimus, in hodierno* Euangelio *præceptum ab ipſo* Chriſto Domino, *in quo omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ* Dei *ſunt abſconditi, eóq; omnia ſapienter in numero, pondere & menſura, & in ſumma eo quo decet modo diſponit : nihilominus quid uetabit quominus in gratiam rudiorum et ſimplicium, cauſas ob quas iuxtà hodiernum* Chriſti *mandatum defunctos noſtros immodico luctu plorare non debeamus, quantùm ingenij noſtri tenuitas permiſerit, per gratiam* Dei *aliquantò exactiùs perſcrutemur?* Col.2. Gen.1. Sap.11. Pſal.103.

Licet enim fieri non poßit, ut humani ingenij imbecillitas, arcana diuinaq; myſteria omnia, tam in hoc thematio, quàm in alijs poßit inueſtigare: nam incomprehenſibilia ſunt iudicia eius, & inueſtigabiles uiæ eius, nec quiſquam ſenſum eius cognouit, aut conſiliarius eius fuit, ut ſcribit Apoſtolus: *Nihiloſecius ſi hæc* Chriſti Domini *uerba accuratiùs expendamus, comperiemus arduas & graues ſubeſſe cauſas, cur iiſdem uerbis nobis præceperit, ne immodicè diſcruciemur, ſi amicus quiſpiam morte nobis eripiatur.*

Rom. 11.

Prima ratio cur mortui non ſint immodico luctu plorandi.

Principiò *enim exploratum illud habet ueſtra humanitas, aut ſanè cuiuis uerè Chriſtiano exploratum eſſe debet,* Mortem *eſſe debitũ uniuerſitatis.* Quodſi *rem non intelligas, diſertis ac rotundis uerbis eam declarabimus.* Si *quis debitum aliquod inierit, eademq; uelit exonerari, neceſſum eſt ut quod debet, exoluat.* Iam *porrò uniuerſum genus mortaliũ, quotquot ab orbe condito, uixerunt, uiuunt & uicturi ſunt, nemine excepto, nec nobili, nec ignobili, nec paruo nec magno, iuuene aut ſene, fœmina aut uiro, diuite uel paupere,* Deo *præpotenti mortem debent.* Huic *debito nos inuoluit primus parens noſter* Adam, *cùm expreſſum* Dei *mandatum præuaricatus, de uetito fructu arboris ſcientiæ boni & mali comedit,*

dit. Quocunq; die ex eo comederis, inquit Deus, morte morieris. Gen.2. Chryſoſt.

Quamprimùm igitur Adam ex hac arbore comedit, Dominiq; & Creatoris ſui mandatum uiolauit, neceſſariò mori debuit, omnesq́; eius liberi et poſteri, & quotquot ex Adam propagati ſunt, uiri & mulieres, parui & magni, ſublimis & plebeiæ conditionis ſine delectu omnes mori debuerũt. Ait enim Paulus: Sicut per unum hominem peccatum in hunc mundum intrauit, & per peccatum mors, & ità in omnes homines mors pertranſijt, in quo omnes peccauerunt. Debitum hoc per primum parentem noſtrum Adamum contractum eſt, quod non ipſe tantum ſuapte cute luere debuit, uerumetiam homines uniuerſi tanq̃ hæreditaria ſucceßione eidem obnoxij, adusq; finem mundi neceſſum habent exoluere. in 3.cap. Geneſ. hom.13. Rom.5. 1.Cor.15. Rom.5.

Quid proderit igitur ſi multum te diſcrucies, atq; adeò luctu te penitùs conficias ob mortem amici, imò eadem in ſcrobe te cum ipſo conſepeliri permittas? cùm audias, uideas & intelligas, omnes nos eſſe mortales ſimilemq́; ſortem oẽs manere, atq; adeò nobis ipſis eandẽ imminere haud minus hodierno die quam craſtino. In ſumma, quandoquidẽ exploratißimum habes, mortem eſſe debitum uniuerſitatis, quod

Eccleſ.4. *parens noſter Adam per inobedientiam ſuam contraxit quod uniuerſo mortalium generi exoluendum incumbit. Nec quiſquam eſt tam induſtrius, nemo tam eruditus, nemo tam excellens, nemo tam generoſus, nemo tam diues, nemo tam fortis, nemo tam*
Sap. 7. *potens, nemo tam ſyncerus, nemo tam malignus, ne-*
Chryſ. in *mo tam floridæ, nemo tam ſenilis ætatis, ut queat ef-*
cap. 3. *fugere, hunc in ordinem omnes cogi oportet, huius*
Matth. *ſymboli partem uiritim ſinguli coguntur exoluere:*
Hom. 13. *non hic medicorum iuuant pharmaca, non doſes, non pillulæ, non purgationes, non herbæ quamtumuis ſalutares.*

Inſinuarunt illud ueteres prouerbiali hocce monoſticho, Contrà uim mortis non eſt medicamen in hortis. Vtiq; nullis in hortis eiuſmodi panacea re-
Heb. 9. *peritur: nam ut teſtatur Apoſtolus, Statutum eſt*
Pſal. 88. *omnibus hominibus ſemel mori. Quis eſt homo qui uiuet, et non uidebit mortem? inquit Propheta, quaſi dicat, nemo mortalium in uniuerſo orbe. Omnes mo-*
2. Re. 14. *rimur, & quaſi aquæ dilabimur in terram quæ non reuertuntur.*

Neq; enim quiſquam ex ueteribus ſuperſtes exiſtit, omnes iſtud humanæ naturæ debitum ſemel perſoluere debuerunt. Vbi doctiſsimus Plato? Vbi ſolertiſsimus Philoſophorum Ariſtoteles? Vbi Porphy-

rius?

rius? Vbi omnium mortalium diſertißimi Oratores Cicero & Demoſthenes? Vbi fortißimus bellator Iulius Cæſar? Vbi totius orbis domitor Alexander Magnus? Vbi bellicoſißimus Achilles? Vbi Hector? Vbi cæteri infiniti potentißimi præſtantiſſimiq; uiri, qui iam olim hoc in mundo claruerunt, et ſua ætate cæteris hominibus magna & præcipua æſtimatione præſtiterunt? Quo tandem hi tam inſignes & rerum geſtarum magnitudine celebres uiri uniuerſi deuenerunt? Baruch Propheta idipſum Baruch.3. *nobis declarat, inquiens, Exterminati ſunt et ad inferos deſcenderunt. Atq; ut ſacris quoq; ex literis exempla producamus.*

Vti Salomon ſapientißimus? Vbi Abſolon pulcherrimus? Vbi Sampſon fortißimus? Vbi μακρόβιοι illi & longæui Patres quos legimus antè Cataclyſmum ultrà 900. annos uixiſſe? Quorſum hi tam Gen.5. *præſtantes, egregij & pietate inſignes uiri uniuerſi conceſſerunt? Quo autē conceßiſſent? Omnes in uniuerſum mortui ſunt, nec quiſquam illorum eſt ſuperſtes. Omnes debitum illud per primum parentem Adamum contractum neceſſariò exoluerunt. Non illis ſenectus, non iuuentus, non ſapientia, non fortitudo, non forma, non artes, non facundia nec quicquam rerum humanarum, immunitatem præſtitit.*

Gen. 5. Primus noſter parens Adamus nongentos triginta annos uixit, demùm tamen mortem effugere non potuit.

Seth itidem nongentos duodecim annos uixit, ſed mori tandem coactus eſt.

Enos quoq; nongentos uixit & quinq; annos, attamen poſteà, uelut alij, fatis conceßit.

Gen. 15. Poſt diluuium Abraham centum ſeptuaginta quinq; annos uixit, Iudices quoq; Othoniel, Gedeon, Iephte, & Reges longo ſatis tempore uixerunt, cæterùm fatali eorum termino imminente, nemo unquam mortem euadere potuit, quæ citrà ullam προσωποληψίαν & perſonarum reſpectum omnes abripuit, nullo ſuperſtite derelicto.

Quandò igitur mortales uniuerſi ad mortem ſemel obeundam Deo deuincti ſunt: quandoquidem ità ſtatutum eſt, & in conſilio ſanctißimæ Trinitatis ità

Laërt. li. 2. cap. 3. concluſum, ut omnes homines mori oporteat: quandoquidem nec herbæ nec medicamenta ulla, nec pulchritudo nec robur, atq; adeò nihil in toto terrarum orbe hominem debita morte queat exoluere, quid proh Deum immortalem tantopere te exagitas, ſiquandò mors charum quempiam amicum tibi eripiat? cùm fruſtrà illud & incaſſum factites, nec fieri poßit ut tuo eiulatu, lamentis & querelis, naturæ legem.

legem, qua uniuerſi homines morti ſunt obnoxij, queas mutare.

Quinimò, luctus ille tuus et eiulatus non tantũ ſuperuacaneus eſt et inutilis, uerumetiã ineptior es hac in parte & peior Ethnicis *quibuſdã & infidelibus.*

Illi ſiquidem probè intellexerunt & conſiderarunt, noſtrum in hoc mundo incolatum non eſſe perpetuum, imò ne diuturnum quidem, eoq; uitam humanam, nunc umbræ, nunc ſomnio, nunc fabulæ, nunc filo, fumo, pulueri, bullæ & id genus caducis momentaneisq; rebus compararunt, quo ſignificare uoluerunt, uitam noſtram in hoc mundo exiguo tempore durare, homineſq; uniuerſos exoluendo mortis debito obnoxios.

Quamobrem potentiſſimus ille Macedonum Rex Philippus Alexandri Magni *pater, miniſtrum quendam in hunc finem habuit, ut quolibet die, manè ipſum accedens dictitaret,* Philippe, *homo es, eoq; & tu generis humani debitum cogẽris perſoluere, & fatali tempore fatis concedere.*

AE*gyptij uerò, ut nunq̃ ea cogitatio hominum animis excederet, hanc conſuetudinem habuerunt.*

Quandocunq; frequẽns aliquod aut ſolenne erat conuiuiũ, humani cadaueris ſimulacrum ad hoc ſculptũ, circunferebant et conuiuis exhibebant, quo mortis memoriam illis refricarent.

Cicero in Tuſcul. Quæſt.

Gal. Aphor. 1.

Verg. 10. Aeneid.

Item Iliad. 6.

Plin. li. 7.

Sophocles in Aiace.

Eurip. in Meleagro.

Laërt. li. 9. cap. 11.

Plutarch. in Apop. Reg. & Imperat.

Cælius Rhodo. li. 19. c. 33.

Nos lect. Anti.

Nos uerò Chriſtiani, qui per gratiam Dei omnipotentis, uiam ueritatis longè clariùs quam Gentes cognouimus, inſtàr brutorum uitam agemus? nunquam finis & obitus noſtri recordabimur?

Et ſi quandò Deus iuxtà placitum ſuum hominem quempiam nobis dilectum morte hinc euocauerit, ob hoc murmurabimus, queritabimur, plorabimus, eiulabimus & uelut inſani tumultuabimur, talesq; nos exhibebimus, quaſi malè nos habeat, aliterq; Deum feciſſe decuerit? Abſit auditores, Dominus et ſeruator noſter nulla ratione illud nobis permittit, Viduæ iuſtiſsimas unicum filium lugendi cauſas habenti, ait: Noli flere. Quamobrem? Veſtra humanitas & deuotio, auditores, abundè nunc audiuit: mors.n. debitum eſt uniuerſitatis, uniuerſæ, inquam naturæ humanæ, q ab omnibus perſolui neceſſum eſt, quorſum igitur luctus, eiulatus & querelæ?

Altera ratio cur defuncti non ſint immodicè lugendi. *Deinde & hanc rationem habet, cur amici mortem immodico luctu proſequi non debeamus, quòd ex ſacris literis certum exploratumq; habeamus, neminem mori citrà Dei omnipotentis uoluntatem.*

Luc. 12. *Ne capillus quidem capitis ueſtri decidet in terram ſinè uoluntate patris mei, inquit ipſa ueritas, quæ nec mentiri nec fallere poteſt.*

Heb. 6.

Ioan. 14.

Quantò minus igitur anima humana à corpore

ſeparari

ſeparari poteſt, ſine præſcientia et uoluntate illius, qui de ſeipſo dixit: Habeo claues mortis & inferi? Apoc.1.

Proxima igitur eſt & certiſſima uia, ſiquandò Deus *deuinctum aliquem nobis amicum ex hoc mundo euocauerit, neutiquam immodico, ſuperuacaneo & indecenti luctu & ploratu diuinæ uoluntati nos opponamus, quandoquidem aſſiduè in oratione dominica eam fieri petimus: ſed potiùs cum ſancto patientiſſimoq́;* Iob *dicamus:* Dominus *dedit,* Dominus *abſtulit, ſicut* Domino *placuit ità factum eſt: ſit nomen* Domini *benedictum.* Prout *ipſe* Dominus *et* Seruator *noſter de ſua morte pronuntiauit:* Non *ſicut ego uolo* Pater, *ſed ſicut tu uis.* Matth. 6. Matt.26.

Eundem in modum cuilibet noſtrum dicendũ fuerit, ſiquandò dilecto nobis amico deſtituamur: Si Deo Opt. Max. *ità uiſum fuiſſet, optauerim illũ diutiùs ſuperſtitem: cæterùm quià aliter diuinæ* Maieſtati *placuiſſe uideo, mihi quoq́; idem placere debet.*

Tertia ratio, quamobrem ex ui uerbi quod Chriſtus *hodiè ad mulierculam locutus eſt, defunctos immoderato luctu plorare non debeamus, hæc eſt, quòd omnis luctus, ploratus & eiulatus, quo defunctum proſequimur, incaſſum fiat & fruſtrà.* *Tertia ratio cur mortui non ſint immoderatè plorandi.*

Ac tametſi lachrymis te penitùs conficias, ſi dies ac noctes plores & lamenteris, ſi omnem uitam

in dolore

in dolore & mœſtitia tranſigas, nec unquam exhilarari ſuſtineas, nihil tamen uel tibi uel defuncto lucrifeceris.

Vnde eiuſmodi querelæ, quas nonnulli profundere conſueuerunt, non ſolùm aduerſantur uoluntati diuinæ, uerumetiã inutiles ſunt & ſuperuacaneæ, eoq́; præſtiterit Regij Prophetæ Dauidis *exemplum hic imitari, de quo legimus, quòd cùm adulterium cum*

2.Reg.12 Berſabea Vriæ *uxore deſignaſſet, et præter illud curaſſet* Vriam *in acie exercitus conſtitui, ut hac ratione occideret, acceßit ad* Dauidem *præcipiente* Domino Nathan *Propheta, & inter cætera locutus eſt.* Feciſti *malũ in conſpectu* Domini. Quamobrem *non recedet gladius de domo tua uſq; in ſempiternũ, & ſuſcitabo ſuper te malũ.* Tu.n.*feciſti abſconditè, ego autem faciam uerbũ iſtud in conſpectu omnis* Iſraël.

Hiſtoria de mortuo Dauidis *infante.*

Ad hæc reſpondit Dauid : Peccaui Domino, *dixitq́;* Nathã *ad* Dauid. Dominus *quoq; tranſtulit peccatum tuum, non morieris.* Veruntamen *quoniam blaſphemare feciſti inimicos nomẽ* Domini *propter uerbum hoc, filius qui natus eſt tibi, morte morietur.*

Et uix reuerſo domum Nathan, *percußit* Dominus *paruulum quem pepererat uxor* Vriæ Dauid. Deprecatusq́; *eſt* Dauid *Dominum pro paruulo, & ieiunauit ieiunio, & ingreſſus ſeorsùm, iacuit ſuper terram.*

terram. Venerunt autem Seniores domus eius, cogentes eum ut ſurgeret de terra. Qui noluit nec comedit cum eis cibum. Accidit autem die ſeptima ut moreretur infans, timueruntq; ſerui Dauid, nunciare ei quòd mortuus eſſet paruulus, dixerunt enim. Ecce cùm paruulus adhuc uiueret loquebamur ad eum, & non audiebat uocem noſtram, quantò magis ſi dixerimus, mortuus eſt puer, ſe affliget?

Cùm ergò Dauid audiſſet ſeruos ſuos mußitantes, intellexit quòd mortuus eſſet infantulus. Dixitq; ad ſeruos ſuos. Num mortuus eſt puer? Qui reſponderunt ei mortuus eſt. Surrexit ergò Dauid de terra & lotus unctusq; eſt. Cumq; mutaſſet ueſtem, ingreſſus eſt domum Domini, & adorauit, & uenit in domũ ſuã, petiuitq; ut ponerent ei panẽ & comedit.

Dixerunt autem ſerui ſui. Quis eſt ſermo quem feciſti? propter infantem cùm adhuc uiueret, ieiunaſti et flebas, mortuo aũt puero ſurrexiſti & comediſti panem.

Qui ait, propter infantem cùm adhuc uiueret, ieiunaui & fleui. Dicebam enim. Quis ſcit ſi fortè donet eum mihi Dominus, & uiuat infans? Nunc autem quià mortuus eſt, quare ieiuno? Nunquid potero reuocare eum amplius? Ego uadam magis ad eum, ille uerò non reuertetur ad me. Quaſi dicat,

Vanum.

Vanum, ſuperuacaneum & inutile fuerit ſi anxiè me affligam, cùm in uitam eum reuocare non poſſim. Itidem & nobis faciundum erit, & quandoquidem lachrymæ & lamenta defunctis nihil conferunt, prætermittendæ ſunt.

Quarta ratio, cur defuncti non immodicè lugendi.

Quarta ratio, cur ex ui uerborum Chriſti, Noli flere, defunctos immoderato luctu plorare non debemus, hæc eſt, Quòd in duodecim ſacroſanctæ fidei noſtræ Chriſtianæ articulis inter cætera etiam credamus & profiteamur Reſurrectionem Carnis, id eſt, quòd in nouiſſimo die, non animæ tantùm quæ per ſe ſunt immortales, uerumetiam corpora humana ex ſepulcris exurgent & cum animabus æternum uiuent, quod eò maiorem apud nos certitudinem obtinet, quandoquidem in ſacris diuiniſq; literis adeò clarè & luculenter expreſſum eſt, ut uix quicquam clariùs ac luculentiùs dici poſſit.

Ioan. 12. 1. Cor. 15. Iob. 19.

Nam ut gratæ breuitatis ergò ſilentio prætercam, quæ Chriſtus & Paulus de eo docuerunt, audiamus integerrimi patientiſſimiq; Iob ſententiam. Scio, inquit, quòd redemptor meus uiuit, & in nouiſſimo die de terra ſurrecturus ſum, & rurſùm circundabor pelle mea, & in carne mea uidebo Deum. Quem uiſurus ſum ego ipſe, & oculi mei conſpecturi ſunt, & non alius. Repoſita eſt hæc ſpes mea in ſinu meo.

Cum

Cum itaq; nullum penes nos Chriſtianos dubium eſſe nec debeat nec poſsit, quòd obita morte naturali corpora noſtra per uirtutem Omnipotentis iterum ex terra reſuſcitanda ſint, animabus unienda, & ſin ſine in æternum ſimul regnatura, utiq; mea ſententia, non indecens tantum uerumetiam ſcripturis diuinis contrarium fuerit, ſi ob mortem amicorum immodico mœrore nos diſcruciemus. Vnde et D. Paulus in eandem ſententiam ſcribens, Nolumus, inquit, uos ignorare fratres de dormientibus, ut non contriſtemini, ſicut & cæteri, qui ſpem non habent. Si enim credimus quòd Ieſus mortuus eſt & reſurrexit, ita & Deus eos qui dormierunt per Ieſum, adducet cum eo etc. Itaq; conſolamini inuicem in iſtis uerbis. 1. The. 4.

Qua ſententia ſanctus Apoſtolus abundè ſignificat, Ethnicis quidem & infidelibus eſſe cauſam lugendi mortem amici, cùm reſurrectionem carnis ignorent, nec credant, nec audiuerint. Chryſ. in Epiſt. ad Philem. cap. 1. hom. 3.

Longè diuerſum eſt cum Chriſtianis: quia enim ex diuinis ſcripturis de carnis reſurrectione ſatis edocti ſumus, certumq; & exploratiſsimum habemus, obita ſemel morte naturali, iterùm nos reſurrecturos, iterum congregandos, inuicem nos conſpecturos, agnituros & cohabitaturos in cœleſti Hieruſalem in æterna ſecula atq; adeò in ſumma lætitia &

beatitudine,ſine fine ſimul uicturos: nullam profe=cto idoneã legitimamq; rationem habemus immodico luctu fratrem aut amicum (utiq; paulò poſt reſuſcitandum) deplorandi, quod D. Paulus non ſolùm docere uoluit, cùm ait: Contriſtari ob defunctos Chriſtianis et fidelibus non conuenire, ſed infidelibus, qui ſpem nõ habent, qui reſurrectionẽ ignorant, uerumetiam, quiá defunctos ibidem non mortuos, ſed dormientes uocat, uti & anteá Chriſtus Dominus eos non aliter appellârat.

Chriſtianorum mors ſomnus eſt.

Cùm Principis illius filiam reſuſcitaret, dicebat, Puella non eſt mortua, ſed dormit.

Cùm Lazarum defunctum uitæ reſtitueret, itidem dicebat: Lazarus amicus noſter dormit. Quib. uerbis utiq; Chriſtus idem quod Paulus in adducta ſententia docet, nobis inſinuatũ uoluit, uidelicet mortem nunc porrò mhil aliud eſſe, nec pro alio habendam, quàm ſomno, quòd mortui non ſecus ac dormientes uirtute diuina queant exuſcitari.

Matth. 9. Ioan. 11. Chryſoſt. in Pſ. 113.

Quid igitur prò Deũm atq; hominũ fidem tam inſano luctu conficeris, ſi quempiam tibi amicũ defungi contingat? cùm ex ſcripturis diuinis, ex D. Paulo, ex ore ipſius Ieſu Chriſti qui eſt ſapientia Dei patris, edoctus ſis, mortẽ corporis hominem non penitùs extinguere & in nihilum redigere, uti falſò opinati

Chryſ. in epiſt. 1. ad Theſſ. ca. 4. Ho. 6. Matt. 13. Lucæ 2.

ſunt

ſunt Gentiles,ſed inſtar ſomni duntaxat ſe habere,ex quo etiam certiſſimè per Dei gratiam tempore ſuo reſuſcitandus ſit,et priſtinam in uitam reſtituendus.

Quorſum igitur confert ille tuus immodicus luctus? quis ex eo commodū aliquod perſentit? Nemo profectò in uniuerſo orbe, imò nec uiui nec mortui. Accedit quòd Chriſti Domini arbitrio ex diametro repugnet, quod uel ex eo ſatis conſtare poteſt,quòd in domo Principis Synagogæ,priusq̃ defunctam puellā ex patris petitione reſuſcitaret,tibicines omnes lugubria carmina modulantes, reliquamq; eiulantium & lugentium turbam domo ſubmouerit, neminemq; ex illis, ueluti indignis qui adeſſent apud ſe ſuſtinuit, cùm ſtupendum illud miraculum patrauit. Matth. 9. Chryſoſt. in cap. 9. Matth. hom.32.

Si itaq; Chriſtus Dominus ne tunc quidem uoluit mortuos lugeri et plorari,cùm multis nondum ità ut nunc innotuiſſet,mortē hominis in ſomnum eſſe commutatam,ex qua etiam tempore definito ueluti ex ſomno reſuſcitandus ſit,facilè quilibet ſyncerè Chriſtianus cōſiderauerit, quantoperè immodicus Chriſtianorū ob defunctos luctus nunc ei diſpliciturus ſit, quandò quilibet carnis reſurrectionem confitetur et credit,nemo inficiatur.Nihil profectò hic addubitandum eſt,Chriſto Dño iſtud uehementiſſimè aduerſari.

Quamobrem in hodierno etiam Euangelio, cùm funebrem pompam obuiam haberet, mulieri filij ſui mortem ægerrimè ferenti, uerbis ſæpè iam commemoratis dixit: Noli flere. Cur autem ô Chriſte non fleam? Ille enim tuus filius, quem mortuûm nunc effers ad ſepulcrum, breui admodum reſurget, prout etiam Chriſtus Dominus extemplò atq; adeò in conſpectu totius pompæ funebris omnipotentis uerbi ſui uirtute miraculoſè ipſum in uitam reuocauit.

Perſuaſiſſimum autem nobis eſſe debet, Chriſtum Dominum etiamnum in hodiernũ uſq; diem ſi quandò chariſſimum quenq; nobis per mortẽ eripi contingat, nos iiſdem, quibus uiduam, uerbis compellare, Noli flere. Cur autem non fleamus? Quia breui tempore hora illa aderit, qua omnes qui in monumentis
Ioan.5. *ſunt, audient uocem filij Dei, & procedent &c.*

Noli flere. Quamobrem autem? Quia Chriſtus Dominus & Seruator noſter de ſemetipſo pronuntiat: Qui credit in me, etiamſi mortuus fuerit, uiuet. Ego enim ſum reſurrectio & uita.

Noli flere. Cur autem? Rurſum enim dicit Chriſtus Dominus, Hæc eſt uoluntas eius, qui miſit me, patris, ut omne quod dedit mihi, non perdam ex eo, ſed
Ioan.11. *reſuſcitem illud in nouiſſimo die.*

Cur igitur fleamus, cùm certum indubitatumq; habeamus,

habeamus, corpora noſtra in nouiſſimo die reſurrectura, & priſtinam in uitam reſtituenda?

Eccè auditores, hæc eſt ſententia uerborum, Noli flere, quæ Chriſtus Dominus in hodierno Euangelio ad mœſtam uiduā locutus eſt, uidelicet, ne immodicè lugeamus defunctos, inſtar illorum, qui non habent ſpem reſurrectionis.

Alioqui enim lugere mortuos in ſe malum non eſt. Nec quiſquam hæc Chriſti Domini uerba ſic accipiet, quaſi omnem dolorem & luctum ex amici morte prorſus conceptum prohibeant. Hæc enim adeò nō fuit Chriſti ſententia, ut alibi etiam ipſemet, ob Lazarum defunctum fleuerit, ſcribitq; in hunc locum diſertiſſimus ille Eccleſiaſtes Chryſoſto: Chriſtum Dominum hac de cauſa ob defunctum Lazarum fleuiſſe, ut indicaret ſe hominem eſſe, quandoquidem inſtar cæterorum hominum, mortuum defleret. Quaſi dicat, A natura ita comparatum eſt ut defunctos ploremus, quiq; illud prohibere conetur, eum nihil aliud facere, quam ut humanæ naturæ repugnet: quæ quoniam amorem quendam erga fratres nobis inſeuit, non patitur eoſdē ſinè dolore & lachrymis hinc aufferri.

An nullo luctu mortuos proſequi liceat Chriſtianis.

Chryſ. in cap. Ioan. 11. Hom. 61.

Quinimò ſi quis luctum et lachrymas horū Chriſti uerborum prætextu penitùs abolere ac tollere inſtituat, uti nuper quidam moliti ſunt, hic non ſolùm

naturæ,ſed diuinis etiam ſcripturis aduerſabitur.

Quid ita? Conſule Eccleſiaſten, & expreßè ſcriptũ

Eccleſ. 7. *uidebis, Melius eſt ire ad domũ luctus, q̃ ad domũ cõ=* *(uiuij.*

Itemq; alio in loco præcipitur, ut defun=

Eccle. 38. *ctos lugeamus. Fili in mortuũ produc lachrymas, & quaſi dira paſſus, incipe plorare, & ſecundũ iudiciũ contege corpus illius, et nõ deſpicias ſepulturã illius.*

Quin et multa præclara et illuſtria exempla habe=

Exempla S. ſcriptu ræ de lu= gendis mortuis. *mus in ſacris utriuſq; Inſtrumenti ſcripturis populũ Dei mortuos ploraſſe, et iuxta cõmemoratã Eccleſiaſtici ſententiã, cõuenienti luctu et planctu ſepeliuiſſe.*

De Moſe legimus, quòd cũ iuxta præpotentis Dei uoluntatẽ in terra Moabitica mortuus eſſet, populus

Deut. ult. *Iſraël triginta dieb. eũ fleuerit in campeſtrib. Moab.*

Gen. ult. *Similiter de optimo pientißimoq; Ioſeph legimus, quòd cùm uideret Patrem ſuũ defunctum, ruit ſuper faciem Patris, flens et deoſculans eũ. Præcepitq; ſeruis ſuis medicis, ut aromatibus condirent Patrem.*

Quod ipſum, referẽte textu et regionis cõſuetudine perhibẽte, durauit 40. dies. Aegyptus uerò 70. diebus eũ fleuit. Et expleto planctus tempore, ſepeliuit cadauer in ſepulcro quod Abrahã in terra Chanaan ſibi effodi curauerat. Vbi celebrãtes exequias planctu magno atq; uehementi impleuerunt ſeptem dies, uſq; adeò ut habitatores terræ Chanaan planctus uehementiam admirarentur.

Sic

Sic omnis multitudo populi Iſraëlitici uidens occubuiſſe Aaron, *fleuit ſuper eo triginta diebus, per cunctas familias ſuas.* Num. 20.

Et quis demùm ſimiles hiſtorias, quibus plena eſt ſcriptura diuina, uniuerſas queat recenſere?

Nonne David *cum uniuerſusq; populus, adeò luxerunt mortem Abner, ut etiã ueſtimenta ſcinderent, & ſaccis accingerentur?* Nunquid idẽ David *planxit filium ſuum Amnon cum ſeruis ſuis multis diebus?* 2.Reg.3. 2.Reg.13.

Nonne & ſimili modo uniuerſus populus Iſraël tam iuuenes quàm ſenes, uiri & fœminæ defunctum Samuelem & Saulem planxerunt? 1.Reg.25 1.Reg.ul.

At ne quis fortè exiſtimet, in ueteri ſolùm Teſtamento illud factitatum eſſe, conſule D. Ioannis Euangelium, *ubi comperies Martham & Mariam ſorores, defunctum fratrem Lazarum ploraſſe.* Ioan.11. Matt.27. Marc.15.

Conſule Matthæum & Marcum, & ſimiliter uidebis Mariam Magdalenam, & alteram Mariam inſtar lugentium ſediſſe contrà ſepulcrum Chriſti.

Ex hodierno uerò Euangelio, ueſtra, auditores, humanitas & deuotio abundè cognouit, non ipſam duntaxat uiduam unici chariſſimiq; filij ſui mortem luxiſſe, uerumetiam turbam ciuitatis multam. Lucæ 7.

Quocirca non eã habet ſententiam, quòd ex uerbis Chriſti ad uiduã prolatis, noli flere, monuimus ac

docuimus mortuos non eſſe lugendos, quaſi prorſùs non dolere, non flere nec lugere debeamus. Abſit, auditores: ſiquidem hoc ipſi naturæ, literis ſacris, multorumq́; piorum ſanctorumq́; uirorum tam noui quàm ueteris Inſtrumenti exemplis, uti auditum eſt, aduerſaretur: illi enim mortuos multo tempore, pro rei conditione planxerunt. Sed eo propoſito hæc Chriſti uerba, Noli flere, in medium adduximus, ut ſiquando Patrem, Matrem, Sororem, Fratrem, Maritum, Vxorem, aut alium quempiam dilectum morte nobis eripi contingat, non immodicè & plus æquo contriſtemur & ſuperuacaneo luctu ineptoq́; eiulatu ploremus ac lugeamus, inſtar infidelium, qui reſurrectionem carnis nec agnoſcunt nec credunt.

Vera expoſitio uerborũ Chriſti, Noli flere.

Neq; enim per ſe malum eſt lugere mortuos, ſed ipſi naturæ ueterisq́; ac noui Teſtamenti ſcripturæ conſentaneum, ita ut qui defunctos planè contemnat, eosq́; ſinè omni honore, fletu, luctu & cæremonijs iacere ſinat, aut inſtar iumenti raptet ad ſepulcrum, is, inquam, Chriſtiani nominis indignus ſit: prout pientiſſima mater noſtra Eccleſia Chriſtiana & Catholica filios ſuos hac uita functos, certis ſolennibusq́; Cæremonijs ſepelire conſueuit: quas, aut ſanè præcipuas earum oblata hac occaſione, ueſtræ, auditores, humanitati breuiſſimè ſimpliciſſimeq́; ex ordine

Quomodò et quibus Cæremonijs Eccleſia Chriſtiana mortuos ſuos plangat.

ordine declarabimus, ut quilibet nôrit, quo pacto ex legitimo et Chriſtiano ritu defunctos lugere debeat, & quid Cæremoniæ in funeribus et luctu Eccleſiæ Chriſtianæ uſitatæ ſignificent, intelligat.

Et primò quidem, ſtatim ubi anima è corporis domicilio migrauerit, ea penè ubiq; obtinet conſuetudo, ut candido linteo inuoluatur cadauer, quod inde potiſſimum prouenit, quòd ubicunq; in Euangelio legimus de mortuis, plerunq; eos linteis aut ſudarijs inuolutos comperiamus. *Cur mortui linteis inuoluantur.*

De Lazaro fratre Mariæ Magdalenæ & Marthæ legimus, quòd poſtquam à Domino reſuſcitatus eſſet, prodierit è ſepulcro ligatus manus et pedes inſtitis, & facies eius ſudario erat ligata. *Ioan. 11.*

De Chriſto autem Domino & Seruatore noſtro legimus eum à Ioſepho ſyndoni mundæ inuolutum, prout D. Petrus ſepulcrum poſteà ingreſſus, ſudarium quod capiti Chriſti Domini impoſitum fuerat, uidit. *Matt. 26.* *Ioan: 20.*

Atq; hinc iam Eccleſia Chriſtiana hunc morem deſumpſit, ut chariſſimi Sponſi ſui exemplo, ſuos quoq; filios defunctos, linteis inuoluat. Equidem exiſtimauerim hanc conſuetudinem nemini improbandam, etiamſi ſacrarum literarum exemplis fulta non foret, quandoquidem indecorum fuerit, hominem li-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

cet defunctum, nudum exhibere: non ſolum quòd for-tè eiuſmodi ſpecies ueluti terribilis, tertra & cada-uerosa horrori eſſe queat, uerumetiam quià (ut qui-uis intelligit) per ſe turpe ſit & exoſum.

Accedit, quòd per huiuſmodi lintea, quibus de-functos inuolutos uidemus, poßimus ac debeamus admoneri ueſtis nuptialis, de qua legimus, quòd quiſquis eam non habuerit, eum à cœna, id eſt, regno cœleſti, excludendum, & cum anima & corpore in gehennam præcipitandum: eoq; in noſmetipſos de-ſcendamus, omnemq; in hoc operam nauemus, ut quemadmodum defunctum linteo circundatum uide-mus, ità & nos inueniamur ueſtiti ueſte nuptiali, quandocunq; ex hac uita fuerimus euocati. Quia qua hora non putamus, uenturus ſit filius hominis, citaturus nos ad iudicium. Atq; hæc eſt prima Cæ-remonia, quæ penes defunctos iam inde à prioribus ſeculis conſueuit uſurpari.

Matt.22. *Lucæ 12.* *Eccleſ. 9.* *Greg.lib. 12. Moralium.*

Altera Cæremonia penes defunctos uſitata, eſt quòd ſanguine uel amicitia proximi, ueſtes mutare conſueuerunt, & prioribus fortè leuitatē lætitiam-úe præ ſe ferentibus, depoſitis, pullas et lugubres aſ-ſumere, ut hoc pacto dolorem & triſtitiam, ex amici morte conceptam externo habitu, ueluti ſigno quo-dam teſtentur: quod cur fiat longiori nunc expoſitio ne ac declaratione non eget. Nouit

De habitu lugubri, qui ob defunctos aſſumitur.

Nouit quilibet cordatus et prudens, unumquemlibet eum in modum plerunq; ſe in externis præbere, quo intrinſecus in animo affectus eſt. Difficulter celatur quod in pectore latet. Si proſperè quis et fœliciter agit, haud ſuo ſolius in ſinu gaudium ſuſtinet, ſed et uicinum ſuæ uult conſcium eſſe læticiæ, eamq; uoce, plauſu, ſaltu ac riſu, habitu quoq; et alijs geſtibus teſtatur.

Verumenimuero ſi fortuna rotam uerterit, rareſcit riſus et lætitia, iam toruum ac triſte tuemur, abſcedit blanda ſermonis comitas. Riſui quandoq; ſuccedunt lachrymæ, plauſui eiulatus, gaudio luctus & mœror, atq; in ſumma ita natura comparatum eſt, ut interno affectui mores externi plerunq; reſpondeant, nec recipitur à ſapientibus quod quidam dixiſſe fertur, non minus tædij & moleſtiæ ſe capere poſſe in caligis uiridibus, quàm alium in nigris: externa enim & interna ſemper conuenire ſibi & congruere debent, ut ex habitu animus & affectus deprehendi queat: atq; ita iuxta docti cuiuſdam Philoſophi gentilis ſententiam, ueſtis index ſit animi.

Lugendis igitur mortuis, utiq; pullæ ueſtes, atra pilei faſcia, et cætera id genus, iuxta uniuſcuiuſq; regionis morē probè conueniunt. Non ob id ſolùm quia pull9 color natura ſua dolori et luctui ſit idoneus, et à

2.Re.14. Iudæis ſimul & Gentibus ad hoc uſurpatus, uerum etiam quia legimus paßim in ſcripturis diuinis, ſanctos Dei homines tempore luctus mutato priori habitu, lugubres ueſtes aſſumpſiſſe.

Cur propter defunctos pulſantur campanæ. Defuncto itaq; linteis inuoluto, proximisq; amicis et cognatis eiuſdem pullatis ueſtibus ex more indutis, æditu*us* pulſandis campanis pro loci conſuetudine accingitur. Quod itidem non fruſtrà inſtitutum, ſingularem rationem & myſterium obtinet.

Matth.9. Marc.5. Legimus quidem antiquitus penes funera & ſepulturas, tibias atq; alia inſuper inſtrumenta Muſica uſitata fuiſſe, quibus homines ad commiſerationem & συμπάθειαν commouerentur. Verùm eiuſmodi iam à multis ſeculis in deſuetudinem abierunt, & penè ubiuis locorum nunc loco tubarum campanæ ad funera & ſepulturas pulſantur, idq; certis de cauſis.

Prima ratio cur ob funus pulſentur cãpanæ. Primò, ut funebrem pulſum audientes, in nos ipſos deſcendamus & conſideremus naturæ noſtræ fragilitatem & miſeriam, nimirum uti hic nunc effertur ad ſepulcrum, ità & nobis craſtinò poßit uſu uenire, quodq; non habeamus hîc manentem ciuitatem, quòd nec die quidem uno, nec hora, nec momento de uita noſtra ſimus ſecuri, quòd continenter expectare nos oporteat, quandò Deus, ut hunc, ità & nos ex hoc mundo ſit euocaturus.

Heb.13.

Ac-

Ac tametſi tam certum illud habeamus quàm quod certiſsimum, nihil tamen æquè incertum eſt, quàm quandò illud futurum ſit, quo anno, quo menſe qua hebdomada, quo die, qua hora, hinc migrare cogamur. Quinimo quandò felicißimo in ſtatu res noſtras collocatas putabimus, & quietè nunc & ſecurè uiuere decreuimus, eccè in momento manibus pedibusq́; protenſis lecto decumbimus, omnium membrorum impotes, nec opis aut conſilij quicquam nobis præſtare ualentes, nec uſpiam prorepere, niſi quo leuarint ac tulerint nos alienæ manus. Stulte, inquit Chriſtus Dominus hac nocte repetunt animam tuam à te. Luc.12.

Eccè auditores adeò nulla eſt nobis ſecuritas, quandò uel maximè ſumus ſecuri, quandò minimè putamus, adrepit mors & iugulum ferit: inuadit fortè quempiam exigua peſtilentiæ ſcintilla (Deus unumquenq; conſeruet) & præter omnem opinionem inſperato dolori ac periculo inuoluit.

Hæc & horum ſimilia apud nos expendemus audito funebri campanarum pulſu, uitamq́; præterea ſic inſtituemus, ut quandocunq; Chriſtus Dominus uenerit nos hinc euocaturus, paratos inueniat.

Deinde & hanc pulſus ille rationem habet, ut quilibet Chriſtianus eo audito, pro anima defuncti Altera ratio, cur

Deum defunctis

pulſentur campanæ.

Deum omnipotentem & patrem miſericordiæ oret & inuocet, ut animæ clemens ſit & miſericors, et ſi fortè quid mundanæ adhuc contagionis habeat, illud reſpecta tam frequenti Chriſtianorum interceſſione, per acerbiſſimam paſſionem & mortem unigeniti filij ſui Domini & Seruatoris noſtri Ieſu Chriſti, indulgeat, et cum omnibus electis in æternæ felicitatis gaudium ſuſcipiat.

Equidem exiſtimarim auditores rem non adeò malam fore, ſi unuſquiſque ſub quemlibet funebrem campanarum pulſum hæc aut horum ſimilia meditaretur, & in ſolatium ſubſidiumq́; defuncti, ſi non orationem Dominicam, ſaltèm imo cordis affectu Chriſtianæ & fraternæ charitatis ergò breui et iaculatoria precatione diceret. Omnipotens et Clementiſſime Deus, eſto ei propitius & miſericors, ignoſce illi peccata, æternamq́; requiem concede: & quicquid demùm in hanc uergit ſententiam.

Porrò ſi quis hìc ambigat an legitimè hunc in modum pro defunctis oremus, hunc per Deum Opt. Max. obteſtor, ut uel tam diu piam hanc orandi conſuetudinem obſeruet, donec fuſiùs hanc materiam explicemus ex capite 12. libri 2. Machabæorum, ubi ſequentia uerba expreſſè ſcripta inueniuntur. Sancta & ſalubris eſt cogitatio pro defunctis exorare, ut à peccatis ſoluantur.

Tertia

Tertia ratio cur defunctis pulſentur campanæ, eſt,ut quiuis pulſum audiens, nouerit, eum cui iam defuncto pulſantur campanæ,ea cum fide hinc exceſſiſſe,ut certo et indubitatè crediderit corpus ſuum in die nouiſsimo de terra reſurrecturum,& animæ rurſus uniendum, excitatum uidelicet in uoce tubæ, de qua Paulus ſcribit, Archangelum omnes mortuos horrenda & terribili uoce citaturum ad iudicium. De quo & Christus locutus eſt,cùm dixit: Venit hora in qua omnes qui in monumento ſunt,audient uocem filij Dei, & procedent &c. Atq; hæc de funebri campanarum pulſu.

Tertia ratio cur pulſentur campanæ pro defunctis.

1.Ioan. 4.
Ioan.5.

Itaq; inuoluto nunc linteis funere,amicisq́; et cognatis ueſtibus lugubribus indutis & facto campanarum pulſu,nihil reliquum eſt amplius,quàm ut funus ſepulturæ mandetur: neq; enim ullus iam eius eſt uſus in rebus humanis,eoq́; in terram eum reuerti oportet,de qua ſumptus eſt: puluis es & in puluerem reuertêris,inquit Dominus.

Gen. 3.

Supereſt igitur extrema & ineuitabilis ſepulturæ neceſsitas, non tamen eum in modum quo bruta pecora raptantur neſcio quorſum. Nequaquam. Longè honorificentiùs agit Eccleſia Chriſtiana,cum dilectis ſibi filijs, curatq; eorum corpora tametſi uitæ expertia,reuerenter et peculiaribus Cæremonijs

Defuncti honorificè ſepeliuntur.

ſepeliri.

ſepeliri. Et quemadmodum ſacerrimus Doctor Auguſtinus ſcribit: Non ideò contemnenda & abijcienda ſunt corpora defunctorum, maximeq; iuſtorum & fidelium, quibus tanquam organis & uaſis ad omnia bona opera ſanctus uſus eſt ſpiritus &c.

Aug. de ciuit. Dei li. 1. ca. 13.

Eapropter certi idoneiq; homines deſtinati ſunt, qui defunctum ad ſepulcrum efferant. Si ſit Eccleſiaſticus, portant eum Eccleſiaſtici: ſi ſtudioſus, ſtudioſi: ſi ciuis, ciues: ſi mechanicus, ab eiuſdem ordinis & conditionis hominibus portatur, atq; ſic alter alteri comitatûs & operæ ſuæ præbet officium, donec tandèm omnes excipiat ſepulcrum.

Nec abs re fuerit, ſi unuſquilibet uel baiulus uel comes aut ſpectator funeris, ità ſibi perſuadeat, quaſi ipſum defunctum ſuis in auribus hæc uerba reſonantem audiat: Memor eſto iudicij mei, ſic enim erit & tuum.

Eccleſ. 38

Didaſcalus cum diſcipulis canit in funere.

Præter hæc conſueuit plerunq; didaſcalus cum diſcipulis ſepulturæ intereſſe & funebres quaſdam Pſalmodias ex ſcripturis diuinis deſumptas canere, quæ tamen nihil aliud ſunt quàm preces, aut etiam admonitiones quibus ad orationem, conſolationem et nouiſſimorum conſiderationem excitemur. Eiuſmodi Pſalmodiæ funebres etiam ſacrarum diuinarumq; ſcripturarum fundamento nituntur, cum non

in Ezechiele *tantùm legamus*, Fili *hominis cane car=men lugubre ſuper multitudinem* AEgypti : *uerùm illuſtre etiam huius rei exemplum habeamus, quo=modò uniuerſus* Iuda & Ieruſalem, & *maximè* Hie=*remias, cum omnibus cantoribus & cantatricibus ſuis miris lamentationibus* Ioſiam *luxerit.* Ezech.32. 2.Par.35.

Portantur præterea cerei ardentes, non ut cla=riùs proſpiciamus, ut ſycophantæ quidam de hoc lo=quuntur, quid enim lucis ipſo ſolis iubare radiante eiuſmodi exiles faculæ attulerint? ſed ut teſtatum fa=ciamus, & coràm omnibus profiteamur, ipſum de=functum, & quotquot funeri interſunt, magna cum ſpe & fiducia credere ſe per mortem ex denſiſsimis huius mundi tenebris peruenturos ad Chriſtum Ie=*ſum, uerum æternumq́; lumen, uti de ſeipſo teſtatur.* Ego *ſum lux mundi, qui ſequitur me, non ambulat in tenebris.* *Cur ce=rei accen ſi funeri=bus adhi=beantur.* Ioan.8.

Fertur & *ſignum* S.Crucis, & *plerunq; in ipſa acie, ad deſignandum, qua ſpe & fiducia defunctus morbem obiuerit, uidelicet crucis* Chriſti: *per quid remiſsionem peccatorum expetiuerit, nempe, per crucem* Chriſti: *qua uia & ratione regni cœleſtis hæreditatem conſequi ſperarit, nimirum per cru=cem* Chriſti, *quæ in proceſsione circumfertur, ut diſcamus omnem ſpem & fiduciam ſimili modo in* *Cur ſi=gnũ cru=cis funeri præfera=tur.*

Curſu-nus aqua luſtrali aſpergatur. Chriſti crucem collocandam, potiſſimum uerò in extrema uitæ noſtræ Cataſtrophe.

Inſuper & aqua luſtrali aſpergitur defunctus, ad ſignificandum, cum per Sacramentum Baptiſmi ab omnibus ſuis peccatis gratuitò mundatum, & in numerum Electorum cooptatum, eodemq; & non alio modo, æternam lætitiam & fœlicitatem ſe conſequuturum ſperaſſe. Tametſi nec illud ambiguum ſit, 1. Tim: 4 per uirtutem aquæ uerbo Dei ſanctificatæ, etiam ſpiritus malos profligari, ut minus nocere queant.

Thus cur funeri adhibeatur. Thuris quoq; ſuffitus præter alias cauſas idcircò excitatur, quòd quemadmodum thus boni & grati eſt odoris, ita defunctum honeſta, pia & Chriſtiana uita omnigenisq; uirtutibus & bonis operibus bonum odorem præbuiſſe, qui in ipſos etiam cœlos adusq; Dei conſpectum penetrauerit, quod ſummo nunc illi bono ceſſurum ſit. Quòd autem per thuris ſuffitum bona opera intelligantur, conſule Dauidem & Pſal. 140 Paulum, ubi Philippenſes ob collatas eleemoſynas Phil. 4. commendat, uocans odorem ſuauitatis.

Defunctus in cœmiterio ſepelitur. His omnibus ità ex ordine peractis, demùm funus decenter et honeſtè in cœmiterio in effoſſum anteà ſepulcrum demittitur. Quo in loco, ad hoc deputato & per Dei uerbum conſecrato, defunctus ab incurſu Satanæ ſecuriùs quieſcit, et unà cum alijs Chriſti fide-

ſti fidelibus, quibuſcum in hoc ſeculo una in fide & Eccleſia uixit, reſurrectionem ſuam expectat.

Ecce auditores, hic eſt ritus & modus quo Chriſtiana & Catholica Eccleſia filios ſuos ex hoc ſeculo migrantes plorare & lugere ſolet, non querulo & parum ſano eiulatu admodum eos plangens, cùm iam eò conceſſerint, undè reditus non datur: illud autem ſtudioſè obſeruat, ut honeſtis et peculiaribus cæremonijs ſepeliantur, quarum explicationem ueſtra humanitas nunc ex parte audiuit.

Fortaſſè iam ueſtrum aliquis ſecum ratiocinatur auditores, ea quæ hactenùs audiuerit non penitùs eſſe reijcienda. Linteis inuolui defunctos nõ eſſe ineptum, pullis & lugubribus indui non eſſe à re alienum, campanarũ quoq; pulſum eſſe conuenientem, ad ſepulcrum procedere adhibitis cereis, cruce, thure & aqua benedicta, tolerari poſſe. Nec enim inſtar iumenti hominem ſinè omni reſpectu abijciendum. Cæterùm tanto tempore, pro defunctorum animabus orandum, quæ ubi locorum in Purgatorio detineantur, neſciamus, Miſſas pro ijſdem inſtituendas, primum, ſeptimum, triceſimum & anniuerſarium diem celebrandũ, et cætera id genus qua ratione ueritati conſentanea ſint, in animum ſuum inducere non poſſe. De hac materia, auditores, proxima concione

ſermonem inſtituemus, quo ſperauero, cuilibet ue=ſtrum ſatisfactum iri. Hac autem uice *ueſtram hu=manitatem diutiùs morari nolo*, Dei *omnipotentis tutelæ ac præſidio uos commendans.*

SECVNDA CONCIO funebris.

CVR ODERIT SATAN orationes pro defunctis. De triplici mortuorum diſcrimine, & quomodò Deus dimiſſa peccati culpa pœnam ſæpenumerò infligat.

AVDIVISTIS *ſuperiori* Concione *audi=tores, quomodò & quibus* Cæremonijs Ec=*cleſia* Chriſtiana *defunctos lugere conſueue=rit, quidq; eædem deſignent, ſperans, unumquemli=bet pium*

bet pium & ſyncerum hac ſimplici declaratione à
nobis facta abundè contentum fore: quandoquidem
non in ueteri ſolùm Teſtamento *multi pietate et ſan=*
ctimonia conſpicui uiri, atq; adeò etiam Patriarchæ
diligentem ſepulturæ ſuæ curam geſſerint, uerum= Gen.23.
etiam in Nouo *ipſe* Chriſtus Dominus & Seruator 25.47.
noſter honorificè in nouo ſepulcro atq; in ſpectabi= 49.et 50
lium quorundam hominum præſentia ſepeliri uo= Exod.13.
luit, uti in Euangelio *ſcriptum legimus, &* Prophe= Ioſue ult.
ta multò antè uaticinatus eſt, glorioſum Domini *ſe=* Tob.4.
pulcrum appellans. Matt.27

Porrò *una remanſit* Cæremonia *ubiq; in* Papatu Mar.15.
uſitata, quam gratæ breuitatis ergò ſuperiori Con= Eſaiæ 12.
cione non licuit explicare, nimirum quòd ſtatim ab
obitu cuiuſquam ad preces & orationes pro anima
defuncti conuertantur non illi tantùm, qui uel ſan=
guine uel neceßitudine defuncto coniuncti ſunt, ſed
uniuerſus quoque eius loci Monachorum Sacerdo= In Papa=
tumq; cœtus. Cum *primùm defunctus linteo inuolu=* tu oratur
tus eſt, Parochus *cum* Sacerdotibus & Sacellanis pro de=
ſuis accedens, ad preces pro anima defuncti accingi= functis.
tur, dùm ipſum funus etiamnum in ædibus exiſtit.
Accedunt & *cœnobitæ, itidem pro defuncti ſalute*
deprecantes. Defertur *ad ſepulcrum, ſtatimq; dida=*
ſcalus cum ſuo diſcipulorum grege funebrem Oden

cantare incœptat, quæ plerunq; etiam nihil differre ſolet ab oratione pro defunctis. Vix peruentum eſt ad defuncti ſepulcrum, et rurſum inchoat Parochus, quem ſequuntur Preſbyteri, nec interim ferias agunt Monachi, nouasq́; preces defuncto concinunt. Atque, ut ſummatim dicamus, precum & orationum pro defuncti anima uix aut terminus eſt aut modus. Imò nec dum ſufficiunt quæ domi, quæ inter eundum et in ſepultura peracta ſunt, ſed defuncto iam ſepulto cæterisq́; domum reuertentibus, tum primùm res feruere incipit, tum decantandæ ſunt Vigiliæ, tum uniuerſi totius Parœciæ Sacerdotes in defuncti ſubſidium Miſſas & ſacrificia peragunt, quandoq; etiam hi ipſi ne ſufficiunt quidem: hic tum Monachi etiam aut Ieſuitæ ſuccenturiantur, ne precibus & orationibus quicquam deeſſe uideatur. Præterea ſolennis habetur dies primus, ſunt etiam ſolennes ſeptimus & triceſimus: alijs quoq; in locis tertius cum alijs quibuſdam. Anniuerſarius uerò dies nullo pacto prætermitti poteſt.

Hæ & harum ſimiles Cæremoniæ aut ſuffragia, quæ ubiuis locorum in Papatu defunctis præſtari ſolent, equidē haud ſcire poſſum (dicet fortè quiſpiam) quo pacto ſacris ac diuinis ſcripturis purioriq; Euangelij doctrinæ conformes eſſe queant, imò an coram

ram præpotenti Deo poſsint excuſari aut defendi. Præterea an quantumuis frequẽtes ac diuturnæ preces et ſacrificia, defunctis opem aut ſolatiũ præſtent.

Hunc ſanè in modum Auditores, nouiſsimis hiſce temporibus, quibus penè omnes probatæ, laudabiles ſacrarumq; ſcripturarum teſtimonijs firmatæ conſuetudines in contemptum deuenerunt, de hoc quoq; pro defunctis orandi ritu contumelioſè deblaterare conſueuerunt. Ac tametſi nihil quod uel aliquo ſaltem colore fucatum ſit obijcere poſsint, ſatis tamen habent, ſi rideant & ſubſannent, ut hac ratione quod nec norunt nec intelligunt, nec ulla cum ueritate iuxtà Rhetoricam artem queunt euertere, dicterijs & ſycophantijs ſuis apud homines in contemptum adducant. Hæc eſt malitioſiſsimi Satanæ omniumq; eius miniſtrorum indoles & natura, ut non ſemper τὴν λεοντὴν ἐνδυσάμενος, claua & aperto Marte rem gerat. Multas ille habet alias occultas artes & ſtrategemata, quibus quandoq; pro rei oportunitate negotium aggreditur. Vnde et ipſa ſcriptura diuina de ipſo teſtatur, Erat callidior cunctis animantibus. Gen.3.

Quid autem tibi perſuades, malitioſiſsime Satan, hoſtis teterrime, uerſutiſsima beſtia, quòd nos in totam contumaciter & proteruè ſentis & loquens de lerandas Cur Satan

 conſuetu-

ducat orationes pro defunctis. *conſuetudine orandi pro defunctis, quæ uel perpetuò per totum terrarum orbem ubicunq; Catholici Chriſtiani habitarunt, in ſumma dignitate extitit, & continua uſurpatione ſeruata eſt. Quid emolumenti percipis creaturarum infelicißima & perditißima, ut illud ipſum tolerare nequeas aut uelis? Cætera enim quæ circa defunctum aguntur, non oppugnans, ſuſtines & admittis: Pateris linteo inuolui mortuum: lugentes pullis uſitatisq; ex more ueſtibus indui: cereos accendi: campanas pulſari, aliasq; Cæremonias ſuperiori concione tractatas penè omnes uſurpari permittis. Solas orationes et ſacrificia pro defunctis nulla ratione ſuſtines. Hic furit & inſanit ueterator, quaſi ad furorem & inſaniam (ſi tamen antè ſanus) redactus ſit, omnesq; in hoc artes et uerſutias exercet, ut hunc pro defunctis orandi morem abroget & eliminet.*

Oratio ad Christum. *Nos uero precamur Deum & Creatorem noſtrum, ut pro ineffabili ſua bonitate clementer et paternè nos defendat, ne unquam in æternum uerſutiſſimis malitioſißimi Satanæ ſuggeſtionibus uel in minimo concedamus & obſequamur. Quinimò eximijs animorum noſtrorum penetralibus intimè ac deuotißimè flagitamus. Vnigeniti fili Dei Patris, Ieſu, Domine & Seruator noſter, qui amplius nunc mille*

quingentis

quingentis annis animos noſtros ſancti Euangelij tui lumine illuſtraſti, & iuxta promiſſum tuum dilectam ſponſam tuam Eccleſiam ab omnibus erroribus defendiſti, rogamus te ut potiùs facultates noſtras uniuerſas, domum & fundum, uxorem & liberos, et quicquid in hoc mundo charum habemus, ipſam quoq; ſentiendi & intelligendi facultatem nobis eripias, quàm ut per tuum tuorumq; fidelium omnium hoſtem iuratiſsimum Satanam nos in tam peruerſum & reprobum ſenſum ſeduci permittas, ut pro defunctorum animabus, pro chariſsimis Maioribus Patre & Matre, Auis & Proauis, Sororibus et Fratribus, atq; adeò pro omnibus in fidei ſignaculo iam olim antè nos defunctis, noſtrarumq; precum ſuffragia deſiderantibus, non ulteriùs deprecemur. Quinimò natalem ſuum quis abominari, aut in ipſo uitæ exordio ſuffocatum ſe potiùs optare debebit, quàm in defunctos fratres tam inauditam inclementiam ac tyrannidem deſignet. Io.14.15.

Enimuerò ſi ueſtra, auditores, humanitas & deuotio, ueriſsimam ipſiſsimamq; rationem ſcire deſiderat, quid nefarium teterrimumq; Satanam impellat, quòd orationes pro defunctis neutiquam ſibi tolerandas exiſtimet, nouit ſanè ſalutis noſtræ hoſtis, uidet & experitur per Eccleſiæ & piorum homi-

tuum preces, infinitas animas, ex horribilibus pœnis & ſupplicijs, quæ alioqui ob admiſſa peccata diutiùs perferre debebam, exonerari. Hoc ipſo extremè *diſcrutiatur ſceleratiſſimus impoſtor.* Eoq; tam *inuitus ab hac arietatione deſiſtit, & quibuſcunq; poteſt machinis tentat, an Chriſtianum hoc & fraternæ Chriſtianæq; charitati tam conſentaneum, miſerisq; animabus tam neceſſarium opus queat eliminare. Sed quantò ille magis formas ſe uertit in omnes, quantò magis deſudat & contendit eiuſmodi ſuſtollere, tantò nos enixiùs allaborabimus omnemq; in hoc induſtriam conuertemus, ut priſca, laudabilis, & iam inde à plurimis ſeculis ad nos deriuata pro defunctis orandi conſuetudo inter nos conſeruetur.* Idq; *uel eo potiſſimùm, quòd eiuſcemodi conſuetudo, non ſolùm diuinis ſcripturis fulta ſit, uti opportuno tempore ſatis demonſtrabitur, uerumetiam quia certum exploratumq; habemus, nec penes hominem uerè ac ſyncerè Chriſtianum dubium ullum reſidere debet, animabus defunctorum hæc noſtra*
Iob. 19. *ſuffragia ſummè neceſſaria: quodq; ea intimis ardentibusq; ſuſpirijs ac deſiderijs expetant & expectent.* Noſtras *quoq; interceſſiones pro illis factas, ipſis conferre, & quandoq; ex grauiſſimis tormentis, alioqui ſuſtinendis, exonerare.*

Porrò

Porrò ut hæc penitiùs intelligantur, ſciendum tria eſſe defunctorum genera.

Principio quidam ſunt, qui in fide integri & ab omnibus peccatis defæcati & mundi in Domino obdormierunt, prout ſinè dubio multi ſanctimonia & pietate inſignes antè hæc nouiſſima tempora in quibus iuxtà Chriſti Prophetiam, charitas refrixit, & malicia abundauit extiterunt, & fortè per gratiam Omnipotentis etiamnum uarijs in locis ſuperſunt, qui dies ac noctes in lege Domini meditati ſunt, quibus nihil in omni uita maiori fuit gaudio, quàm ut ad normam uoluntatis diuinæ uitam inſtituerent, ut ob Chriſti nomẽ quid paterentur, ut ieiunijs, precibus & eleemoſynis, alijsq; laudatis, bonis et pijs operibus ſe uerè Chriſtianos exhiberent. Potiſſimũ aũt his accenſendi ſunt oẽs conſtantes Confeſſores, qui nec precio, nec uiolentia, nec perſequutionibus, nec gloria, nec fauore huius mundi, nec ulla alia re à ueritatis confeſſione auerti ſuſtinuerunt, pleriq; etiã huius ſuæ conſtantiæ ergò martyrium perpeſſi ſunt. Tria defunctorũ genera. Matt. 19. Matt. 10.

De huiuſmodi nihil ambigitur quin ſtatim ab exceſſu ſuo gaudij & felicitatis æternæ conſortes efficiãtur, et ex ipſo corporis domicilio ſine omni remora euolent in regnũ cœleſte, prout ipſe Chriſtus teſtatur, inquiẽs: Qui crediderit et baptizatus fuerit, Marc. 16.

ſaluus

ſaluus erit. Talis fuit D. Apoſtolus Paulus, qui etiam num in hoc mundo exiſtens, tantam ſalutis ſuæ cer=titudinem habuit ut de ſeipſo dixerit, Reſtat mihi co=
2. Tim. 4 rona iuſtitiæ, quam reddet mihi Dominus in illo die. Quamobrem ô Paule? Diſertè id paulò antè decla=rat, inquiens, Bonum certamen certaui, curſum con=ſummaui, fidem ſeruaui. Verè hoc de ſe pronuncia=bat Apoſtolus, eoq; & alterum dicere poterat, Re=poſita eſt mihi corona iuſtitiæ. Quis nunc tam erit ſtolidus, ut pro Diuo Paulo uelit orare Deum, ut cle=mens illi ſit & propitius? Nemo profectò. Cur au=tem? Quia certò beatus eſt. Quia uerè idq; non ſi=nè diuina reuelatione de ſeipſo dixit, repoſitam eſ=ſe ſibi coronam iuſtitiæ. Idem de reliquis omnibus ſentiendum eſt, quos certò atq; indubiè conſtat ciues ſanctorum effectos, æternamq; lætitiam & felicita=tem adeptos.

Aug. Ho=mi. 71. de uerb. A=poſt. Præterea ſuperuacanea foret quantumuis diuti=na pro ipſis oratio, imò ut ſcribit Diuus Augusti=nus, Iniuriam facit Martyri, qui orat pro Martyre.

Niceph. lib. 7. ca. 29. Eccle. hiſt. Alterum genus eſt eorum, qui nunquam ad agni=tionem ueritatis peruenerunt, & ſinè omni penitùs fide exceſſerunt, ut Maxentius, Aut ſi ſemel eam ſu=ſceperunt, poſteà tamen abnegarunt, ut Iulianus A=poſtata. Aut etiam falſis ſcripturarum expoſitioni=

bus in

bus in errores & hæreſes ab unitate Eccleſiæ *abdu-ſti ſunt.*Item *qui in deſperationem prolapſi ſunt, ut* Cain, *qui ad* Dominum *dixit, Maior eſt iniquitas mea, quàm ut ueniam merear.* Item *qui per Sacra-mentum* Baptiſmi *à peccatis ſuis nunquam abluti & ſanctificati ſunt. Aut ſi baptizati ſunt, & Chriſtia-nam fidem ſuſceperunt, eidem ſe non conformarunt, ſed continenti diuinorum mandatorum præuarica-tione, & fraternæ charitatis neglectu, præpoten-tem* Deum *offenderunt, atq; in eiuſmodi flagitioſa uita obſtinati & pœnitere neſcij, in finem uſq; per-durarunt.*De *huiuſmodi quoq; non ambigitur eos in æternas gehennæ flammas præcipitatos.*Nam *ut ali-bi rurſum ait Chriſtus, Qui non credit, iam iudica-tus eſt.*Et *iterum.Qui mala egerunt, ibunt in ignem æternum.*

Oroſius li.7.c.18. Eutrop. lib.10. cap.7. Oroſius lib.7. cap.19. Gen.4. Aug.ad Renatum de anima & eius orig.lib.1. cap.9. & 11. & lib. 3.cap.12. Ioan.18. Ioan.5.

*Quocircà uniuerſæ preces quæ pro huiuſmodi fieri poſſent, irritæ ſunt & ſuperuacuæ.*Nam *ut tri-to apud* Latinos *prouerbio dici conſueuit:* In *infer-no nulla eſt redemptio.*

Quandò igitur eo res redacta eſt, ut quis ob ui-tam flagitioſè & ſinè pœnitentia tranſactam, et pec catorum multitudinem, æternæ damnationi adiudi-catus ſit, huic profectò nec luctus aut eiulatus, nec preces & ſacrificia proſunt: Baptiſmus & Chriſ-

ma &

ma, & quicquid hominum ſaluti conferre poteſt nullam hic uim obtinet. Quamobrē? Eo enim in loco conſtitutus eſt, ubi nullam eſſe redemptionem, Chriſtiana & Catholica Eccleſia omni tempore agnouit & credidit, & regius Propheta ipſe teſtatur, dùm inquit, In inferno quis confitebitur tibi? quaſi dicat, Nemo. Nihil enim iſtic niſi horror, fletus, eiulatus, querimoniæ & Væ illud ſempiternum.

Pſal. 6.

Matt. 22.

Quid autem nunc ſupereſt auditores? Audiuimus nunc eos qui uera & uiua in fide iuxtà Dei uoluntatem uitam ſuam in hoc ſeculo tranſegerunt, noſtris precibus non egere, quandoquidem iam in æternæ felicitatis gaudium aſſumpti ſunt: Malis uerò iam damnatis nihil prodeſſe preces quantumuis aßiduas. Quorſùm ergò quotidianæ orationes in Papatu uſitatæ? Cui tot Sacrificia, Vigiliæ, Primi, Septimi, Trigeſimi, Anniuerſarij dies & reliqua id genus quæ defunctis fieri conſueuerunt, cui, inquam, eiuſmodi conducunt, quandò, uti dictum eſt, nec beati egent, nec damnati illis iuuantur?

Te iam appello, qui tam impotenti odio defunctorum ſuffragia proſequeris, quo oraculo didiciſti unumquemlibet à morte ſinè omni mora & impedimento poſtquam animam efflauit, uel ad cœlos uel ad inferos transferri? Legimus quidem Chriſtum Dominum

minum & Seruatorem noſtrum expreßis uerbis ad Marc.16.
diſcipulos ſuos, q̄uos iam ablegabat, ad prædicandum Euangelium uniuerſo orbi, locutum, Qui crediderit et baptizatus fuerit, ſaluus erit: qui uerò non crediderit, condemnabitur: Quæ Chriſti uerba eam quidem prima fronte ſententiam præ ſe ferunt, quaſi duo tantùm ſint loca, cœlum & infernus, quo mortui deueniant. Verùm ſi aliquantò penſiculatiùs ea perſcrutemur, comperiemus, longè diuerſam habere ſententiam, quàm ſuo quiſpiam fantaſtico cerebro ſibi comminiſci poßit.

Tametſi enim ex commemoratis Chriſti Domini uerbis nullum penes nos dubium reſideat, admodùm bonos ab ipſo animæ egreſſu in cœlos migrare: è contrariò, admodùm malos itidem ad inferos præcipitari: non tamen iiſdem uerbis negatur longè diuerſam rationem habere cum illis, qui nec admodùm ſint boni, nec admodum mali.

Quantus inter nos inuenitur numerus eorum, qui licet manifeſtè ſcelerati, hæretici, fures, latrones raptores, incendiarij, aut id genus flagitijs obnoxij non ſint, alijs tamē criminibus leuioribus ſunt irretiti, ob quæ illis admodùm iuſtis, accenſeri nequeāt? Quàm ineffabilis prô dolor hiſce temporibus inuenitur multitudo eorum, qui licet in fide, in charitate

& gratia

& gratia Dei ſint, ex improuiſo, eoq́; etiam fortè non peracta pœnitentia ex hoc ſeculo euocantur? Vndè iam quibuſdam næuis adhuc ſint contaminati, quos, ſi morte præuenti non eſſent, libenter in hoc ſeculo eluiſſent & expiaſſent: prout de ſua ipſius matre Monica teſtatur D. Auguſtinus, ubi inter cætera de ea ſcribit. Quanquam illa in Chriſto uiuificata, etiam nondum carne reſoluta, ſic uixerat, ut laudetur nomen tuum in fide moribusq́; eius, non tamen audeo dicere, ex quo eam per baptiſmum regeneraſti, nullum uerbum exiſſe ab ore eius contra præceptum tuum.

Aug. lib. Confeſſ. 9 cap. 13.

Quid autem uobis, auditores, de eiuſmodi hominibus uidetur? Dicemúsne eos tali in ſtatu defunctos, ut peccatis adhuc fuerint contaminati, protinus exhalata anima migraſſe in cœlū? Verùm illud nec credendum nec dicendum iubet Apoſtolus Paulus, ſcribens Eccleſiam Triumphantem eſſe ſine macula & ruga. Prohibet idipſum D. Ioannes dùm ſcribit, Nihil coinquinatum intrabit in cœleſtem Hieruſalem. Prohibet Eſaias Propheta, appellans illam Triumphantem Eccleſiam Viam ſanctam, per quam pollutus tranſire non poßit. Deniq; prohibet, quòd ex diuinis literis compertum habeamus, Deum non ſolum clementem eſſe & miſericordem, ſed & ueracem,

Epheſ. 5. Apoc. 21. Eſaiæ 35.

cem, quiq; nullum peccatum ſinat impunitum. Hæc *obſtant, cur hominem, tametſi ex peßimorum numero non ſit, attamen admiſſorum peccatorum plenam nondum peregerit pœnitentiam, non tam ſubitò in cœlum tollere queam.*

Q*uid igitur huic tali euenire dicemus?* Nam *quòd planè damnatus ſit longè abſurdius eſt, cùm in* Chri*ſti nomine baptizatus ſit & crediderit, fraternam & Chriſtianam charitatem quæ hominem & iuſtificat & ſaluificat, non deſeruerit, in gratia* Dei *mortuus ſit, nouis peccatis, quorum nec contritionem habuerit, nec confeßionem fecerit, oneratus non fuerit.* Q*uandoquidem, inquam, hæc ità ſint, fieri nequit, eum eſſe damnatum.* Itaq; *ſi nec damnatus, nec perfectam ſalutem conſecutus eſt, ſi nec apud ſuperos nec inferos, ubi conſtituendus eſt?* Equidem *illud uobis, auditores duobus uerbis, uerißimis tamen, & ex diuina ſcriptura deſumptis ſinè omni fraude aperiam.* Eſt *in loco ſatisfactionis ſiue pœnitentiæ.* Eiuſmodi *porrò locus in cœlis eſſe non poteſt, ubi neq; ſatisfactio eſt, neq; pœnitentia, ſed mera lætitia, requies,* Matt. 21. *ſecuritas & beatitudo.* Neq; *uerò infernus eſſe po-* 24. *teſt, ubi itidem non eſt pœnitentia ſed pœna & dam-* Luc. 13. *natio ſempiterna. Scire autem deſideratis, quis tandem ille ſit locus?* Eſt *medius quidam locus inter cœ-*

lum & infernum, ubi qui in charitate & gratia Dei hinc exceſſerunt, necdum tamen penitùs à peccatis depurati, ſatisfactionem, quam uiui præſtare debuerant adimplent & perficiunt. Eiuſmodi inquam locus eſt, ut compendio utamur.

Porrò ſi defunctus pro iiſdem peccatis in hoc mundo idoneam pœnitentiam fecisſet: ſi iuxtà fideliſsimam Apoſtoli doctrinam membra ſua, dum uiueret, exhibuiſſet ſeruire iuſtitiæ & ſanctificationi, ſicuti anteà exhibuerat ſeruire immunditiæ & iniquitati ad iniquitatem: Si iuxtà Prophetam, ſicut fuit ſenſus eius ut erraret à Deo ità antè mortem decies tantum, iterum conuertens, requiſiuiſſet eum: Si in hac uita, uti monet Petrus Apoſtolus, ſic mortuus fuiſſet peccatis, ut deinceps non ſolùm non peccaſſet, ſed & iuſtitiæ uiuens, uelut ex mortuo iam uiuificatum Deo ſe exhibuiſſet: Si furto aliquandò patrato iuxtà paternam D. Pauli doctrinam deinceps non ſolum non furatus eſſet, ſed laboraſſet etiam operando bonum, ut habuiſſet, undè neceſsitatem patienti tribuiſſet: Si iuxtà Pauli ſententiam ſeipſum in hoc mundo dijudicaſſet: In ſumma ſi antè pœnitentiam legitimè, integrè & uerè peractam morte præuentus non eſſet, nunquam in hunc locum deueniſſet, ſed ab ipſo animæ egreſſu in regnũ cœleſte migraſſet, uti

Rom. 6. Purgatorium quo modò poſſet euitari. Baruc. 4. 1. Pet. 2. Epheſ. 4. 1. Cor. 11.

ſet,uti hoc Ambroſius, Tertullianus, Origenes, Auguſtinus, Bernhardus multis in locis clarè docent.

Cæterùm quia longum nimis fuerit ſi memoratorum aliorumq; S. Patrum prolatas hac de re ſententias enarrare inſtituamus, unum duntaxàt pientiſſimum præſtamiſſimumq; Doctorem Chryſoſtomum uno in loco audiemus. Hic in ſermonibus de Lazaro inter cætera ſic ait. Vides quomodò hic inflicta pœna, liberat à pœna quæ illic eſt. Et in ſermone proximè ſequenti, eadem uerba adducit, & uberiùs exponit. Vt igitur, inquit, neq; puniamur neq; pœnas demus, in ſuam quiſq; conſcientiam ingrediatur, uitamq; explicet, cunctisq; commiſſis diligenter excuſſis, condemnet animã quæ hæc patrauit, puniatq; cogitationẽ, affligat crucietq; ſuam ipſius mentẽ, ſupplicium à ſeipſo exigat pro peccatis, per condemnationem, per diligenter actã pœnitentiã, per lachrymas per confeſſionẽ, per ieiuniũ, per eleemoſynã, per continentiã, ac charitatẽ ut poſſimus omnes omni modo hic depoſitis peccatis, cum fiducia illuc proficiſci etc.

Ambr. ad uirginem lapſam cap. 8. Tert. lib. de pœnit. Orig. li. 3 in li. Iud. Aug. de pœnitentiæ medicina. Bern. ſer. 55 in can. Chryſ. de Lazaro Concio: 5

Quoniam porrò nunc talis (de quo ſupra locuti ſumus) eo tempore quo in mundo uixit idoneam pœnitentiam non egit, non ipſemet in ſe uindicauit peccatum, non ſecundùm Apoſtoli uerba, ſeipſum dijudicauit, ſeuerumq; Dei iudicium pœniten-

tia ſua præuenit, nunc certè, ſi regnum cœleſte intrare deſiderat, ſatisfacere eum oportet, penitusq́; purgari, quò diuinæ iuſtitiæ, quæ nullum peccatum ſinit impunitum, ſatisfiat, alioqui certè in cœleſtem Hie-
Apoc. 21. ruſalem peruenire non poterit, in quam, teſte D. Iohanne, nihil coinquinatum intrabit.

Sciendum autem hic eſt auditores, diligenterq́; aduertendum & fideliter retinendum, Deum remiſſa quandoq; per gratiam & miſericordiam ſuam
Deus quãdoq; dimittit culpam retenta pœna. culpa, æternæq́; damnationis pœna, temporariam tamen pœnam nobis irrogandã reſeruare, ità ut qui ob uaria peccata damnationem æternam ſubire debebat, per fidem & pœnitentiam lætalium peccatorum ſuorum ueniam ac damnationis æternæ remiſſionem conſequatur: nihiloſecius ob eadem peccata
Auguſt. epiſt. 54. ad Mace. licet remiſſa, temporariam pœnam ſuſtinere cogatur. Non ſecus quàm ſi cui quippiam furato peccatum æternumq́; ſupplicium per uirtutem meriti & ſatisfactionis Chriſti Domini in Confeſſione remittantur: non tamen hoc ipſo tollitur pœna tempora-
De reg. iur. in 6. reg. 4. ria, ſed obtinet hic locum trita iuris regula: Non dimittitur peccatum niſi ablatum reſtituatur, et ſi rei fert conditio, corporis quoq; pœna exoluatur. Si autem hæc non fiant, nec iuſtitiæ ciuili hac in parte ſatisfiat, non tamen huius iuſtitiæ utpote à Deo inſti-

tutæ adimpletio ulla dißimulatione prætermitti poteſt.

Mirabitur autem fortè quiſpiam, remiſſa eſſe ſibi per meritum Chriſti peccata, quorum pœnam adhuc ſubire oporteat, Nõ poſſe ſe ingenio ſuo comprehendere, qua ratione conueniant remißio culpæ & illatio pœnæ. Quin potiùs uideri ignoto peccato, totum illud penitùs & omninò remiſſum, & ſinè ulla conditione ſublatum, extinctum, abolitum, profligatum nec ullam eius in æternum fore memoriam. Hanc fortaßis opinionem quis concipiat, & falſa perſuaſione ſeipſum decipiat. Verùm ſi penitiùs rem perſcrutemur, reuera comperiemus, Deum quidem peccata clementer remittere, nihilominus tamen ſæpenumerò ignota culpa pœnã adhuc temporariam à nobis exigere.

Quomodò conueniant remißio culpæ et inflictio pœnæ.

Si necdum illud in animum inducere queas, qua demum ratione id fiat, proximũ eſt, ut ſcripturam ſacram de eo conſulamus, eiuſdemq; reſponſo ſinè longiori diſputatione fidẽ accommodemus, quandoquidem nihil niſi ſacris literis expreſſum à te recipitur.

Quid autem in ſcripturis diuinis hac de re legimus? Si quis uel ſolum Prophetæ Dauidis exemplum in prima huius materiæ concione fuſè à nobis enarratum, ſibi proponat, mea quidem ſententia abundè

Concio II. Deum remiſſa culpa
gnoſcet, euidemiſsimumq́; in Dauide exemplum
rſpiciet, prapotentem Deum peccatori ob pecca-
a dolenti, ſæpenumerò ea ignoſcere, pœnamq́; æter
Deu q... nam peccatis debitam clementer remittere, tempo-
doq́; re- raria tamen pœna eum corripere, ſed exigua, miti
mittere & clementi iuxtà delicti conditionem, idq́; ſolùm ne
culpam peccatum omninò maneat impunitum.
retenta Enimuerò Dauid eodem in loco per ſerium acer-
pœna. bumq́; dolorem, per preces intimo religioſiſsimoq́;
2.Reg.12 affectu profuſas, per ſummam de bonitate et miſeri-
cordia Dei fiduciam, grauiſsimorum peccatorum,
quæ in Vriam eiusq́; uxorem commiſerat, remiſsio-
nem ſinè omni ambiguitate conſecutus erat, uti Pro-
pheta Nathan ad confeſsionem coram ſe factam ipſi
Dauidi illud reſpondit, Transtulit quoq; Dominus
à te peccatum tuum. Nihilominus ignotis peccatis,
& recepto in gratiam Dauide, temporariam ob ea-
dem licet iam remiſſa, pœnam ſuſtinere cogebatur.
Non morieris, inquit Propheta, (intellige mortem
æternam) ueruntamen quoniam blaſphemare feciſti
inimicos nomen Domini, propter uerbum hoc filius
qui natus eſt tibi, morte morietur. Eccè auditores,
hic citrà controuerſiā Dauidi peccata erant ignota,
eorundemq́; remiſsio ei annunciata, nihilominus ob
eadem peccata iam remiſſa, temporarijs quidem ſed
grauiſsimis

grauiſsimis pœnis afflictus eſt. Moritur illi natus ex Berſabea filius, Abſolon quoq; filius regno patrem eijcit, eiusq; uxorē uiolat, uti ipſe Vriæ uxorem uiolauerat, plurimæ inſuper aliæ calamitates et aduerſitates poſt hunc tam enormē lapſum, ipſum exercuerunt. Huiuſmodi exēplis plena eſt ſcriptura diuina. 2.Reg.15 2.Reg.16

In libris Regum legimus, quòd cum Dauid animaduerteret ſe Deum numerando populū offendiſſe, ſtatim in ſe deſcendens, Peccaui, inquit ualdè hoc in facto, ſed precor Domine ut transferas iniquitatem ſerui tui, quia ſtultè egi nimis. Venitq; ad eum Gad Propheta dicens, Hæc dicit Dominus, Trium tibi datur optio, Aut ſeptem annis ueniet tibi fames in terra tua, aut tribus menſibus fugies aduerſarios tuos, & iſti te perſequentur, aut certè tribus diebus erit peſtilentia in terra tua. Dixit autem Dauid ad Gad. Coarctor undiq; nimis, ſed melius eſt, ut incidam in manus Domini, multæ enim miſericordiæ eius ſunt, quàm in manus hominum. Atq; ita Deus tametſi peccatum iam remiſiſſet, nihilominus peſtilentiæ pœnam in populum immiſit. 2.Re.24

Planè ſimili modo accidit Moſi & Aaroni, qui cùm Deum offendiſſent eò quòd de potentia eius diffiſi erant, temporaria pœna peccatū expiare debuerunt, licet culpa iam antè illis erat ignota. Siquidem Num.20.

tuum preces, infinitas animas, ex horribilibus pœnis & ſupplicijs, quæ alioqui ob admiſſa peccata diu-tiùs perferre debebant, exonerari. Hoc ipſo extre-*mè diſcrutiatur ſceleratiſsimus impoſtor.* Eoq; *tam inuitus ab hac arietatione deſiſtit, & quibuſcunq; poteſt machinis tentat, an Christianum hoc & fra-ternæ Chriſtianæq; charitati tam conſentaneum, mi ſeriſq; animabus tam neceſſarium opus queat elimi-nare. Sed quantò ille magis formas ſe uertit in om-nes, quantò magis deſudat & contendit eiuſmodi ſuſtollere, tantò nos enixiùs allaborabimus omnemq; in hoc induſtriam conuertemus, ut priſca, laudabi-lis, & iam inde à plurimis ſeculis ad nos deriuata pro defunctis orandi conſuetudo inter nos conſerue tur.* Idq; *uel eo potiſsimùm, quòd eiuſcemodi conſue-tudo, non ſolùm diuinis ſcripturis fulta ſit, uti opor-tuno tempore ſatis demonſtrabitur, uerumetiam quia certum exploratumq; habemus, nec penes ho-minem uerè ac ſyncerè Chriſtianum dubium ullum reſidere debet, animabus defunctorum hæc noſtra*
Iob. 19. *ſuffragia ſummè neceſſaria: quodq; ea intimis ar-dentibuſq; ſuſpirijs ac deſiderijs expetant & expe-ctent.* Noſtras *quoq; interceſsiones pro illis factas, ipſis conferre, & quandoq; ex grauiſsimis tormen-tis, alioqui ſuſtinendis, exonerare.*

Porrò

Porrò ut hæc penitiùs intelligantur, ſciendum tria eſſe defunctorum genera.

Principio quidam ſunt, qui in fide integri & ab omnibus peccatis defæcati & mundi in Domino *obdormierunt, prout ſinè dubio multi ſanctimonia & pietate inſignes antè hæc nouiſsima tempora in quibus iuxtà* Chriſti Prophetiam, *charitas refrixit, & malicia abundauit extiterunt, & fortè per gratiam* Omnipotentis *etiamnum uarijs in locis ſuperſunt, qui dies ac noctes in lege* Domini *meditati ſunt, quibus nihil in omni uita maiori fuit gaudio, quàm ut ad normam uoluntatis diuinæ uitam inſtituerent, ut ob* Chriſti *nomẽ quid paterentur, ut ieiunijs, precibus & eleemoſynis, alijsq; laudatis, bonis et pijs operibus ſe uerè* Chriſtianos *exhiberent.* Potiſsimũ *aũt his accenſendi ſunt oẽs conſtantes* Confeſſores, *qui nec precio, nec uiolentia, nec perſequutionibus, nec gloria, nec fauore huius mundi, nec ulla alia re à ueritatis confeſsione auerti ſuſtinuerunt, pleriq; etiã huius ſuæ conſtantiæ ergò martyrium perpeſsi ſunt.* Tria defunctorũ genera. Matt. 19. Matt. 10.

De *huiuſmodi nihil ambigitur quin ſtatim ab exceſſu ſuo gaudij & felicitatis æternæ conſortes efficiãtur, et ex ipſo corporis domicilio ſine omni remora euolent in regnũ cœleſte, prout ipſe* Chriſtus *teſtatur, inquiẽs:* Qui *crediderit et baptizatus fuerit,* Marc. 16.

ſaluus

ſaluus erit. Talis fuit D. Apoſtolus Paulus, qui etiam num in hoc mundo exiſtens, tantam ſalutis ſuæ certitudinem habuit ut de ſeipſo dixerit, *Reſtat mihi co-*
2. Tim. 4 *rona iuſtitiæ, quam reddet mihi Dominus in illo die.* Quamobrem ô Paule? Diſertè id paulò antè declarat, inquiens, *Bonum certamen certaui, curſum conſummaui, fidem ſeruaui.* Verè hoc de ſe pronunciabat Apoſtolus, eoq; & alterum dicere poterat, *Repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ.* Quis nunc tam erit ſtolidus, ut pro Diuo Paulo uelit orare Deum, ut clemens illi ſit & propitius? Nemo profectò. Cur autem? Quia certò beatus eſt. Quia uerè idq; non ſinè diuina reuelatione de ſeipſo dixit, repoſitam eſſe ſibi coronam iuſtitiæ. Idem de reliquis omnibus ſentiendum eſt, quos certò atq; indubiè conſtat ciues ſanctorum effectos, æternamq; lætitiam & felicitatem adeptos.

Aug. Homi. 71. de uerb. Apoſt. — Præterea ſuperuacanea foret quantumuis diutina pro ipſis oratio, imò ut ſcribit Diuus Auguſtinus, *Iniuriam facit Martyri, qui orat pro Martyre.*

Niceph. lib. 7. ca. 29. Eccle. hiſt. — Alterum genus eſt eorum, qui nunquam ad agnitionem ueritatis peruenerunt, & ſinè omni penitùs fide exceſſerunt, ut Maxentius, Aut ſi ſemel eam ſuſceperunt, poſteà tamen abnegarunt, ut Iulianus Apoſtata. Aut etiam falſis ſcripturarum expoſitionibus in

bus in errores & hæreſes ab unitate Eccleſiæ abdu-ẽti ſunt. Item qui in deſperationem prolapſi ſunt, ut Cain, qui ad Dominum dixit, Maior eſt iniquitas mea, quàm ut ueniam merear. Item qui per Sacramentum Baptiſmi à peccatis ſuis nunquam abluti & ſanctificati ſunt. Aut ſi baptizati ſunt, & Chriſtianam fidem ſuſceperunt, eidem ſe non conformarunt, ſed continenti diuinorum mandatorum præuaricatione, & fraternæ charitatis neglectu, præpotentem Deum offenderunt, atq; in eiuſmodi flagitioſa uita obſtinati & pœnitere neſcij, in finem uſq; perdurarunt. De huiuſmodi quoq; non ambigitur eos in æternas gehennæ flammas præcipitatos. Nam ut alibi rurſum ait Chriſtus, Qui non credit, iam iudicatus eſt. Et iterum. Qui mala egerunt, ibunt in ignem æternum.

Oroſius li.7.c.18. Eutrop. lib.10. cap.7. Oroſius lib.7. cap.19. Gen.4. Aug. ad Renatum de anima & eius orig. lib.1. cap.9. & 11. & lib. 3. cap. 12. Ioan.18. Ioan.5.

Quocircà uniuerſæ preces quæ pro huiuſmodi fieri poſſent, irritæ ſunt & ſuperuacuæ. Nam ut trito apud Latinos prouerbio dici conſueuit: In inferno nulla eſt redemptio.

Quandò igitur eo res redacta eſt, ut quis ob uitam flagitioſè & ſinè pœnitentia tranſactam, et peccatorum multitudinem, æternæ damnationi adiudicatus ſit, huic profectò nec luctus aut eiulatus, nec preces & ſacrificia proſunt: Baptiſmus & Chriſma &

ma, & quicquid hominum ſaluti conferre poteſt nullam hic uim obtinet. Quamobrē? Eo enim in loco conſtitutus eſt, ubi nullam eſſe redemptionem, Chriſtiana & Catholica Eccleſia omni tempore agnouit & credidit, & regius Propheta ipſe teſtatur, dùm inquit, In inferno quis confitebitur tibi? quaſi dicat, Nemo. Nihil enim iſtic niſi horror, fletus, eiulatus, querimoniæ & Væ illud ſempiternum.

Pſal. 6.

Matt. 22.

Quid autem nunc ſupereſt auditores? Audiuimus nunc eos qui uera & uiua in fide iuxtà Dei uoluntatem uitam ſuam in hoc ſeculo tranſegerunt, noſtris precibus non egere, quandoquidem iam in æternæ fœlicitatis gaudium aſſumpti ſunt: Malis uerò iam damnatis nihil prodeſſe preces quamuuis aßiduas. Quorſùm ergò quotidianæ orationes in Papatu uſitatæ? Cui tot Sacrificia, Vigiliæ, Primi, Septimi, Trigeſimi, Anniuerſarij dies & reliqua id genus quæ defunctis fieri conſueuerunt, cui, inquam, eiuſmodi conducunt, quandò, uti dictum eſt, nec beati egent, nec damnati illis iuuantur?

Te iam appello, qui tam impotenti odio defunctorum ſuffragia proſequeris, quo oraculo didiciſti unumquemlibet à morte ſinè omni mora & impedimento poſtquam animam efflauit, uel ad cœlos uel ad inferos transferri? Legimus quidem Chriſtum Dominum

minum & Seruatorem noſtrum expreßis uerbis ad Marc.16. diſcipulos ſuos, quos iam ablegabat, ad prædicandum Euangelium uniuerſo orbi, locutum, Qui crediderit et baptizatus fuerit, ſaluus erit: qui uerò non crediderit, condemnabitur: Quæ Chriſti uerba eam quidem prima fronte ſententiam præ ſe ferunt, quaſi duo tantùm ſint loca, cœlum & infernus, quo mortui deueniant. Verùm ſi aliquantò penſiculatiùs ea perſcrutemur, comperiemus, longè diuerſam habere ſententiam, quàm ſuo quiſpiam fantaſtico cerebro ſibi comminiſci poßit.

Tametſi enim ex commemoratis Chriſti Domini uerbis nullum penes nos dubium reſideat, admodùm bonos ab ipſo animæ egreſſu in cœlos migrare: è contrariò, admodùm malos itidem ad inferos præcipitari: non tamen ijſdem uerbis negatur longè diuerſam rationem habere cum illis, qui nec admodùm ſint boni, nec admodum mali.

Quantus inter nos inuenitur numerus eorum, qui licet manifeſtè ſcelerati, hæretici, fures, latrones raptores, incendiarij, aut id genus flagitijs obnoxij non ſint, alijs tamē criminibus leuioribus ſunt irretiti, ob quæ illis admodùm iuſtis, accenſeri nequeāt? Quàm ineffabilis prô dolor hiſce temporibus inuenitur multitudo eorum, qui licet in fide, in charitatè

& gratia

& gratia Dei ſint, ex improuiſo, eoq; etiam fortè non peracta pœnitentia ex hoc ſeculo euocantur? Vndè iam quibuſdam næuis adhuc ſint contaminati, quos, ſi morte præuenti non eſſent, libenter in hoc ſeculo eluiſſent & expiaſſent: prout de ſua ipſius matre Monica teſtatur D. Auguſtinus, ubi inter cæ-tera de ea ſcribit. Quanquam illa in Chriſto uiuificata, etiam nondum carne reſoluta, ſic uixerat, ut laudetur nomen tuum in fide moribusq; eius, non tamen audeo dicere, ex quo eam per baptiſmum regeneraſti, nullum uerbum exiſſe ab ore eius contra præceptum tuum.

Aug. lib. Confeſſ. 9 cap. 13.

Quid autem uobis, auditores, de eiuſmodi hominibus uidetur? Dicemúsne eos tali in ſtatu defunctos, ut peccatis adhuc fuerint contaminati, protinùs exhalata anima migraſſe in cœlũ? Verùm illud nec credendum nec dicendum iubet Apoſtolus Paulus, ſcribens Eccleſiam Triumphantem eſſe ſine macula & ruga. Prohibet idipſum D. Ioannes dùm ſcribit, Nihil coinquinatum intrabit in cœleſtem Hieruſalem. Prohibet Eſaias Propheta, appellans illam Triumphantem Eccleſiam Viam ſanctam, per quam pollutus tranſire non poſſit. Deniq; prohibet, quòd ex diuinis literis compertum habeamus, Deum non ſolum clementem eſſe & miſericordem, ſed & ueracem,

Epheſ. 5. Apoc. 21. Eſaiæ 35.

cem, quiq; nullum peccatum ſinat impunitum. Hæc *obſtant, cur hominem, tametſi ex peßimorum numero non ſit, attamen admiſſorum peccatorum plenam nondum peregerit pœnitentiam, non tam ſubitò in cœlum tollere queam.*

Quid igitur huic tali euenire dicemus? Nam quòd *planè damnatus ſit longè abſurdius eſt, cùm in* Chri*ſti nomine baptizatus ſit & crediderit, fraternam & Chriſtianam charitatem quæ hominem & iuſtificat & ſaluificat, non deſeruerit, in gratia* Dei *mortuus ſit, nouis peccatis, quorum nec contritionem habuerit, nec confeßionem fecerit, oneratus non fuerit. Quandoquidem, inquam, hæc ità ſint, fieri nequit, eum eſſe damnatum.* Itaq; *ſi nec damnatus, nec perfectam ſalutem conſecutus eſt, ſi nec apud ſuperos nec inferos, ubi conſtituendus eſt?* Equidem *illud uobis, auditores duobus uerbis, uerißimis tamen, & ex diuina ſcriptura deſumptis ſine omni fraude aperiam.* Eſt *in loco ſatisfactionis ſiue pœnitentiæ.* Eiuſmodi *porrò locus in cœlis eſſe non poteſt, ubi neq; ſatisfactio eſt, neq; pœnitentia, ſed mera lætitia, requies,* Matt. 21. *ſecuritas & beatitudo.* Neq; *uerò infernus eſſe po-* 24. *teſt, ubi itidem non eſt pœnitentia ſed pœna & dam-* Luc. 13. *natio ſempiterna. Scire autem deſideratis, quis tandem ille ſit locus?* Eſt *medius quidam locus inter cœ-*

lum & infernum, ubi qui in charitate & gratia Dei hinc exceſſerunt, necdum tamen penitùs à peccatis depurati, ſatisfactionem, quam uiui præſtare debue rant adimplent & perficiunt. Eiuſmodi inquam locus eſt, ut compendio utamur.

Porrò ſi defunctus pro iiſdem peccatis in hoc mundo idoneam pœnitentiam feciſſet: ſi iuxtà fideliſſimam Apoſtoli doctrinam membra ſua, dum ui-
Rom.6. *ueret, exhibuiſſet ſeruire iuſtitiæ & ſanctificationi,*
Purgatorium quo modò poſſet euitari. *ſicuti anteà exhibuerat ſeruire immunditiæ & iniquitati ad iniquitatem: Si iuxtà Prophetam, ſicut fuit ſenſus eius ut erraret à Deo ità antè mortem decies tantum, iterum conuertens, requiſiuiſſet eum: Si in hac uita, uti monet Petrus Apoſtolus, ſic mortuus*
Baruc.4. *fuiſſet peccatis, ut deinceps non ſolùm non peccaſ-*
1.Pet.2. *ſet, ſed & iuſtitiæ uiuens, uelut ex mortuo iam uiuificatum Deo ſe exhibuiſſet: Si furto aliquandò pa-*
Epheſ.4 *trato iuxtà paternam D. Pauli doctrinam deinceps non ſolum non furatus eſſet, ſed laboraſſet etiam ope rando bonum, ut habuiſſet, undè neceſſitatem patien*
1.Cor.11. *ti tribuiſſet: Si iuxtà Pauli ſententiam ſeipſum in hoc mundo dijudicaſſet: In ſumma ſi antè pœnitentiam legitimè, integrè & uerè peractam morte præuentus non eſſet, nunquam in hunc locum deueniſſet, ſed ab ipſo animæ egreſſu in regnũ cœleſte migraſſet, uti*

ſet, uti hoc Ambroſius, Tertullianus, Origenes, Auguſtinus, Bernhardus multis in locis clarè docent.

Cæterùm quia longum nimis fuerit ſi memoratorum aliorumq; S. Patrum prolatas hac de re ſententias enarrare inſtituamus, unum duntaxàt pientiſſimum præſtantiſſimumq; Doctorem Chryſoſtomum uno in loco audiemus. Hic in ſermonibus de Lazaro inter cætera ſic ait. Vides quomodò hic inflicta pœna, liberat à pœna quæ illic eſt. Et in ſermone proximè ſequenti, eadem uerba adducit, & uberiùs exponit. Vt igitur, inquit, neq; puniamur neq; pœnas demus, in ſuam quiſq; conſcientiam ingrediatur, uitamq; explicet, cunctisq; commiſſis diligenter excuſſis, condemnet animā quæ hæc patrauit, puniatq; cogitationē, affligat crucietq; ſuam ipſius mentē, ſupplicium à ſeipſo exigat pro peccatis, per condemnationem, per diligenter actā pœnitentiā, per lachrymas per confeſſionē, per ieiuniū, per eleemoſynā, per continentiā, ac charitatē ut poſſimus omnes omni modo hic depoſitis peccatis, cum fiducia illuc proficiſci etc.

Ambr. ad uirginem lapſam cap. 8.
Tert. lib. de pœnit.
Orig. li. 3 in li. Iud.
Aug. de pœnitentiæ medicina.
Bern. ſer. 55 in can.
Chryſ. de Lazaro Concio: 5

Quoniam porrò nunc talis (de quo ſupra locuti ſumus) eo tempore quo in mundo uixit idoneam pœnitentiam non egit, non ipſemet in ſe uindicauit peccatum, non ſecundùm Apoſtoli uerba, ſeipſum dijudicauit, ſeuerumq; Dei iudicium pœnitentia ſua

tia ſua præuenit, nunc certè, ſi regnum cœleſte intrare deſiderat, ſatisfacere eum oportet, penitusq; purgari, quò diuinæ iuſtitiæ, quæ nullum peccatum ſinit impunitum, ſatisfiat, alioqui certè in cœleſtem Hie-
Apoc. 21. ruſalem peruenire non poterit, in quam, teſte D. Iohanne, nihil coinquinatum intrabit.

Sciendum autem hîc eſt auditores, diligenterq; aduertendum & fideliter retinendum, Deum remiſſa quandoq; per gratiam & miſericordiam ſuam
Deus quandoq; dimittit culpam retenta pœna.
culpa, æternæq; damnationis pœna, temporariam tamen pœnam nobis irrogandā reſeruare, ità ut qui ob uaria peccata damnationem æternam ſubire debebat, per fidem & pœnitentiam lætalium peccatorum ſuorum ueniam ac damnationis æternæ remiſſionem conſequatur: nihiloſecius ob eadem peccata
Auguſt. epiſt. 54. ad Mace.
licet remiſſa, temporariam pœnam ſuſtinere cogatur. Non ſecus quàm ſi cui quippiam furato peccatum æternumq; ſupplicium per uirtutem meriti & ſatisfactionis Chriſti Domini in Confeſſione remittantur: non tamen hoc ipſo tollitur pœna tempora-
De reg. iur. in 6. reg. 4.
ria, ſed obtinet hîc locum trita iuris regula: Non dimittitur peccatum niſi ablatum reſtituatur, et ſi rei fert conditio, corporis quoq; pœna exoluatur. Si autem hæc non fiant, nec iuſtitiæ ciuili hac in parte ſatisfiat, non tamen huius iuſtitiæ utpote à Deo inſti-

tutæ

tutæ adimpletio ulla diſsimulatione prætermitti poteſt.

Mirabitur autem fortè quiſpiam, remiſſa eſſe ſibi per meritum Chriſti peccata, quorum pœnam adhuc ſubire oporteat, Nō poſſe ſe ingenio ſuo compræhendere, qua ratione conueniant remiſsio culpæ & illatio pœnæ. Quin potiùs uideri ignoto peccato, totum illud penitùs & omninò remiſſum, & ſinè ulla conditione ſublatum, extinctum, abolitum, profligatum nec ullam eius in æternum fore memoriam. Hanc fortaſsis opinionem quis concipiat, & falſa perſuaſione ſeipſum decipiat. Verùm ſi penitiùs rem perſcrutemur, reuera comperiemus, Deum quidem peccata clementer remittere, nihilominus tamen ſæpenumerò ignota culpa pœnā adhuc temporariam á nobis exigere.

Quomodò conueniant remiſsio culpæ et inflictio pœnæ.

Si necdum illud in animum inducere queas, qua demum ratione id fiat, proximū eſt, ut ſcripturam ſacram de eo conſulamus, eiuſdemq; reſponſo ſinè longiori diſputatione fidē accommodemus, quandoquidem nihil niſi ſacris literis expreſſum á te recipitur.

Quid autem in ſcripturis diuinis hac de re legimus? Si quis uel ſolum Prophetæ Dauidis exemplum in prima huius materiæ concione fuſè á nobis enarratum, ſibi proponat, mea quidem ſententia abundè

Exemplũ ſcripturæ ſacræ Deũ quãdoq; remittere culpam retenta pœna.

cognoſcet, euidemiſſimumq; in Dauide exemplum perſpiciet, præpotentem Deum peccatori ob peccata dolenti, ſæpenumerò ea ignoſcere, pœnamq; æternam peccatis debitam clementer remittere, temporaria tamen pœna eum corripere, ſed exigua, miti & clementi iuxtà delicti conditionem, idq; ſolùm ne peccatum omninò maneat impunitum.

2.Reg.12

Enimuerò Dauid eodem in loco per ſerium acerbumq; dolorem, per preces intimo religioſiſſimoq; affectu profuſas, per ſummam de bonitate et miſericordia Dei fiduciam, grauiſſimorum peccatorum, quæ in Vriam eiusq; uxorem commiſerat, remiſſionem ſinè omni ambiguitate conſecutus erat, uti Propheta Nathan ad confeſſionem coram ſe factam ipſi Dauidi illud reſpondit, Tranſtulit quoq; Dominus à te peccatum tuum. Nihilominus ignotis peccatis, & recepto in gratiam Dauide, temporariam ob eadem licet iam remiſſa, pœnam ſuſtinere cogebatur. Non morieris, inquit Propheta, (intellige mortem æternam) ueruntamen quoniam blaſphemare feciſti inimicos nomen Domini, propter uerbum hoc filius qui natus eſt tibi, morte morietur. Eccè auditores, hic citrà controuerſiã Dauidi peccata erant ignota, eorundemq; remiſſio ei annunciata, nihilominus ob eadem peccata iam remiſſa, temporarijs quidem ſed

grauiſſimis

grauiſſimis pœnis afflictus eſt. Moritur illi natus ex Berſabea filius, Abſolon quoq; filius regno patrem eijcit, eiusq; uxorē uiolat, uti ipſe Vriæ uxorem uiolauerat, plurimæ inſuper aliæ calamitates et aduerſitates poſt hunc tam enormē lapſum, ipſum exercuerunt. Huiuſmodi exēplis plena eſt ſcriptura diuina. 2.Reg.15 2.Reg.16

In libris Regum legimus, quòd cum Dauid animaduerteret ſe Deum numerando populū offendiſſe, ſtatim in ſe deſcendens, Peccaui, inquit ualdè hoc in facto, ſed precor Domine ut transferas iniquitatem ſerui tui, quia ſtultè egi nimis. Venitq; ad eum Gad Propheta dicens, Hæc dicit Dominus, Trium tibi datur optio, Aut ſeptem annis ueniet tibi fames in terra tua, aut tribus menſibus fugies aduerſarios tuos, & iſti te perſequentur, aut certè tribus diebus erit peſtilentia in terra tua. Dixit autem Dauid ad Gad. Coarctor undiq; nimis, ſed melius eſt, ut incidam in manus Domini, multæ enim miſericordiæ eius ſunt, quàm in manus hominum. Atq; ita Deus tametſi peccatum iam remiſiſſet, nihilominus peſtilentiæ pœnam in populum immiſit. 2.Re.24

Planè ſimili modo accidit Moſi & Aaroni, qui cùm Deum offendiſſent eò quòd de potentia eius diffiſi erant, temporaria pœna peccatū expiare debuerunt, licet culpa iam antè illis erat ignota. Siquidem Num.20.

neuter eorum potuit populũ in Palæſtinã deducere, ſed mortuis illis in deſerto, alij hæc facultas eſt collata.

Num. 12. Itidem de Maria ſorore Moſis legimus, cùm Moſe intercedente remiſſum illi eſſet peccatum, & à lepra, qua percuſſa fuerat, mundata, nihilominus pœnam ſufferre debuit, et ſeptẽ diebus à caſtris excludi.

Num. 14. Remiſerat quoq; Dominus populo Iſraëlitico peccatum (quòd aduerſus Moſen & Aaronem murmurantes, conſtituto ſibi Duce uolebant in Aegyptum reuerti) per ſupplicem Moſis interceſſionem. Sic.n. ibidem loquitur Deus ad Moſen. Dimiſi iuxtà uerbum tuum, Viuo ego et implebitur gloria Domini uniuerſa terra etc. Porrò quemadmodum cæteris omnibus in locis Deus clemens eſt et miſericors, qui peccatorum æternæq; damnationis gratiam faciat manens nihilominus iuſtus, & ignotis iam peccatis temporariam pœnam infligens, ità & hic ſui ſimilis manet. Gratiæ eſt, ignoſcere populo peccatum: iuſtitiæ, temporariam infligere pœnam, quod ex his Domini uerbis abundè colligimus. Attamen, inquit, omnes homines qui uiderunt maieſtatem meam & ſigna quæ feci in Aegypto, & in ſolitudine, & tentauerunt me iam per decem uices, nec obedierunt uoci meæ, non uidebunt terram, pro qua iuraui patribus eorum, nec quiſquam ex illis qui detraxit mihi, intuebitur eam.

Cum uitulum adoraſſent conflatilem per inti= mas Moſis orationes Deus *populo reconciliatus eſt. Non minùs tamen quàm antè illis minatus eſt,* In die, *inquiens, ultionis uiſitabo & hoc peccatum illorum.* Percuſſitq; Dominus *populum pro reatu uituli quem fecerat* Aaron. Exod.32.

Si quis hanc rem nondum intelligat, uel ſeipſum duntaxat conſideret, aut quemuis aliũ Chriſtianum, *& fatebitur utiq; eo quo nunc enarratis exemplis docuimus, modò, rei ueritatem ſeſe habere.* Enimue= *rò nemo inficiari poteſt nos in lauacro* Baptiſmi *per* Sapi.10. *paßionis et mortis* Chriſti *meritum ab omnibus pec=* Gen.4. *catis, & potißimùm à labe orignali mundatos & ablutos, omnesq; noxas ex gratia et beneficentia* Dei *nobis ignotas et remiſſas, attamen nihiloſeciùs eo non conſiderato, temporarijs adhuc pœnis ob originalis peccati culpam quotidiè exercemur.* Quæris *quæ= nam hæ ſint pœnæ?* Sunt *morbi, infirmitates, miſeriæ, ærumnæ, omnesq; illæ neceßitates quibus uita morta= lium eſt obnoxia, & tandem corporis mors, hæ, in=* Rom.6. *quam, ſunt pœnæ peccati orignalis, quod ſi admiſ= ſum non eſſet, neutiquam corpora noſtra uarijs in= firmitatibus grauarentur: nunc autem quia ſemel il= lud patratum eſt, cogimur illud, quantumuis à* Chri= *ſto* Domino *per paßionem & mortem eius ſufficien=*

Aug.de ter & abundè expiatum, nihiloſeciùs omnifarijs
pecca.me morborum infirmitatumq; generibus, & tandem
rit.et re= ipſa morte adhuc quotidiè luere.
miß.lib.2 Dies me deſtituet, ſi exempla omnia huc ſpectan=
cap.34. tia coner recenſere. Quocircà enumeratis in præ=
ſentiarum erimus contenti, ex quibus ueſtra, audito=
Pſal. 110. res, pietas & quiuis non omninò indocilis abundè
111. intelligit, Deum ex gratia & miſericordia peccato=
Ambr.in ri pœnitudine ducto culpam ignoſcentem, nihilomi=
ſer.46. nus tanquam ueracem iuſtumq; Deum temporariam
de pœnit. quandam pœnam reſeruare quam infligat, ſolùm ut
Petri. iuſtitiæ ſuæ ſatisfiat. Nam in miſericordia iuſtus, &
Baſ.Mag. è contrario in iuſtitia uult eſſe miſericors, ut utraq;
in ſer.ſup hæc miſericordia & iuſtitia, ſemper in Deo ſint con
illo uerbo iuncta, atteſtante illud Regio Propheta.
Moſis.At Porrò huiuſmodi temporariam pœnam peccator
tēde tibi: declinare et quādoq; precibus deprecari et auertere
Item ad poteſt, ſi dum adhuc in hoc mundo ſuperſtes eſt uera
Monachū peccatorum ſuorum ducatur pœnitudine, ſi ieiu=
lapſum. nijs, precibus, eleemoſynis alijsq; corporis caſtiga=
Iren.ad= tionibus ſeipſum dijudicet: ſic enim iuxtà D. Pauli
uerſ.hær. ſponſionem, uindictam & iudicium diuinum euitare
Valen.li. poteſt: Sic enim ſcribit: Si nos ipſos dijudicare=
4.ca. 45 mus, non iudicaremur à Domino.
1.Cor.11. Iudicandi erant à Domino Niniuitæ, iamq; illis

per Ionam Prophetam annunciatum erat poſt dies quadraginta ciuitatem ſubuertendam. Cæterùm cùm ſeipſos dijudicarent, ſuaq; peccata & flagitia, quibus irretiti erant in contrarias uirtutes commutarent, ut planè alium hominem induerent, & ſicuti antè immodico cibo & potu deliquerant, itá nunc ſeſe abſtinentiæ & ſobrietati atque adeò ieiunijs etiam dare inciperent: ſicut anteá in ueſtitu cæteriſq; in rebus faſtum & ſuperbiam præ ſe tulerant, itá nunc omni humilitate dimiſſis animis ſaccos aſſumerent. Sicut anteá Dei & Creatoris ſui prorſùs obliti, itá nunc in neceſſitate eum quærerent, & conſona uoce unoq; ore uniuerſi ad eum clamarent, Cùm, inquam, hoc pacto inciperent ſeipſos dijudicare, Dei iudicium declinauerunt. Ionæ 3.

Sic Dei iudicium euaſit Ezechias. Quamobrem? Quoniam iuxtá Pauli doctrinã ſeipſum dijudicauit. Eſa. 38.

Similí modo Dei iudicium effugit Achab. Quid itá? Quià ſeipſum dijudicauit: Sic iuſtum hoc ſeuerumq; Dei iudicium infiniti alij ueram legitimamq; pœnitentiæ normam ſequentes, euaſèrunt et præuenerunt, quiá ſeipſos dijudicauerunt. 3. Reg. 2. Eucherius in lib. 2. Reg. ca. 8.

Porrò facilimè fieri poteſt ut lapſus, peccati dolore et pœnitentia ductus, & ueniam eiuſdem ex gratia Dei et per meritũ Chriſti conſequutus, itá tamen

ut tem-

ut temporariam adhuc pœnam ſubeat, priuſquam hanc ipſam luat morte præueniatur. Quid autem hic dicemus auditores? An hunc protinus in cœlum ſuſtollemus & beatum prædicabimus? Atqui nondum à peccatorum ſcoria mundatus eſt. Temporariam pœnam illi definitam, nondum ſubiuit. Diuinæ iuſtitiæ nondum ſatisfecit. Porrò Deus non ſolùm eſt miſericors, uerumetiam iuſtus. Quid ergo? An eum damnabimus? Quinimò hic potiùs locum habeat Purgatorium, quantumuis dirum & formidabile, uti

Augu. in Pſal. 37. *de eo ſcribit D. Auguſtinus. Gratum enim erit & acceptum, magniq; beneficij loco reputandum, ut ab æternis gehennæ flammis immunes ſimus & ſecuri.*

Ambr. in cap. 12. Luc. li. 7. Matth. 5. *Hoc purgatorium uti exponit D. Ambroſius, idem ille locus eſt, de quo Dominus & Seruator noſter locutus eſt, Non exibis inde donec reddas nouiſsimum quadrantem. Id eſt, donec peccata, à quibus in hoc ſeculo per plenam iuſtamq; pœnitentiam mundatus non es, inſperata morte præuentus, nunc poſt mortem expies & luas, Deiq; iudicio & iuſtitiæ ſatisfacias, iuxtà illud*

Apoc. 18. *Apocalypſios: Quantum glorificauit ſe, & in delicijs fuit, tantum date illi tormentum & luctum.*

Vnde nominis pur *Hunc locum Maiores noſtri Purgatorium nuncuparunt. Miraris unde hoc nominis prouenerit, aut*

illud primus excogitarit? Diligenter aduerte, & protinus mirari deſines. *gatorij origo.*

Eſt locus, in quò illi, qui in hoc ſeculo plenam peccatorum ſuorum pœnitentiam non egerunt, temporariam pœnam ſuſtinere coguntur, ſi modò in cœleſtem illam Hieruſalem *uelint intrare, in quam nihil coinquinatum introibit, atq; hic locus antiquiſsimo nomine ignis* Purgatorius *appellatur.* Quamobrem? *Quia eſt ignis, atteſtante* Paulo, *& in eo animæ caſtigantur, torquentur, iudicantur, aut ut clariſsimè dicam, quandoquidem adhuc contagij quippiam & immunditiei penes ſe habēt, qua impediuntur ab ingreſſu regni cœleſtis,* Purgantur, *Quo igitur modo aptius illi uocabulum tribui potuit quàm, ignis purgatorij?* Apoc. 21. 1.Cor.3.

At *uerò ſi nomen hoc omninò non ſuſtines nec purgatorij appellationem admittis; ut ſucceſſum habeat tua contentio, tuo licet nomines illud ex arbitratu.* Appella, *ſi libet, carcerem: nam in eo concluſi detinentur, donec exoluant nouiſsimum quadrantem.* Matth. 5. *Aut uoca locum expiatorium quandoquidem ibi reſiduam debitamq; peccatis pœnam coguntur pendere.* In *ſumma quamcunq; uoles ei nomenclaturam tribue, ſi* Purgatorij *diſplicet appellatio, ſaltem ut concedas eſſe eiuſmodi locum, ubi animæ illorum qui*

non adimpleta pœnitentia hinc emigrarint, poſt hanc uitam caſtigentur, donec ab omni peccatorum ſcoria purgatæ, in regnum cœleſte poßint admitti.

Verum quod operæ precium feceris, ſi eiuſmodi concedas, uti nullus mortalium aliquo ueritatis colore inficiari poteſt, nec tamē Purgatorij nomen ſuſtineas? Stolida hæc eſt & ridenda quorundam hominum perſuaſio, qui tùm demùm ſe præclaros exiſtimant, ſi omnia reijciant & ludificentur, etiam ea quæ quandoq; non intelligunt. Tu autem ſi ſapis, nobiſcum de Purgatorio ſenti, eodemq; nomine illud nobiſcum appellare non uerearis. Imò non nobiſcum duntaxat, ſed cum integerrimis, ſanctißimis, antiquißimis, pientißimisq; patribus et Doctoribus Eccleſiæ. Hi ſiquidem omnes locum illum, in quo animæ poſt hanc uitam ſatisfaciunt, Purgatorium appellarunt. Appellationem autem hanc, uti quiſpiam exiſtimare poſſet, non ſuo ingenio commenti ſunt, ſuoúe arbitrio locum hunc conſtituerunt. Abſit. Cæterùm legitimas ex diuinis ſcripturis ex ueteri et nouo Teſtamento cauſas habuerunt, cur hoc nomine & non alio, nuncupauerint. Quæris quænam hæ ſint cauſæ? Apud Malachiam Prophetam de cuiuſq; hominis ex hoc mundo exceſſu ſequentia uerba legimus. Quis poterit cogitare diem aduentus eius? Et quis ſtabit ad ui-

Orig. in Rom. li. 8 c. 11. Aug. de Geneſ. cont. Manich. lib. 2 c. 20. Itē in Pſa. 37 Item de ciuit. Dei li. 21. c. 16.

Purgatorij nomē in ueteri Teſtam. inſinuatur.

Malach. 3

ad uidendum eum? Ipſe enim quaſi ignis conflans, & quaſi herba fullonum, & ſedebit conflans & emundans argentum, & purgabit filios Leui, & colabit eos quaſi aurum & argentum.

Eccè hic loquitur Propheta Malachias de extremo uniuſcuiusq; hominis die, quo ex hoc mundo excedens, diuino iudicio ſiſtitur. Iam porrò qui eo die, inquit Propheta nō exactè ſatis erit mundatus, eum purgari oportebit per ignem. Vnde iam quilibet abundè colligere poteſt, etiam populo Dei in ueteri Teſtamento non fuiſſe incognitum, nec aliter de eo locutos eſſe Prophetas, quàm ignem quendam exiſtere, in quo illos qui non idoneam in hac uita pœnitentiam fecerunt, purgari & à peccatorum reliquijs mundari oporteat. Quem locum unica nomenclatura Purgatorium appellauerunt.

In nouo autem Teſtamento quid aliud deſignat Apoſtolus Paulus, quàm Purgatorium, dum ſcribit: Ipſe tamen ſaluus erit, ſic quaſi per ignem? Vtiq; nihil aliud hac ſententia ſignificare uoluit Apoſtolus, quàm eum ipſum ignē, in quo illos qui aliqua adhuc peccatorum uenialiū contagione polluti, aut pœnæ cuipiā obnoxij, purgari cogūtur, priusq̃ beatitudinē queant adipiſci. Cæterùm quoniam prolixū nimis foret, ſi de hac Pauli ſentētia operoſiùs ac fuſiùs dicere

Purgatorij nomen in nouo Teſt. exprimitur

1.Cor.3.

inſtitua-

non adimpleta pœnitentia hinc emigrarint, poſt hanc uitam caſtigentur, donec ab omni peccatorum ſcoria purgatæ, in regnum cœleſte poßint admitti.

Verum quod operæ precium feceris, ſi eiuſmodi concedas, uti nullus mortalium aliquo ueritatis colore inficiari poteſt, nec tamẽ Purgatorij nomen ſuſtineas? Stolida hæc eſt & ridenda quorundam hominum perſuaſio, qui tùm demùm ſe præclaros exiſtimant, ſi omnia reijciant & ludificentur, etiam ea quæ quandoq; non intelligunt. Tu autem ſi ſapis, nobiſcum de Purgatorio ſenti, eodemq; nomine illud nobiſcum appellare non uerearis. Imò non nobiſcum duntaxat, ſed cum integerrimis, ſanctißimis, antiquißimis, pientißimisq; patribus et Doctoribus Eccleſiæ. Hi ſiquidem omnes locum illum, in quo animæ poſt hanc uitam ſatisfaciunt, Purgatorium appellarunt. Appellationem autem hanc, uti quiſpiam exiſtimare poſſet, non ſuo ingenio commenti ſunt, ſuoúe arbitrio locum hunc conſtituerunt. Abſit. Cæterùm legitimas ex diuinis ſcripturis ex ueteri et nouo Teſtamento cauſas habuerunt, cur hoc nomine & non alio, nuncupauerint. Quæris quænam hæ ſint cauſæ? Apud Malachiam Prophetam de cuiuſq; hominis ex hoc mundo exceſſu ſequentia uerba legimus. Quis poterit cogitare diem aduentus eius? Et quis ſtabit

Orig. in Rom. li. 8 c. 11. Aug. de Geneſ. cont. Manich. lib. 2 c. 20. Itẽ in Pſa. 37 Item de ciuit. Dei li. 21. c. 16. Purgatorij nomẽ in ueteri Teſtam. inſinuatur. Malach. 3

ad uidendum eum? Ipſe enim quaſi ignis conflans, & quaſi herba fullonum, & ſedebit conflans & emundans argentum, & purgabit filios Leui, & colabit eos quaſi aurum & argentum.

Ecce hic loquitur Propheta Malachias de extremo uniuſcuiuſq; hominis die, quo ex hoc mundo excedens, diuino iudicio ſiſtitur. Iam porrò qui eo die, inquit Propheta nō exactè ſatis erit mundatus, eum purgari oportebit per ignem. Vnde iam quilibet abundè colligere poteſt, etiam populo Dei in ueteri Teſtamento non fuiſſe incognitum, nec aliter de eo locutos eſſe Prophetas, quàm ignem quendam exiſtere, in quo illos qui non idoneam in hac uita pœnitentiam fecerunt, purgari & à peccatorum reliquijs mundari oporteat. Quem locum unica nomenclatura Purgatorium appellauerunt.

In nouo autem Teſtamento quid aliud deſignat Apoſtolus Paulus, quàm Purgatorium, dum ſcribit: Ipſe tamen ſaluus erit, ſic quaſi per ignem? Vtiq; nihil aliud hac ſententia ſignificare uoluit Apoſtolus, quàm eum ipſum ignē, in quo illos qui aliqua adhuc peccatorum uenialiū contagione polluti, aut pœnæ cuipiā obnoxij, purgari cogūtur, priuſq̄ beatitudinē queant adipiſci. Cæterùm quoniam prolixū nimis foret, ſi de hac Pauli ſentētia operoſiùs ac fuſiùs dicere inſtitua-

Purgatorij nomen in nouo Teſt. exprimitur 1.Cor. 3.

inſtituamus, præſentem ſermonem concludemus, & reliqua futuris concionibus reſeruabimus. Nunc *illud ſuffecerit, auditores, ſi diſcatis locum eiuſmodi exiſtere, in quo animæ illorum, qui in charitate quidem, attamen peccatis quibusdam leuioribus contaminati, aut alioqui imperfecta pœnitentia ex hoc mundo migrarunt, ineffabilibus tormentis, igne, calore & frigore, pice & ſulphure, horrendisq; & maximis pœnis torqueantur & purgentur, donec diuinæ ſatisfiat iuſtitiæ, & à cunctis peccatis mundatæ, ſine impedimento, cæleſte regnum ingredi queant, in quod nos inducat* Deus Pater, *Deus* Filius, *Deus Spiritus ſanctus.*

Dionyſ. Carth. in *Dialogo de particulari iudicio poſt mortem, artic.* 16. 17. *et ſeq.*

AMEN.

CONCIONVM FVnebrium Tertia.

AN IN VETERI TESTAmento quippiam tradatur de Purgatorio.

ITEM

AN LIBRI MACHABÆOrum reliquis Bibliorum libris Canonicis accenſendi ſint.

EO proh dolor hac noſtra calamitoſa tempeſtate ſacerrimæ Religionis Chriſtianæ ſtatus deuenit, ut omnes penè illius partes, à ſpiritibus quibuſdam inquietis & uertiginoſis in controuerſiam rapiantur. Potiſſimùm uerò ignis Purgatorius apud omnes ferè per maledicos quorundam hominum clamores & ſeditioſos libellos in tantum deuenit con-

temptum, ut multi eorum uel ad ſolam nominis mentionem, ludibrijs rem excipiant. Quando igitur ſuperiori Concione hanc materiam tam operoſè tractare cœpimus, non grauabimur, auditores, Purgatorij ignis probationem conari, idq́; eo promptiùs & alacriùs, quandoquidē rarò contingit huiuſmodi materias iuſta & idonea declaratione à quibuslibet Eccleſiaſtis tractari, cùm tamen, mea ſententia, hoc ſeculo nihil æquè neceſſarium ſit, quàm ut populus ex diuinis ſcripturis uerè edoceatur, quid de nonnullis articulis ſentiendum ſit, de quibus hac noſtra tempeſtate tanta altercatione diſceptatur.

Purgatorium in ſcriptura fundatū.

Vt igitur prætermiſſis ambagibus rem ipſam aggrediamur, quid tandē dicturi eritis, ſi eam ex ſcripturis diuinis expreſſè doceamus? Si clarè & perſpicuè demonſtremus, integerrimos, ſanctiſſimos pientiſſimosq́; Patriarchas in ueteri Teſtamento ea de Purgatorio ſenſiſſe, agnouiſſe, credidiſſe, ſcriptisq́; profeſſos eſſe, quæ nos Catholici in hodiernum uſq; diem de eo ſentimus, credimus, docemus & profitemur? Equidem exiſtimauerim eiuſmodi obturbatores, ronchos & riſus iſtos Sardonicos nonnihil contracturos (niſi aut omninò præfracti ſint, aut ſeipſos deſtinato animo excœcare uelit) & tandem in ſeſe deſcendentes conſideraturos, non utiq; omninò uanum

uanum eſſe, quod chariſſimi Maiores noſtri felicis memoriæ, qui citrà omnem dubitationem piè & ſyncerè Chriſtum profeſſi ſunt, omnibus ſeculis, tam conſentiẽtibus animis de Purgatorio crediderunt. Haud futili illud fundamento niti oportet, de quo in ueteri Teſtamento legimus, populũ Dei multis antè natum Chriſtum annis exploratum illud habuiſſe, ſenſiſſe et credidiſſe, de quo etiã diuini Prophetæ ſuis in libris locuti ſunt. Hæc utiq; non aliter ſeſe habent. Siquidẽ de Purgatorio in ueteri Teſtamento ſcriptum legimus. Populus Dei etiam antè Chriſti Natalem illud agnouit & credidit. Diuini Prophetæ de eo locuti ſunt, Quid ultrà igitur requirimus auditores? Quis nunc porrò tam erit ueſanus, ut de Purgatorio ulterius diſceptare uelit, quandoquidem eiuſmodi fulcris in ueteri Teſtamento fundatum exiſtit? Mea profectò ſententia nemo uerè Chriſtianus, niſi prorſus dæmonio obſeſſus ſit, illudq; negare inſtituat, quòd tam euidenter ei demonſtratur, ut uel cœco perſpicuum ſit.

Verumenimuerò ne quis exiſtimet me Thraſonico faſtu hoc in certamine uires meas uanè et futiliter iactitare, eccè incunctanter quòd promiſi aggrediar, et niſi Purgatoriũ eſſe doceã, uictꝰ herbã hoſti porrigã. Purgatoriũ in ueteri Teſt. fundatũ.

Micheas Propheta inter cætera hæc de Purgatorio Mich.7.

ſcribit. Ne læteris inimica mea ſuper me, quia cecidi. Conſurgam. Cum ſedero in tenebris, Dominus lux mea eſt. Iram Domini portabo, quoniam peccaui, donec cauſam meam iudicet, & faciat iudicium meum. Educet me in lucem etc. Quid de hac Micheæ Prophetæ ſententia uobis uidetur auditores? Putatisne eum hic ſatis dilucidè de Purgatorio locutum? An uerò nihil penitùs ex ea deprehenditis quod ad Purgatorium, de quo nunc tractamus, pertineat? Ego uerò non difficulter crediderim quoſdam tam ſtupidos & craſſos, ut non intelligant: quoſdam etiam tam malignos, ut intelligere nolint. At profectò ille antiquitate & ſanctimonia uenerandus Doctor D. Hieronymus, qui iam olim antè annos mille & ſeculis aliquot ultrà, uixit, pluresq; alij Doctores atq; item Gloſſa ordinaria hanc Prophetæ ſententiam de Purgatorio expoſuerunt, ibidemq; diſertè docent, ſedente in Purgatorij tenebris anima, Chriſtum Dominum omnem eius eſſe ſpem, fiduciam & ſolatium, quem etiam expectat, donec pœnæ & purgationis ſuæ tempus expleatur, eoq;, ut Prophetæ habet ſententia, maligni ob eius ſupplicia lætari non debent: cùm norit ſe multifarijs peccatis ſuis ea commeritam, eoq; patienter ſuſtinet, nihil addubitans oportuno tempore, quando nimirum Chriſtus Dominus abſolutorium de

ipſa

ipſa iudicium pronuntiaturus eſt, reſurrecturam ſe, id eſt, Purgatorij pœnis exonerandam. Hunc, inquam, in modum probatiſſimi quidã Doctores hanc ſententiam exponunt. Porrò quoniam hæc Prophetæ uerba, quibuſdam obſcuriora, aliamq; habere ſententiam uideri poſſint, accuratiùs ueteris Teſtamenti libros perluſtrabimus, an alicubi clarius quippiam de Purgatorio ſcriptum inueniamus.

Et primum quidem occurrunt Regij Prophetæ Pſal. 48.
Dauidis uerba, quibus inter cætera ſic ait: Sicut oues Altera
in inferno poſiti ſunt, mors depaſcet eos. Veruntamen Deus redimet animam meam de manu inferi, cum acceperit me, Introibit (diues) in progenies patrum ſuorum, uſq; in æternum non uidebit lumen. Purgatorij probatio ex ueteri Teſtamento.
Eccè auditores, magnum hic & euidens uidemus mortuorum diſcrimen. Quidam eorum non redimuntur, ſed æternum damnantur, quod denotatum uoluit Propheta dum inquit. Introibit (diues) in progenies Patrum ſuorum uſq; in æternum non uidebit lumen. Alij uerò definito tempore ex inferis liberantur, quod his uerbis idem Propheta teſtatur: Veruntamen Deus redimet animam meam de manu inferi, cùm acceperit me.

Quo autem modo futurum eſt, ut ex inferis quis redimatur, cùm hactenus perſuaſiſſimum fuerit, nec

ſcribit. Ne *læteris inimica mea ſuper me, quia cecidi.* Conſurgam. Cum *ſedero in tenebris*, Dominus *lux mea eſt.* Iram Domini *portabo, quoniam peccaui, donec cauſam meam iudicet, & faciat iudicium meum.* Educet *me in lucem etc.* Quid *de hac* Micheæ Prophetæ *ſententia uobis uidetur auditores?* Putatis *ne eum hic ſatis dilucidè de* Purgatorio *locutum?* An *uerò nihil penitùs ex ea deprehenditis quod ad* Purgatorium, *de quo nunc tractamus, pertineat?* Ego *uerò non difficulter crediderim quoſdam tam ſtupidos & craſſos, ut non intelligant: quoſdam etiam tam malignos, ut intelligere nolint.* At *profectò ille antiquitate & ſanctimonia uenerandus* Doctor D. Hieronymus, *qui iam olim antè annos mille & ſeculis aliquot ultrà, uixit, pluresq; alij* Doctores *atq; item* Gloſſa *ordinaria hanc* Prophetæ *ſententiam de* Purgatorio *expoſuerunt, ibidemq; diſertè docent, ſedente in* Purgatorij *tenebris anima,* Chriſtum Dominum *omnem eius eſſe ſpem, fiduciam & ſolatium, quem etiam expectat, donec pœnæ & purgationis ſuæ tempus expleatur, eoq;, ut* Prophetæ *habet ſententia, maligni ob eius ſupplicia lætari non debent: cùm norit ſe multifarijs peccatis ſuis ea commeritam, eoq; patienter ſuſtinet, nihil addubitans oportuno tempore, quando nimirum* Chriſtus Dominus *abſolutorium de-*

ipſa

ipſa iudicium pronuntiaturus eſt, reſurrecturam ſe,id eſt,Purgatorij pœnis exonerandam. Hunc,in-*quam, in modum probatiſsimi quidã* Doctores *hanc ſententiam exponunt.*Porrò *quoniam hæc* Prophetæ *uerba,quibus dam obſcuriora, aliamq; habere ſententiam uideri poſsint, accuratiùs ueteris* Teſtamenti *libros perluſtrabimus, an alicubi clarius quippiam de* Purgatorio *ſcriptum inueniamus.*

Pſal. 48.

Altera Purgatorij probatio ex ueteri Teſtamento.

Et *primum quidem occurrunt* Regij Prophetæ *Dauidis uerba,quibus inter cætera ſic ait:*Sicut oues *in inferno poſiti ſunt,mors depaſcet eos. Veruntamen* Deus *redimet animam meam de manu inferi, cum acceperit me,* Introibit (*diues*) *in progenies patrum ſuorum,uſq; in æternum non uidebit lumen.* Ecce *auditores, magnum hic & euidens uidemus mortuorum diſcrimen.*Quidam *eorum non redimuntur, ſed æternum damnantur, quod denotatum uoluit* Propheta *dum inquit.*Introibit (*diues*) *in progenies* Patrum *ſuorum uſq; in æternum non uidebit lumen.*Alij *uerò definito tempore ex inferis liberantur,quod his uerbis idem* Propheta *teſtatur:*Veruntamen Deus *redimet animam meam de manu inferi, cùm acceperit me.*

Quo *autem modo futurum eſt, ut ex inferis quis redimatur,cùm hactenus perſuaſiſsimum fuerit, nec*

aliter traditum, quàm in inferno perpetua eſſe tormenta perpetuos cruciatus et æterna ſupplicia, quibus damnati ſine ullo fine, indeſinenter, ſine ulla miſericordia in æterna ſecula horrendū miſerrimumq; in modum torqueantur & diſcrucientur. Vera quidem eſt hæc de infernis opinio & fides. Infernus.n. æternam damnationem habet adiunctam, quem ipſe
Matt.25. *Chriſtus Dominus, quoniā finē non habet, ignem æternum appellat, in quem qui ſemel deuenerit, nunq̄ in æternum liberari poteſt, iuxta tritum prouerbium, In inferno nulla eſt redemptio. Nihiloſeciùs uerum eſt, uerumq; permanet in æternum, quod de ſeipſo pronunciauit Propheta, Veruntamen Deus redimet animam meam de manu inferi. Verum quidem hoc eſt auditores, ſed non eo ſenſu, ut quis de inferno damnatorum exponat. Minimè gentium, iſtic enim uti nunc abundè auditum eſt, nulla redemptio ſperari poteſt: ſed de alio et quidem tali inferno accipi oportet, in quo defunctorum animæ crucientur quidem et puniantur, non autem indeſinenter in perpetua ſecula, uti fit in inferno damnatorum, ſed tam diù ſolùm donec pœnam, quam in hoc ſeculo niſi morte præuenti eſſent, expiaſſe debebant, luant, ut hoc pacto iuſtitiæ diuinæ, quæ nullum peccatum ſinit impunitum, ſatisfiat, atq; ità ab omnibus peccatorum ſordibus*

dibus penitùs defæcatæ, ſinè ullo impedimento cœleſtem Hieruſalem *ingrediantur, in quam iuxta* D. Io*annis ſententiam, nihil coinquinatum introibit.* Apoc. 21.

Hic *igitur eſt infernus de quo* Regius Propheta Dauid *hic locutus eſt, quem ad differentiam inferni damnatorum, unico uerbo* Maiores *noſtri iam indè à multis ſeculis* Purgatorium *appellarunt.*

De *hoc eodem inferno itidem locutus eſt* Propheta Dauid*, cùm inquit: Clamauerunt ad* Dominum *cùm tribularentur, & de neceſsitatibus eorum liberauit eos, et eduxit eos de tenebris et umbra mortis, & uincula eorum diſrupit. Hæc aptiſsimè de* Purgatorio *intelliguntur: Nam quòd fortè quis exiſtimet,* Dauidem *hic de limbo* Patrum *locutum, qui iſtic uelut in ueſtibulo inferorum aduentum* Meſsiæ *& redemptoris expectarunt, abſurdum eſt, quùm limbus ille* Patrum *nullis tormentis & ſupplicijs fuerit obnoxius, ſed ſi exactè de eo loquamur, ipſiſsimus fuerit* Abrahæ *ſinus, in quo ſancti* Patres *ab obitu ſuo ſinè omni pœna quidem, attamen non ſine ſummis flagrantiſsimisq; deſiderijs uenturum* Chriſtum *&* Redemptorem *ſuum expectabant.* Hic *autem loquitur* Regius Propheta Dauid *de eiuſmodi loco, in quo animæ miſerias, dolores tormenta, cruciatus & ſupplicia pertulerunt. Clamauerunt ad*

Tertia Purgatorij probatio ex ueteri Teſt. Pſal. 106.

Thom. p. 3. q. 69. art. 4.

Eſai. 45.

Dominum inquit, cùm tribularentur, & de neceßitatibus eorum liberauit eos. Et eduxit eos de tenebris & umbra mortis, & uincula eorum diſrupit. *Quibus ex uerbis euidenter intelligimus, animas ibidem afflictas, calamitatibus preſſas, in tenebris & in umbra mortis, captiuasq́; & ligatas, atq; in ſumma eo in ſtatu fuiſſe conſtitutas, ut etiam coactæ fuerint ad* Dominum *uelut unicum aſſertorem & uindicem clamare, qui & tandem eos, ut inquit* Propheta, *liberauit, & uincula eorum diſrupit. Illud autem de inferno accipi non poteſt, ubi nulla eſt redemptio: itidem nec de limbo, in quo non fuerunt ſupplicia, eoq́; hæc* Dauidis *ſententia non aliter quàm de illo inferno intelligenda eſt, quem ad differentiam inferni damnatorum appellamus* Purgatorium, *quòd hic animæ ad definitum tempus purgentur.*

Quarta Purgatorij probatio ex ueteri Teſt.

Populus Dei in ueteri Teſt. pro defunctis orauit.

2.Reg.1.

Porrò *ſi quis hunc aliaq́; ueteris* Teſtamenti *loca alium in modum uelut interpretari, nec ullo pacto* Purgatorium *admittere, illum mihi cuperem ediſſerere, cur* Iudæi, *populus* Dei *electus in ueteri* Teſtamento *pro defunctis orarint, ſi ex lege ſua non didicerant, certoq́; perſuaſum habebant, eiuſmodi expiatorium locum extare ubi animæ defunctorum, precum noſtrarum ſuffragijs, ſummoperè egeant. Sanctus ille* Propheta Dauid *nunquam ſanè tanto cum*

affectu

affectu mortem Saulis & filij eius Ionathæ luxiſſet, niſi cognitum habuiſſet, eos forte poſt mortem in altero ſeculo, pœnis et ſupplicijs quibuſdam obnoxios futuros. Nam quod operæ preciū feciſſet, tam acerbe eos deplorans, ut ueſtimenta ſcinderet, & ad ueſperam ieiunaret, ſi quicquid defunctis præſtatur, uanum foret & ſuperuacaneum? Quæ Tobiam impuliſſet neceßitas, ut oraſſet cum lachrymis, & ſepeliſſet mortuos, ſi nullus hinc fructus ad ipſos promanaſſet? Quid pientißimum Abrahamum aliosq; multos probitate & ſanctimonia illuſtres Patres, quorum exemplis refertum eſt uetus Teſtamentum, quid, inquam eos commouiſſet, ut coniugibus alijsq; cognatis et familiaribus ſuis poſt ipſorum exceſſum tot iuſta & exequias executi eſſent, ſi irrita hæc fuiſſent, prorſusq; defunctis inutilia? Sed abſit ut inutilia fuerint & ſuperuacua. Vtiq; profuerunt illis, cum alioqui ſanctißimi pientißimiq; uiri nunquam ea feciſſent. Nec populus ille Iudaicus peculiariter a Deo electus, hanc pro defunctis orandi conſuetudinem tantopere ſeruaſſet, multo minus uero diuinæ ſcripturæ eis præcepiſſent, ſi uel non egerent illis defuncti, uel nihil ex illis emolumenti perſentirent.

Gen. 25. 28. 31. & 49.

Porro nulli Chriſtiano et Catholico dubium erit,

Populo Dei in ueteri Teſt. præceptũ fuit pro defunctis orare.

quin præceptum fuerit Iudæis in ueteri Teſtamento, pro defunctis orare. Quod uel inde ſatis liquet quòd Iudæi etiamnum hodiè pro defunctis orare conſueuerunt. Etenim ſi peritum quempiam & exercitatum Iudæum interroges an ſoleant orare pro defunctis, haud inficiabitur, hanc ſe conſuetudinem indubitatò à maioribus ſuis antiquis illis & pijs Iudæis uelut de manu in manum, à priſcis antè Chriſtum natum temporibus accepiſſe, & perpetua uſurpatione inter ipſos cultam ac ſeruatam eſſe. Si itaq; in ueteri Teſtamento inter electum Dei populum non fuit rectæ rationi & ueritati contrarium pro defunctis orare, ſi uiuorum ſuffragia illis profuerunt, cur obſecro nunc malum illegitimumq́; cenſeri debeat? Cur nunc euanuerit uigor eiuſmodi orationum, quæ tunc efficaciam ſuam habuerint? Mihi ſanè illud inſolens & abſurdum uidetur.

Eccleſ. 7. Quinta probatio Purgatorij ex ueteri Teſt.

Vt autem nullum omninò penes te dubium reſideat, an Iudæis in ueteri Teſtamento præceptum ſit, pro defunctis orare, conſule Eccleſiaſticum pleraq; charitatis opera ex ordine recenſentem, ad quæ ſpiritus ſanctus nos exhortatur: quibus etiam uelut officium charitatis accenſet, ne mortuis opem noſtram ſubtrahamus. Mortuo inquit ne prohibeas gratiam. Quam porrò gratiam uiuentes mortuis præ-

ſtare

ſtare poſſunt, quæ quidem gratiæ nomen mereatur, quàm ut pro ipſo oret? Nam quicquid poſt mortem homini præſtare conêris, nihil ei profuerit præter ſolam orationem. Vndè ſola hæc eſt illa gratia (ſi exactè de ea loquamur) quam uiuentes mortuis prohibere non debent, monente illud ſapientis ſententia.

Quòd ſi necdum tibi preces pro defunctis faciendas ſatis comprobare uidetur, exiſtimans alio modo illud Eccleſiaſtici *dictum accipi poſſe, quid dicturus es, ſi manifeſtum, clarum expreſſumq́; textum ex ueteri* Teſtamento *proferamus, quo diſertis ac rotundis uerbis luculenter demonſtretur, iam olim pro defunctis oratum, idq́; pro re ſancta & ſalubri habitum eſſe? Quid nunc ampliùs habes quod obijcias? Sanè ſi cordatus quiſpiam tale quid audiat, utiq; palmam nobis concedens & à* Purgatorio *defunctorumq́; ſuffragijs impugnandis deſiſtens, clariſsimæ ueritati acquieſceret.*

Enimuerò *ſcriptum legimus de magnanimo illo et bellicoſo* Duce Iuda Machabæo, *quòd cùm magnam exercitus ſui partem in prælio occubuiſſe cerneret, continuò facta collatione, duodecim millia drachmas argenti miſerit* Hieroſolymam, *offerri pro peccatis mortuorum ſacrificium, ſubnectitq́; eodem in loco ſcriptura.* Sancta *& ſalubris eſt cogitatio, exorare* 2. Mac.12 Sexta Purgatorij probatio ex ueteri Teſt.

Expreſſũ S.ſcripturæ teſtimonium de orando pro defunctis. *pro defunctis, ut à peccatis ſoluantur. Audite quæſo auditores, ſancta, inquit, eſt, et ſalubris cogitatio exorare pro defunctis. Quamobrem? Clariſſimam ſubijcit rationem ſcriptura, ut à peccatis ſoluantur. Quid ultrà nunc requirimus auditores? Habemus hic expreſſam ex ueteri Teſtamento demonſtrationem, ſalubrem eſſe cogitationem pro defunctis exorare eiuſmodiq; orationes defunctis prodeſſe, Habemus, inquam, non teſtimonium humanum, quod fortaſſis in dubium rapi poſſet. Habemus non tantùm conſuetudinem Iudæorum, quam ueluti cæteros abuſus irrepſiſſe, quiſpiam fortè cogitaret, ſed clarum dilucidum & expreſſum diuinæ ſcripturæ oraculum, quæ nullum in ſe mendacium & falſitatem comprehendit, ſed ex ſpiritu ſancto, qui ſpiritus eſt ueritatis, prouenit, & ab Eccleſia Chriſtiana, quæ eodem ſpiritu regitur, pro uera & autentica S. Bibliorum ſcriptura recepta eſt, nobisq; tradita. Eccè hæc eadem ſcriptura ſacra claris, diſertis & expreſſis uerbis quæ ab homine uerè Chriſtiano nullam in ambiguitatem trahi poſſunt, ait, ſanctam eſſe & ſalubrem cogitationem pro defunctis exorare, ut à peccatis ſoluantur.*

2.Pet.1.

Vtri nunc fidem habendam exiſtimas. Leuine & uano cuipiam, in quo nullum ſpecimen aut argumentum

tum reluceat, habitare in eo ſpiritum Dei, *qui ex mera proteruia prorumpens clamitet, uanas eſſe preces quamuuis aßiduas pro defunctis, nihil eas prodeſſe, nil niſi idolatriam eſſe & abuſum* Papiſticum etc: An *uerò ſcripturæ diuinæ contrarium docenti, expreßisq́; uerbis dicenti, ſanctam eſſe & ſalubrem cogitationem pro defunctis exorare, ut à peccatis ſoluantur? Sanè præſtantißimus ille & antiquus* Doctor Damaſcenus *his* Machabæorum *libris promptè admodùm & libenter fidem habuit, et hanc ſententiam inſtar præclari teſtimonij producit ex iiſdem* Machabæorum *libris, docens inde, rem eſſe ſanctam & ſalubrem pro defunctis orare.* Imò *et eodem in loco poſt longam huius materiæ tractationem, ait ipſos* Apoſtolos *docuiſſe, orandum pro defunctis.* Damaſc. in ſer. de his qui in fide hinc migrarũt

Quocircà putarim quemuis cordatum facilè agniturum longè tutius & conſultius fore, ut hoc hominum genus, qui nil niſi deblaterare & contemnere norunt, miſſum faciamus, & quo uidentes prudentesq́; proruunt, ad Stygiam paludem præcipites agi ſinamus, maioremq́; fidem ſacris diuinisq́; eloquijs tribuamus, quæ ſine fraude in omnibus certam ſimplicemq́; ueritatem indicant.

Nec uel in minimo nos mouere debet, ſi quiſquam illorum,

illorum, qui quaſuis turbas ac tragœdias in Eccleſia Dei concitant, obijciat, hos Machabæorum libros ex quibus commemorata ſententia deſumpta eſt, Canonicis ſcripturis non accenſeri. Quid enim nos offendant, quorumlibet, quibus id mandatum non eſt, nec
Orig. *conuenit, ſomnia & commenta? quùm exploratum*
Hom.7. *habeamus, Eccleſiam Catholicam, quæ cæteros S.*
in Ezech. *ſcripturæ libros pro Canonicis recepit, in Concilio*
Greg.Naz *4. Carthagnenſi alijsq; Concilijs, hos quoq; Macha-*
zian.in *bæorum libros pro authenticis agnouiſſe & inter*
Apolog. *alias ſacrorum Bibliorum ſcripturas, legendos pro-*
Hieron. *poſuiſſe. Quinimò memoratum Carthagnenſe Con-*
in Ezech. *cilium, quod poſteà ab Leone IIII. et à Synodo Trul-*
ca. 13. & *lana confirmatum eſt, omnes libros Canonicos ex or*
in Hiere. *dine recenſet, atq; inter illos hos quoq; Machabæo-*
cap. 33. *rum libros commemorat, appellans eos Scripturas*
Concil. *Diuinas. Quid igitur requiris ulteriùs tu idiota?*
Carthag. *Catholica Eccleſia tibi decernit Euangelium Matth.*
4. Can. 7 *uerè & certò à Matthæo ſcriptum, eſſeq; ſcripturam ſacram ac diuinam, idq; incunctanter credis? Cur non eadem ratione eidem Eccleſiæ Catholicæ credis, indicanti ac definienti hos Machabæorum libros eſſe ſcripturas diuinas? Aut uerò ſi quid habes quod reſpondeas, ediſſere. Vnde Euangelium Matth. ab ipſo Matthæo Apoſtolo, nõ aũt ab alio aliquo con*

ſcriptum,

ſcriptum,eſſeq́; idipſum diuinã ſcripturã? Vnde didiciſti, Epiſt. Pauli ab ipſo Paulo ſcriptas, et pro Canonicis habendas, nõ aũt ab alio quopiã confictas eſſe?

Scribit Euſebius in Hiſtoria Eccleſiaſtica quendam Baſiliden quoſdam Prophetas anteà ignotos, Barchabam, Barchob et nonnullos alios uoluiſſe producere. Iam porrò quis uel tibi uel mihi ulliúe alij dicet, an hi Baſilidis Prophetæ ueri, an Pſeudoprophetæ fuerint: an ipſorum ſcripta ex bono, an uerò ex malo ſpiritu prouenerint? Quomodò dinoſces? quo ſigno uel iudicio rei ueritatem explorabis? Euſeb. li. 4. cap. 8.

E diuerſo fuerunt antiquitùs referente Euſebio, Irenæo, Origne, qui uniuerſas D. Pauli epiſtolas, præterea totum uetus Teſtamentũ reiecerunt. Qua autem ratione docebis malè illos & perperam, nos autẽ rectè facere, quòd eiuſmodi indubiè pro ſacris et Canonicis ſcripturis ſuſcipimus et habemus? Cur Euangelium Marci diuinum, ſanctum & Canonicum cenſes, cùm Chriſtum in carne non uiderit, Nicodemi uerò Euangelium non recipis, qui ipſe Chriſtum uidit & audiuit? Equidem ſcio te aliud reſpondere non poſſe, quàm ea propter te libros illos, quos hodiè in Eccleſia pro Canonicis et authenticis habemus, recipere, reijcere uerò Barchabã, Barchob, Euangeliũ Nicodemi, Bartholomæi, epiſtolam Pauli Euſeb. li. 3 Eccl. Hiſt. ca. 27. et li. 6. c. 23. Iren. li. 1. cap. 26. Orig. in Pſal. 82.

Eccleſia Catholica iudicat de ſcripturis. *ad Laodicenſes & pleraq; alia, quandoquidem hos ipſos quibus nunc utimur, Eccleſia Catholica, quæ à ſpiritu ſancto regitur, perpetuò tales cenſuit, eademq; in ueneratione & authoritate ueluti per manus ad nos peruenerunt. Illa uerò nunq̄ ab Eccleſia ſuſcepta, & pro Canonicis agnita fuiſſe. Vnde niſi eadem Eccleſia ipſi Euangelio cæteriſq; omnibus Pauli reliquorumq; Apoſtolorum Epiſtolis teſtimonium præberet, has ipſas ſcripturas & non alias eſſe quas ſcripſerint, nemo ſciret, imò & dubitare liceret, an hoc ipſum uerum legitimumq; foret Euangelium, an hæ epiſtolæ à ſanctis Apoſtolis ſcriptæ, an ab alio potiùs confictæ eſſent, prout D. Auguſtinus expreſſè illud teſtatur, dùm inquit: Euangelio non crederem niſi me moueret authoritas Eccleſiæ. Quid ità Auguſtine? non crederes Euangelio niſi commoueret Eccleſiæ authoritas? Ergò non uis aliter Euangelio fidem præſtari quàm teſtimonio humano, & non credendum illi tanquàm uoci Dei in ipſo loquentis? Verùm iſtuc perabſurdum uidebitur, ut ſanctiſſima noſtra fides & Religio Chriſtiana diuinis ſcripturis comprehenſa, non alio fundamento nitatur quàm authoritate humana, ſiquidem Eccleſia Chriſtiana nihil aliud eſt, quàm congregatio hominum fidelium.*

Irenæus aduer. hæreſ. cap. 2. 3. 4. Aug. contra Fauſt. lib. 13. cap. 4. & lib. 28. cap. 2. 4. Item li. 2. de doctr. Chriſt. cap. 8. Aug. cont. epiſt. Manich. c. 5.

Deinde

Deinde quid dicemus ad illud quod ipſe Chriſtus *Dominus de ſe pronunciauit, non accipere ſe teſtimonium ab hominibus.* Profectò apparet Auguſti*num hic à ſcopo aberraſſe & modum exceßiſſe.* Sed *neutiquam aberrauit aut modum exceßit.* Rectè & *ex ſpiritu ſancto locutus eſt pientißimus* Doctor cùm *dixit:* Euangelio *ſe non crediturum niſi* Eccleſiæ *authoritate commoueretur.* Non quòd Eccleſia det Euangelio *authoritatem: nam ea ab ipſo* Deo *prouenit, ſed quia ſpiritus ſanctus, qui* Eccleſiam *docet ac dirigit loquiturq; per os eiuſdem, nos quoq; fideles in hoc mundo per eandem* Eccleſiam *docet, ea quæ à* Matthæo, Marco, Luca, Ioanne *ſcripta ſunt, non hominis, ſed* Dei *uocem eſſe, arcano & ſecreto quodam modo in his ſcripturis loquentis,* E *diuerſo autem* Nicodemi, Bartholomæi *& cæterorum non* Dei *ſed hominis eſſe uocem:* Atq; *ita ſacrarum ſcripturarum authoritas, de quibus per inſtinctum ſpiritus ſancti iudicat* Eccleſia, *ab ipſo eodem ſpiritu ſancto deſcendit, cuius teſtimonium maius eſt omnium hominum teſtimonijs: quorum quidem* Deus *pro ſe (quandoquidem maius teſtimonium habet, ut ſcriptum legimus) non eget, utitur tamen illis nonnunquam non ſua cauſa, ſed in commodum noſtrum, prout ipſe ait,* Ego *non ab homine teſtimonium accipio: neq;*

Ioan. 5.

Ioan. 5.

enim indiget, ut dictum eſt, ſed hæc dico, id eſt, adduco teſtimonium Ioannis, ut uos ſalui ſitis.

Sic & noſtræ illud cedit utilitati, neutiquam autem ipſi Chriſto neceſſum fuit, mitti hominem à Deo,
Ioan. 1. *qui teſtimonium perhiberet de lumine. Sic itidem in rem noſtram, non autem ſuam, Chriſtus Dominus ad*
Ioan. 15. *Apoſtolos ſuos locutus eſt: Vos teſtimonium perhibebitis de me, quia ab initio mecum eſtis. Noſtram quoq; non ſuam utilitatem reſpexit Chriſtus monens*
Actor. 1. *Apoſtolos ſuos, priusq̃ in cœlum aſcenderet, uos, inquit, eritis mihi teſtes in Hieruſalem & in omni Iudæa & Samaria, & uſq; ad ultimum terræ.*

Simili modo, auditores, Catholica & Chriſtiana Eccleſia ſpiritu ſancto illuſtrata, de authoritate diuinarum ſcripturarum teſtimonium tulit, non quòd ipſis ſcripturis illud neceſſum fuerit, quæ omnẽ ſuam authoritatem ab ipſo Deo habent, non ab homine: ſed quòd nobis fidelibus in hoc mundo eiuſmodi ſummè neceſſarium ſit, ut certò exacteq; nouerimus, quos libros pro ueris, authenticis & Canonicis habere debeamus. Et ſi quandò exurgant qui animo contumaci in ſacra Biblia irruentes, ſuo arbitratu quidlibet uel ſuſcipiant uel reijciant, eiuſmodi ardelionibus aduerſum ire, eoſdemq; cauere queamus.

Quocirca nemo iam amplius in controuerſiam

rapere poteſt, an in ueteri Teſtamento Baruch, Tobias, liber Iudith, Eccleſiaſticus, liber ſapientiæ: In nouo autem Teſtamento Epiſtola Pauli ad Hebræos, Epiſtola Iacobi, Secunda Petri, ultima Ioannis, et liber Apocalypſios pro authenticis et Canonicis ſcripturis recipi debeant. Quid ita? Quia Eccleſia Catholica, ſpiritu ſancto illuſtrata, iam nunc de illis teſtata eſt, pro Canonicis agnouit, iam olim recepit, & hactenùs perpetuò tales cenſuit, eoq; omnem ambiguitatem, quæ aliquandò de memoratis alijsq; Bibliorum libris emerſit, penitùs ſuſtulit. Atq; ita nunc ſingulari præpotentis Dei beneficio, cui etiam hoc nomine gratias debemus, in hodiernum uſq; diem paſſim et ubiq; gentiũ, ubicunq; Catholici Chriſtiani degunt, cuilibet notiſſimũ eſt & irrefragabile, quatuor Euangelia Matthæi, Marci, Lucæ, Ioannis, quæ tamẽ omnia unum tantũ ſunt Euangeliũ: Item epiſtolas Apoſtolorũ aliasq; ueteris et noui Teſtamenti ſcripturas, certò et uerè eſſe Biblicos, Canonicos et authenticos libros, qui citra omne dubiũ à ſpiritu ſancto prouenerint, eoq; meritò ab uniuerſis fidelibus ſumma reuerẽtia et ueneratione ſinè ulla contẽtione ſuſcipiendos. Cur aũt? Quia (ut abũdè nunc auditũ eſt) Catholica Eccleſia Chriſti Dñi ſponſa dilecta eos recepit. Quamobrẽ? Quia ſpiritus ſanctus in ſacris Concilijs

de ijs teſtimonium tulit, Quid ita? Quia ſancti Patres et Eccleſiæ Doctores, nunquam illos reiecerunt, atq; eò nec nos eiuſmodi libros reijcimus.

Iam porrò aduertendum, auditores, eoſdem illos ſanctos Patres & Eccleſiæ Doctores hos quoq; Machabæorum libros neutiquam reijcere. Idem ille ſpiritus ſanctus non minùs de hiſce libris quàm de alijs teſtimonium tulit in ſacris Concilijs. Eadem deniq; Eccleſia Chriſtiana, ſponſa Chriſti dilecta, hos eoſdem libros ſuſcepit. Cur igitur, obſecro, non hiſce libris eandem quam alijs, authoritatem tribuis, quandò non aliam rationem habes quamobrem cæteros recipias tanquam Canonicas, quàm illam ipſam ob quam petimus hos quoq; Machabæorum libros ſuſcipi, & pro Canonicis haberi? Reuera nihil aliud eſt quam mera pertinacia & priuatus quidam affectus eorum, qui in omnibus ex conſilio Magiſtri ſui Satanæ, quod interpretatum, aduerſarium ſignificat, ſemper in contrarium uergunt. Quocircà iſtiuſmodi homines nihil moramur, & Machabæorum libros ſumma reuerentia & ueneratione pro Canonicis & authenticis ſcripturis acceptamus. Quamobrem? Quià nouimus Chriſtianam Eccleſiam, cui Chriſtus ſponſus eiuſdem, ſpiritum ſanctum promiſit, ut cum ea maneat uſq; ad conſummationem ſeculi, hos eodem loco habere.

Quid autem noſtra intereſt, quòd Iudæi ſuis Biblijs illos non accenſent, quandoquidem Mater noſtra Eccleſia Catholica recepit, nec ignoremus, Iudæos alios quoq; libros ex Canone excluſiſſe, quos poſtmodùm Eccleſia Catholica per inſtinctum ſpiritus ſancti, qui iuxtà Chriſti promiſsionem perpetuò penès eam permanet, inter Canonicos & authenticos cenſuit? Sanè D. Hieronymus ſcribit Iudæos Eccleſiaſticum excluſiſſe, quem tamen Eccleſia pro Canonico recipiat. Et rurſus in præfatione in Danielem itidem ſcribit eos Hiſtoriam Suſannæ, hymnum trium puerorum, & Hiſtoriam Belis prætermiſiſſe, et fabulas & commenta quædam humana ſubſtituiſſe. Hiero. in epiſt. ad Chromacium & Heliodo. Epiſcop.

Quis nunc tam demens erit & uecors, ut malit cum Iudæis Machabæorum libros proteruè reijcere, quàm cum Eccleſia Catholica iuſtis ex cauſis pro Canonicis recipere? Iudaicum potiùs ille quàm Chriſtianum habuerit animum. Nos uerò qui peccatores quidem nos agnoſcimus, attamen Chriſtianæ Eccleſiæ membra, eiuſmodi libros tanquam obſequentes filij recipimus. Iudæi cum ſuis gregalibus obſtrepant quicquid uelint, quandoquidem chariſsima Mater noſtra, cui in Religionis & fidei negotijs obedientiam debemus, illos recepit et pro authenticis cenſuit atq; etiamnum cenſet.

Summa, inquam, reuerentia & ueneratione ſuſcipimus, quoniam antè aliquot annorum centurias in Concilio Carthaginenſi poſtmodùm in Synodo Trullana confirmato: & rurſùm à Pontifice Gelaſio, et nouiſſimè à Paulo Tertio in Concilio Tridentino pro Canonicis libris agniti ſunt & recepti.

Recipimus & habemus pro libris Canonicis, quandoquidem Excellentiſſimi Eccleſiæ Doctores, Dionyſius Areopagita, D. Pauli diſcipulus, Cyprianus Martyr, & D. Auguſtinus multas ſententias ex iiſdem libris allegant & uſurpant ad ſanctiſſimæ fidei noſtræ Chriſtianæ confirmationem.

Summa reuerentia & ueneratione ſuſcipimus, quandoquidem priſci illi ſanctiſſimi pientiſſimiq; Patres & Doctores Eccleſiæ, quorum pleriq; ante annos mille uixerunt eiuſmodi libros receperunt, & pro authenticis & Canonicis habuerunt. Recepit eos D. Hieronymus in 2. præfatione. Recepit ille Doctor Doctorum Auguſtinus, uti eum nominat Lutherus. Receperunt Ambroſius, Caſſiodorus, Iſidorus, Innocentius Primus & plures alij.

Nos itaq; ſumma cum ueneratione eoſdem pro Canonicis ſcripturis accipiemus, quandò tam multi doctrina & ſanctimonia conſpicui uiri receperunt, quandò ipſa Eccleſia perpetuò tales eos cenſuit.

Dionyſ. Areop. in Eccleſ. Hierar. Cyp. lib. 3 ad Quir. Item lib. de exhor. Martyr. Aug. cõt. lit. Petil. lib. 1. c. 92 Item cõt. 2. Gaudẽ. epiſt. li. 2. cap. 27. Aug. de ciuit. Dei li. 18. c. 36 Item de doct. Chr. li. 2. c. 8. et 5. Iſido. 6. Etymol. c. 1. Innoc. 1. in epiſt.

fuit, quandò ſacra Concilia agnouerunt. Quocircà enarratas ob cauſas nihil morabitur nos, quòd Iudæi ſuis eos libros non accenſent. Itidem nil morabitur, quòd noſtra tempeſtate Lutherus, eoſdem non omninò pro Canonicis agnouerit quando omnes intelligunt, qua ille fide ſacras literas tractauerit.

Ad Exuperium Epiſt. Toloſa.

Iudæi & Lutherus reijciunt libros Machab.

Noluit ille Iacobi quoq; epiſtolam recipere blaſphemo ore ſtramineam appellans. Quamobrem? Ea ſolùm de cauſa quoniam ſtudio ſibi habebat falſo & ſubdolo ſcripturarum intellectu perſuadere hominibus, ſolam fidem ſaluificare, opera nihil prodeſſe. Iam porrò ſi Iacobi epiſtolam ratam & authenticam habuiſſet, ſciebat, hoc ſuum Paradoxon, ſolam fidem ſaluificare, locum habere non poſſe, quandoquidem Iacobus in eadẽ epiſtola expreſſè ſcribit, Fidem ſinè operibus mortuam eſſe. Eadem arte alios quoq; Bibliorũ libros contempſit & reiecit, quandoquidẽ pleraq; in illis legũtur doctrinæ ſuæ contraria.

Cur Lutherꝰ pleroſq; uet. & noui Teſta. libros reiecerit.

Eadem prorſus ex cauſa hos quoq; Machabæorum libros exploſit: hi enim ſi pro Canonicis habendi fuerint, labefiet continuò ipſius hæreſis, non eſſe orandum pro defunctis.

Cæterùm penes uerè et ſyncerè Chriſtianos illud potiorẽ authoritatẽ habet, ꝗ primùm ſacra ſcriptura, ac deinde quicquid Auguſt. Hieron. aliíq; ſancti-

monia & pietate uenerandi Patres & Doctores Eccleſiæ, deniq; quicquid Oecumenica Concilia, atque adeò Catholica & Chriſtiana Eccleſia, quæ ſpiritu Dei regitur, de huiuſmodi quouis tempore cenſuit ac docuit, quàm quod priuatus quiſpiam ſuopte iudicio confiſus, proteruè commentus eſt.

Nulla igitur eſt, nec eſſe poteſt penes uerè Chriſtianos dubitatio, quin Machabæorum libri, legitimi, ueri, Biblici, Canonici ſint & authentici. Tales ergò ſi ſunt, uti copioſè declaratum eſt, ſequitur omninò ſinè ulla altercatione, uerum eſſe, iuſtum, laudabile, diuinum, Canonicum, quicquid in illis ſcriptum legimus: Eademq; ratione uera, legitima, laudabilis, diuina & Canonica erit ſententia, quam ex iiſdem Machabæorum libris adduximus, & in concionis noſtræ exordio uſurpauimus. Sancta & ſalubris eſt cogitatio exorare pro defunctis, ut à peccatis ſoluantur. Si itaq; ſanctum eſt, ſi ſalubre pro defunctis orare, iidemq; uiuorum ſuffragijs peccatorum ſuorum ſupplicijs exonerantur, ut hic locus expreßè declarat, neceſſariò conſequitur, nec quiſquam inficiari poteſt, locum eſſe quempiam in quo animæ à corporibus iam ſolutæ, ob admiſſa peccata caſtigentur & puniantur, ex quo loco noſtris orationibus poßint liberari. Hic autem locus, cœlum non eſt, in

quo

quo non ſunt tormenta, ſed gaudium, requies & beatitudo. Neq; eſt infernus, in quem ſemel delapſus, gradum reuocare non poteſt. Sed eſt medius quidam locus, quem Græci κολαστήριον, *Latini Purgatorium appellant, & in ueteri Teſtamento tam multis in locis, uti nunc auditum, deſignatur. Nec in ueteri ſolùm, uerumetiam in nouo Teſtamento, unde proxima Concione diuino fauente præſidio latiùs dicemus.*

CONCIO QVARTA funebris.

AN IN NOVO TESTAmento de Purgatorio quicquam doceatur.

VETERIS *Teſtamenti probationes de Purgatorio, ueſtra, auditores, humanitas & pietas ſuperiori Concione abundè audiuit: Nunc progrediemur ac diſpiciemus, an in nouo inſuper Teſta-*

mento in quatuor Euangeliſtis alijsúe ſcripturis Apoſtolicis quippiam de eo comperiamus. Hic autem non ignoro quoſdam callidiſſimè ſingula obſeruaturos, & ſi uel uerbum unicum deprehendant quod ex ipſorum ingenio non admodum ad cauſam faciat, continuò obmurmuraturos, exiſtimantes probè admodùm ſe noſtras eliſiſſe probationes. Ego uerò nihil eiuſmodi moror, nec adeò illis commoueor, quandoquidē agnoſco me de his & alijs controuerſis quidem attamen neceſſarijs articulis Chriſtianæ et Catholicæ religionis noſtræ, ex officio teneri uos inſtituere: illudq́; mihi conſcius ſum, præbente mihi teſtimonium conſcientia, neminem mortalium, qui meas Conciones audiuerit ullo ueritatis colore affirmare poſſe, nouam, inſolentem, peregrinam & hactenus inauditam ſcripturarum explicationem unquam à me productam: ſed in hac alijsq́; quæſtionibus controuerſis perpetuò diuinarum ſcripturarum teſtimonia ex nouo & ueteri Teſtamento, ex Propheticis & Apoſtolicis libris protuliſſe.

Porrò quoniam ea ipſa nonnunq̃ uariè torqueri diuerſisq́; modis explicari poſſunt, non pro mea opinione ea intellexi et uſurpaui, ſed eum in ſenſum ſemper expoſui et adduxi, quo Ambroſ. Hieron. Auguſt. Gregor. & reliqui ſanctimonia & pietate commendatiſſimi

datiſsimi Patres *&* Eccleſiæ Doctores *acceperunt et interpretati ſunt.* Eodem *ſenſu & intellectu in hac ipſa materia de* Purgatorio, *ſcripturas allegaui.*

Quæ *uobis auditores ex ueteri* Teſtamento *ad* Purgatorij *probationem in meis* Concionibus *propoſui, eadem iam olim antè annos mille pientiſsimi* Patres *&* Doctores *commiſsis ſibi ouiculis eum in modum explicarunt, et in libris quos etiamnum habemus & legimus, ità & non aliter de eiſdem ſcripſerunt,* Eadem *ratione, eodemq; ſenſu nunc quoque probationes* Purgatorij *ex nouo* Teſtamento *deducemus.* Quibus *ſi quiſquam nondum uelit acquieſcere, illi qua ratione conſultum eſſe queat, equidē ignoro.* Iſtuc *autem ſcire eum uolo, non meas ipſum* Conciones, *ſed ſcripturas diuinas, ex quibus iſtas deſumpſimus & confirmauimus, contemnere.* Inſuper *contemnit doctrinam* D. Ambroſij, D. Hieronymi, D. Auguſtini *reliquorumq; ſanctiſsimorum* Patrum *&* Eccleſiæ Doctorum, *qui, proculdubiò, ſpiritum ſanctum habuerunt, plerīq; etiam eorum* Euangelij *doctrinam ſanguine ſuo aſſeruerunt.* Verùm *nunc audiamus, ubi tandem in nouo* Teſtamento *ſcriptum quicquam ſit de* Purgatorio.

Principio nobis occurrit ſacrum Matthæi Euangelium *in quo* Dominus *&* Seruator *noſter* Chriſtus Prima Purgato-

Chriſtus

rij proba- Chriſtus Ieſus, ipſiſſima ueritas ſequentia uerba
tio ex no- pronuntiat: Quicunq; dixerit uerbum contrà fi-
uo Teſt. lium hominis, remittetur ei, qui autem dixerit con-
Ioan. 14. tra ſpiritum ſanctum, non remittetur ei, neq; in hoc
Matth. 12 ſeculo, neq; in futuro. Hæc ſunt uerba, quæ Dominus & Seruator noſter Chriſtus Ieſus apud Matthæum de Purgatorio loquitur. Quæ uerba, ut equidem exiſtimo, perſpicuè ſatis & expreſſè nobis Purgatorium demonſtrant. Nam aduertite quæſo auditores, Chriſtum Dominum dicere; peccatum in ſpiritum ſanctum neq; in hoc ſeculo neq; in futuro remittendum. Quibus utiq; euidenter indicat, quædam peccata in hoc ſeculo & quædam in altero remitti. Cætera peccata remittentur, inquit Chriſtus, peccatum uerò in ſpiritum ſanctum nunquam remittetur, neq; in hoc ſeculo, neq; in futuro. Ergò quædam utiq; ſunt peccata, quæ in futuro ſeculo remittuntur: alioqui enim Chriſtus Dominus, æterna Dei Patris ſapientia, quiq; ſuperuacaneis uerbis uti non ſolet, neutiquam dixiſſet, peccatum in ſpiritum ſanctum in futuro ſeculo non remitti, niſi quædam forent peccata, quæ in futuro ſeculo remittantur. Sunt igitur omninò quædam peccata quæ homini etiam poſt mortem in altero ſeculo remittuntur.

Sunt autem hæc, auditores, de uenialibus pecca-

tis, non autem de letiferis intelligendá, atq; item de pœna, quam quis ob admiſſa peccata iuſtitiæ diuinæ pendere debebat, & niſi morte præuentus eſſet, in hac uita neceſſariò luiturus erat, ultroq; & libenter luiſſet. De *huiuſmodi peccatis & peccatorum pœna proculdubio* Chriſtus Dominus *locutus eſt, nec aliud denotare uoluit, cùm dixit,* Peccatum *in ſpiritum ſanctum, nec in hoc nec in futuro ſeculo remitti, quaſi dicat,* Quædam *ſunt peccata, quæ in hoc ſeculo, quædam quæ in altero demùm remittuntur: peccatum uerò in ſpiritum ſanctum tam immane, tam atrox eſt & horrendum, ut nec in hoc ſeculo, nec in futuro remittatur.*

Quæ peccata poſt mortem remittantur.

Quid *igitur nunc ampliùs contrà* Purgatorium *contendes, quandoquidem ipſius* Chriſti Domini *teſtimonium audiſti, quædam etiam peccata in futuro ſeculo poſt hanc uitam remitti?* Iſtud *autem ex fuſè commemoratis ſuprà rationibus, nec in cœlo nec in inferno fieri poteſt.* Ergò *in tertio aliquo loco fieri oportet, ubi animæ puniantur quidem ob peccata, attamen definito tempore pœnis exonerentur: uerba enim* Chriſti Domini *firma immotaq; permanent, etiam in futuro ſeculo peccata quædam remitti.*

Sed *iamdudum audire uideor quempiam ſecum ratiocinantē, aliam hiſce* Chriſti Domini *uerbis ſententiam*

tentiam ſubeſſe poſſe. Quam igitur aliã ſubeſſe putabimus? Reuera auditores penitùs perſuaſum habeo uix aliter intelligi poſſe hæc uerba, quam á nobis explicata ſunt, niſi fortè quis ſtudio peruertat, et peregrinam quandam expoſitionem confingat, quæ anteá nunquam in Eccleſia Chriſtiana ſit audita.

Porrò ut in medium conſulatur, & huiuſmodi diſputatio funditùs tollatur, nullaq; penes nos remaneat ambiguitas de uero horum Chriſti uerborum intellectu, æquiſsimos minimeq; factioſos iudices audiemus, quos utraq; pars recipiat, quiq; in ſuſpicionem uenire non poſsint, quaſi uel ex huius fauore, uel alterius inuidia quicquam pronuncient, ſed qui uerba planè & ſimpliciter iuxta eorundem tenorem intellexerint & expoſuerint illo tempore, quo ne ullus quidem de hac diſputatione ſomniauit.

Iudices, ab omni partium ſtudio liberi, uerborum Chriſti de Purgatorio.

Talem autem mea ſententia D. Auguſtinum eſſe putauerim, ſperans quemlibet eo contentum fore, et pro huius certaminis de uero uerborum Domini intellectu, arbitro & Iudice, libenter ſuſcepturum, quandoquidem ſinè omni controuerſia ſpectatæ fuit ſanctimoniæ Doctor, cuius ſimilem ab Apoſtolorum temporibus uſq; in hodiernum diem nunquam habuit Eccleſia, uti pars aduerſa ſuopte teſtimonio profitetur. Quoniam prætereà tot ſeculis noſtram

Aug. ab omni partium ſtudio liber interpres uerborũ Chriſti.

ætatem præceſſit, eoq; nec in minimam quidem ſuſpicionem deuenire poteſt, quòd uel huic uel illi parti ad gratiam locutus ſit: inſuper etiam quia euidens eſt & notiſſimum, ipſum ſacras literas, in quas maximam uitæ ſuæ partem inſumpſit, exactè intellexiſſe. Equidem omninò exiſtimauerim, neminem uerè & ſyncerè Chriſtianum, imò neminem cordatum & prudentem, tam integrum, ſanctum tantæq; doctrinæ uirum, tam etiam ab omni partium ſtudio liberum & omnem extrà ſuſpicionem conſtitutum iudicem & arbitratorem, ullo prætextu poſſe repudiare: ſed quicquid ille antè ducentos & mille annos Chriſtianæ doctrinæ conſonum agnouerit et cenſuerit, idipſum eodẽ loco in hodiernũ uſq; diẽ habendũ, et quomodò ille hæc Chriſti Domini uerba intellexerit, et expoſuerit, etiamnũ intelligenda et exponẽda.

Hic igitur tanta integritate, antiquitate & ſanctimonia uenerandus Doctor Auguſtinus ubi prolixè de ſuffragijs defunctorũ diſputauit, quid, quomodò et quibus ea conducant, de adducta Chriſti Domini ſententia hæc uerba ſubiungit: Neq;.n.de quibuſdam ueraciter (à Chriſto) diceretur, quòd non eis remittatur, nec in hoc ſeculo, nec in futuro, niſi eſſent, quibus etſi non in iſto, tamen remittetur in futuro etc. Attendite, quæſo, auditores, quid ſummus (Aug. de ciuit. Dei lib. 21. cap. 24.)

ille

ille & incomparabilis Doctor Auguſtinus de his Chriſti Domini uerbis ſenſerit & ſcripſerit. Non enim, inquit, de quibuſdam ueraciter diceretur, niſi eſſent, quibus etſi non in iſto, tamen remittetur in futuro. Sed perſpectum habuit uir ſanctißimus, uerum gniſiumq; Chriſtianum, diuino iuuante præſidio, decem potiùs mortes omniaq; pœnarũ tormentorumq; genera ſubiturum, quàm ut eò ſe patiatur induci, ut ſentiat Chriſtum falſi quippiam locutum. Abſit ea auditores, à mentibus noſtris perſuaſio. Chriſtus

Ioan. 14. Dominus & Seruator noſter ipſißima eſt ueritas,
Mar. 13. omnis mendacij & fallaciæ expers. Quinimò cœlum & terra potiùs tranſibunt: uerbum autem eius manet in æternum. Verum itaq; eſt, uerumq; permanet in æternum, aduerſùs omnes inferorum portas, quod hac ſua ſententia indicatum uoluit, uidelicet quædam peccata, etiam in futuro ſeculo remitti, uti eandem ſententiam non ſolùm D. Auguſtinus memorato in lo-

Greg. lib. 4. Dialo. cap. 39. Beda in c. 3. Matth. Bern. homil. 66. in Cantica.

co intelligit & exponit, ſed iam olim etiam antè annos mille, D. Gregorius, antè octingentos uiginti tres, uenerabilis Beda, antè quingentos D. Bernardus, quorum omnium teſtimonia non minus quàm D. Auguſtini poſſem adducere, ſi temporis ratio pateretur. Verùm quia prolixius illud futurum eſſet, exiſtimo ueſtram, auditores, pietatem, his contentã fore.

Quandò

Quandò igitur te inpoſterum quiſpiam eorum, qui nihil non carpere & ridere ſolent, interrogauerit, ubi de Purgatorio (quo uſq; adeo noſtri Sacerdotes aures noſtras obtundant) meminerit Euangelium, ſecurè & intrepidè reſpondeto, Chriſtum Dominum & Seruatorem ipſum de Purgatorio loquutum, cùm dixit in Euangelio, peccatum in ſpiritum ſanctum, nec in futuro quidem ſeculo remittendum. Quibus uerbis abundè eum declaraſſe, alia quædam eſſe peccata, quæ etiam in futuro ſeculo remittantur. Quod ex ſuprà commemoratis cauſis nuſquam fieri poteſt, quàm eo ipſo in loco, quem unica uoce Purgatorium appellamus. Matt. 12.

Verumenimuerò ut euidentiorem adhuc rei demonſtrationem habeamus, non hoc tantùm in loco, ſed rurſus in Matthæo Chriſtus Dominus clarioribus uerbis de Purgatorio loquitur, dùm inquit, Non exibis inde donec reddas nouiſſimum quadrantem. Quæ uerba ſanctiſſimus laudatiſſimusq; Doctor Ambroſius iam ante mille ducentos annos de Purgatorio intellexit. Refertq; ibidem atq; ordine exponit, quomodò Diabolus qui iuxtà Petri doctrinam aſſiduè nos circumit, tanquam Leo rugiens, ob peccata nos accuſet coram Domino: qui deinceps iuxtà ſua ipſius uerba, ligatos & proiectos in tenebras exteriores, Secunda Purgatorij probatio ex nouo Teſt. Matth. 5. Ambr. in Luc. li. 7. cap. 12. 1. Pet. 5. Matt. 22.

riores, tradat tortoribus excruciandos, á quibus torqueamur & puniamur, donec reddamus nouiſsimum quadrantem, id eſt, donec diuinæ iuſtitiæ, quæ nullum peccatum ſinit impunitum, nec quenquam niſi ab omni peccatorum ſcoria defœcatum, in regnum cœleſte admittit, penitùs ſatisfaciamus, non ſecùs quàm debitor quiſpiam exiſtens (nam hac utitur ſimilitudine) quàm diù creditori ſuo ad minimum uſq; teruncium non exoluit, manet in debitorũ catalogo, nec dicitur debitum totum exoluiſſe. Eadem ratio*ne etiam debitum peccatis initum, plenè pendi oportere, nec captiuum carcere emancipandum, donec reddat nouiſsimum quadrantem.*

Equidem *nihil ambigo quoſdam fore, qui hanc quoq; ſententiam aliò torquere conentur.* Verùm *ſi quis ita omninò uelit, uel uniuerſam rerum humanarum ſcenam queat inuertere et in dubium uocare:* Nihil *tam clarum, nihil tam euidens & illuſtre fuerit, quod nequeat in controuerſiam rapi, ſi quis tam proteruè omnia uel reijciat aut alium in ſenſum peruertat.* Eadem *facilitate uel* Solem *quis in cœlo nega-*
Pſal. 13. *uerit, aut* Deum *non eſſe, aut* Chriſtum Dei *filium, ſanctamq; & indiuiduam* Trinitatem *non ampliùs adorandam, cuius opinionis quidam paucis retrò annis apud nouos illos* Euangelicos *extitit.*

Cæterùm

Cæterùm qui piè & ſyncerè Chriſtum profitentur, qui ueritatem diuinam ex ſacris literis nudè & ſimpliciter deſiderant cognoſcere, eiuſmodi hominum proteruos, malignos & futiles clamores nihil morantur, ſimpliciterq; in diuinarum ſcripturarum textu perſtant, nec nouum earundem inauditumq; & peregrinum intellectum ſuo ingenio confingunt, ſed intelligunt & exponunt, uti ueteres olim Chriſtiani intellexerunt, pijq; & ſancti Eccleſiæ Doctores *explicuerunt. Sic igitur nec hîc ſyncerus quiſpiam addubitat Chriſtum Dominum de Purgatorio locutum, ubi dicit :* Non exibis inde, donec reddas nouißimum quadrantem. *Quid ita? Quia textus idipſum præ ſe fert, &* D. Ambroſius *atq; itidem alij non aliter intellexerunt & expoſuerunt. I nunc tu quiſquis tam proteruè* Purgatorium *exibilas, gloriare te rectiùs intelligere ſcripturas* D. Ambroſio, *te uelut omnium cornicum oculos configentem, perſpicaciorem magisq; uerſatum in ijſdem tanto* Eccleſiæ Doctore *proclamites. Ego uerò putarim ſi te penitiùs aliquantò ad ſpeculum contempleris, pedem adhuc aliquantiſper retracturum, priusq̃ in ſcripturis explicandis te* D. Ambroſio *æquipares, eoq; minùs nobis in culpa poſiturum, ſi hic ipſi* D. Ambroſio *potiùs quàm tibi fidem habeamus.*

Ambroſius ſine omni controuerſia integer, ſanctus & excellens Doctor & Epiſcopus extitit, qui tota uita ſua nihil tamo ſibi ſtudio habuit, quam qua potiſsimum ratione uerum germanumq; diuinarum ſcripturarum ſenſum poſſet inueſtigare, eoq; inter quatuor præcipuos Eccleſiæ Doctores relatus. Hic docet ac demonſtrat Chriſtum in hac ſententia de Purgatorio locutum. Vtri nunc potiorem fidem habebo, tibine an illi? Putauerim ſanè quemuis cordatum, ueſaniæ notam mihi inuſturum, ſi deſerto Ambroſio, tibi applaudam, tibi in Religionis negotio potiùs credam, quam tali ac tantæ ſanctimoniæ Præſuli, quem etiam Theodoſius Imperator reueritus eſt. Incredibilis eſſet faſtus & ſuperbia, ſi hoc à me deſiderares: ſumma ſtolidiſsimaq; temeritas, ſi tuo deſiderio acquieſcerem. Perſiſtimus igitur in ea explicatione, quam D. Ambroſius iam olim antè annos mille protulit, ouiculiſq; ſuæ fidei commiſsis propoſuit. Nec ullatenus ambigimus, Chriſtum Dominum hac ſententia Purgatorium deſignaſſe, in quo animæ uelut in carcere puniantur ac torqueantur, donec exoluant nouiſsimum quadrantem, id eſt, donec diuinæ iuſtitiæ ſatisfaciant, & ab omnibus peccatorum ſordibus mundatæ ingredi poſsint cœleſtē Hieruſalem, in quam atteſtante Ioanne, nihil coinquinatum introibit.

[Margin: Niceph. Ecc. Hiſt. li.12.c.14 Theodor. li.5.c.19. Hiſt.trip. li.9.c.30. — Apoc. 21.]

De

De hoc eodem loco D. Paulus Apoſtolus ſcripſit Philip.2. in epiſtola ad Philippenſes, ubi inter cætera ait, ut in Tertia nomine Ieſu flectatur omne genu, Cœleſtium, Ter- probatio reſtrium & Infernorum. Iam autem quiuis per ſe Purgato- nouit & intelligit, illos qui Inferno & æternæ dam- rij ex no nationi mancipati ſunt, Chriſtum non laudare, non uo Teſt. uenerari, non prædicare, multò minùs in nomine Ie- ſu genua flectere, ſed longè magis eundem execrari, Pſal.6. criminari, blaſphemare & extremè deteſtari, non Pſal.113. minùs quàm hic in terris eum blaſphemarunt & exe Eſa.38. crati ſunt. Quocircà hæc Pauli uerba, quòd in nomine Ieſu flectantur genua Infernorum, nullatenùs de damnatis in Inferno exiſtentibus, ex enarratis cauſis, intelligi poſſunt: ſed accipienda ſunt de illis qui ſub terra quidem, ſed non in inferno, quiq; necdum in cœlis, ſed in eiuſmodi loco detinentur, ex quo definito tempore, certò per gratiam Dei in cœlos migraturi ſunt: & ſi omninò in medium pronuntiare debeam, eodem in loco, de quo nunc ſermonem inſtituimus.

De hoc loco D. Paulus Apoſtolus, uas electionis, Quarta tam perſpicuè, tam clarè & expreßè ſcripſit, ut ſi Purgato- quam uim habere debeant ſcripturæ, ſi teſtimonia rij proba Pauli ullam demonſtrandi energiam obtentura ſint, tio ex no impoßibile exiſtimem, quenquam Purgatorium infi- uo Teſt.

1.Cor.3. *ciaturum.* Ipſa igitur eius uerba audiemus, quæ hoc modo ſonant. *Fundamentum aliud nemo poteſt ponere præter id quod poſitum eſt, quod eſt Chriſtus Ieſus. Si quis autem ſuperædificat ſuper fundamentum hoc aurum, argentum, lapides precioſos, ligna, fœnum, ſtipulam, uniuſcuiusq; opus manifeſtum erit. Dies enim Domini declarabit, quia in igne reuelabitur, & uniuſcuiusq; opus quale ſit, ignis probabit. Si cuius opus manſerit, quod ſuperædificauit, mercedem accipiet. Si cuius opus arſerit, detrimentum patietur, ipſe autem ſaluus erit, ſic tamen quaſi per ignem.*

Quid ſit aurũ, argentum et lapides precioſos ſuper fundamentũ quod eſt Chriſtus ædificare

Hæc ſunt, auditores, quæ D. Paulus Apoſtolus de Purgatorio ſcripſit, iiſdemq; uerbis duo hominum genera nobis ob oculos ponit. Alios ſuper Chriſtum Dominum uelut ſalutis noſtræ fundamentum, aurum & argentum, id eſt, bona, pia & laudabilia opera toto uitæ ſpacio omni quo poſſunt ſtudio ſuperædificare. Et de huiuſmodi quidem nihil ambigitur, quandoquidem Chriſtum inprimis fundamentum & lapidem angularem ſalutis noſtræ habuerunt, agnouerunt, & in ipſum crediderunt, ac deinde ſuper illud fundamentum omnifaria opera bona ædificarunt, æternam eos lætitiam & felicitatem ſine ulterioribus pœnis poſt hanc uitam conſequutos.

E diuerſo

E diuerſo, ſunt alij, quos habuiſſe quidem fundamentum Chriſtum Ieſum refert Apoſtolus, huic bono fundamento bonum ædificium non inædificarunt, non aurum aut argentum, ut alij, ſed lignum duntaxat fœnum & ſtipulam ſuperſtruxerunt, id eſt, ut quilibet clariùs intelligat, ſuſceperunt quidem fidem Chriſtianam, & in Chriſti nomine baptizati ſunt, atq; ita uerum & primarium ſalutis noſtræ fundamentum, nempe, fidem habuerunt: ſed huic fundamento non aurum & argentum, id eſt opera non admodùm bona, ſed mala superædificarunt, quòd mundanis caducisq; bonis plus ſtuduerunt, quàm honori Chriſti, quòd carnis uoluptati immoderatiùs uacauerunt, aut aliud quid admiſerunt quod membro Chriſti minùs conueniebat. Eccè de talibus pronunciat Apoſtolus, quod ratione ligni, fœni et ſtipulæ, quæ ſuperædificarunt cùm aurum & argentum debuiſſent ſuperſtruere, non prorſùs damnentur, ſed ſeruandos eos ob ſeruatum fundamentum Ieſum Chriſtum in quem crediderunt, per ignem tamen, in quo lignum, fœnum & ſtipulæ, id eſt inutilis labor et futile ædificium, ipſorum non admodùm bona opera, conſumi oporteat, donec ab omni ſcoria expurgati, ingredi queant in cœleſtem Hieruſalem; in quam nihil coinquinatum intrabit. Hic igitur ignis de

Quid ſit uerùm lignum, fœnum, ſtipulas ſuper fundamentū Chriſtum ædificare

Apoc. 21.

1.Cor.3. *ciaturum. Ipſa igitur eius uerba audiemus, quæ hoc modo ſonant. Fundamentum aliud nemo poteſt ponere præter id quod poſitum eſt, quod eſt Chriſtus Ieſus. Si quis autem ſuperædificat ſuper fundamentum hoc aurum, argentum, lapides precioſos, ligna, fœnum, ſtipulam, uniuſcuiusq; opus manifeſtum erit. Dies enim Domini declarabit, quia in igne reuelabitur, & uniuſcuiusq; opus quale ſit, ignis probabit. Si cuius opus manſerit, quod ſuperædificauit, mercedem accipiet. Si cuius opus arſerit, detrimentum patietur, ipſe autem ſaluus erit, ſic tamen quaſi per ignem.*

Quid ſit aurũ, argentum et lapides precioſos ſuper fundamentũ quod eſt Chriſtus ædificare

Hæc ſunt, auditores, quæ D. Paulus Apoſtolus de Purgatorio ſcripſit, iiſdemq; uerbis duo hominum genera nobis ob oculos ponit. Alios ſuper Chriſtum Dominum uelut ſalutis noſtræ fundamentum, aurum & argentum, id eſt, bona, pia & laudabilia opera toto uitæ ſpacio omni quo poſſunt ſtudio ſuperædificare. Et de huiuſmodi quidem nihil ambigitur, quandoquidem Chriſtum inprimis fundamentum & lapidem angularem ſalutis noſtræ habuerunt, agnouerunt, & in ipſum crediderunt, ac deinde ſuper illud fundamentum omnifaria opera bona ædificarunt, æternam eos lætitiam & felicitatem ſine ulterioribus pœnis poſt hanc uitam conſequutos.

E diuerſo, ſunt alij, quos habuiſſe quidem fundamentum Chriſtum Ieſum refert Apoſtolus, huic bono fundamento bonum ædificium non inædificarunt, non aurum aut argentum, ut alij, ſed lignum duntaxat fœnum & ſtipulam ſuperſtruxerunt, id eſt, ut quilibet clarius intelligat, ſuſceperunt quidem fidem Chriſtianam, & in Chriſti nomine baptizati ſunt, atq; ita uerum & primarium ſalutis noſtræ fundamentum, nempe, fidem habuerunt: ſed huic fundamento non aurum & argentum, id eſt opera non admodum bona, ſed mala ſuperædificarunt, quòd mundanis caducisq; bonis plus ſtuduerunt, quàm honori Chriſti, quòd carnis uoluptati immoderatius uacauerunt, aut aliud quid admiſerunt quod membro Chriſti minus conueniebat. Ecce de talibus pronunciat Apoſtolus, quod ratione ligni, fœni et ſtipulæ, quæ ſuperædificarunt cùm aurum & argentum debuiſſent ſuperſtruere, non prorſus damnentur, ſed ſeruandos eos ob ſeruatum fundamentum Ieſum Chriſtum in quem crediderunt, per ignem tamen, in quo lignum, fœnum & ſtipulæ, id eſt inutilis labor et futile ædificium, ipſorum non admodum bona opera, conſumi oporteat, donec ab omni ſcoria ex purgati, ingredi queant in cœleſtem Hieruſalem, in quam nihil coinquinatum intrabit. Hic igitur ignis de

Quid ſit uerùm lignum, fœnum, ſtipulas ſuper fundamentū Chriſtum ædificare

Apoc. 21.

quo loquitur hic Apoſtolus, ipſum eſt Purgatorium, in quo docemur, eos qui in gratia quidem & charitate Dei hinc excedunt, attamen uenialibus peccatis grauati, aut non impleta pœnitentia & ſatisfactione defuncti ſunt, caſtigari, donec ab omni ſpurcitie mundati, diuinæ iuſtitiæ ſatisfaciant. Quid nunc ulteriùs requirimus, auditores? Nonne uidetur uobis Purgatorium ex nouo Teſtamento affatim probatum?

Si igitur hæc D. Pauli uerba (dicet quiſpiam) eam planè habent ſententiam, quam tu adduxiſti, muneri tuo ſatisfeciſti, & Purgatorium ex nouo Teſtamento dilucidè demonſtraſti. Scire autem deſiderauerim, quis in hac expoſitione tibi aſtipuletur. Eò prô dolor nouiſſimis & moleſtiſſimis hiſce temporibus, (quibus iuxtà Chriſti & Ioannis uaticinium, multi
1.Ioan.4. *Pſeudoprophetæ exierunt in mundum) deuentum*
Matt.24 *eſt, ut uix tam inſolens & abſurda hæreſis proferri poßit, quæ non aliquo ſcripturæ cuiuſpiam prætex-*
Ambr.in *tu ſe fucare & palliare norit, & quemadmodum*
cap.3.ad *Ambroſius & Auguſtinus ſcribunt, hæretici legem*
Tit.Aug. *per uerba legis impugnant, Chriſti ſignum aduerſùs*
epiſt.61. *Chriſtum ferentes, glorjantes de Euangelio ex Euan*
Item in *gelio quod non intelligunt, ita ut plebeius quiſpiam*
prol. hy- *& ſimplicior, perplexiſsimus cui fidem præbere*
pognoſt. *debeat, ignoret. Imò quantò ſpecioſiùs adducuntur*

ex ſcri-

ex ſcripturis teſtimonia, tantò penè magis neceſſum fuerit, ut fideliter monet Origenes, ut ſedulò aduertamus ne præclaro ſcripturarum prætextu, decipiamur & in errores ſeducamur. Orig. ho. 3. in Luc.

Enimuerò uerißimum eſt, omnibus hæreticis, Pſeudoprophetis et populi ſeductoribus familiariſſimum eſſe, ut ſubdola & uenenata ſua paradoxa, uerbo Dei palliare conentur, nec noſtra primum tempeſtate id natum eſt, iam olim enim antè annos mille eo ingenio fuerunt hæretici. Chryſ. in ſerm. aduerſ. hær. Tom. 3. Omnes Pſeudoprophetæ uerbū Dei ſuæ doctrinæ prætendunt.

Damnatus ille hæreſiarcha Arrius, quadraginta diuinæ ſcripturæ loca adduxit, quibus probare contendebat, Chriſtum Deo Patri non eſſe ὁμόυσιον *& conſubſtantialem.*

De Maximino hæretico ſcribit Auguſtinus, prorſùs nihil eum uoluiſſe recipere, quod expreßá ſcriptura non demonſtraretur. Itidem fecit Macedonius hæreticus, ut ſcribit Gregorius Nazianzenus. Aug. li. 1. contra Maximi. Greg. Nazian. in ſer. de ſpirit. ſanct.

Sabellius falſò docuit, patrem & filium unam tantùm eſſe in diuinitate perſonam: Neſtorius, Mariam non eſſe θεοτόκον *& Deiparam. Nouatus relapſis pœnitentiam & gratiam negabat. Manichæi uniuerſum uetus Teſtamentum reijciebant. Contrario modo Cerinthus & Ebion uolebant uetus Teſtamentum, Circumciſionem & cæteras Moſaicas leges ſeruari debere.*

Hanc Satanicam, damnatam & hæreticam doctrinam idem illi Pſeudoprophetæ ſemper conati ſunt ſcripturarum ſacrarum teſtimonijs demonſtrare. Quocirca nemini in culpa ponendum exiſtimauerim ſi non continuò manibus pedibusq; ſententiæ illius accedat, qui glorietur ſua paradoxa ſtabiliri ſcripturis, quandoquidem in procliui eſt, ut uerba quis habeat ſcripturæ, uerum autem eiuſdem ſenſum non habeat, utq; ſcripturam quis adducat, aliter autem intelligat, quàm debebat.

Quid uerò auditores ſi doceam & clarè demonſtrem, recitatam ſuprà ſententiam Apoſtoli, qua Purgatorium probauimus, non ſcriptores duntaxàt Papiſticos, quod fortaßis nonnulli prætendere poſſent, ab annis centum, ducentis, trecentis et quadringentis, ſed iam olim ab annis mille, plurimos integerrimos, ſanctißimos pientißimosq; Patres & Eccleſiæ Doctores eundem in modum intellexiſſe & explicuiſſe? Equidem exiſtimarim te hos arbitros & hanc D. Pauli expoſitionem ſalua conſcientia non poſſe repudiare, ſed potiùs ipſorum, & proinde meam illi per omnia conſentaneam, promptè et alacriter, utpote ne in minimo quidem ſuſpectam, ſuſcepturum. Quod & D. Auguſtinus docet & cauſas cur ità fieri debeat, ſequentibus uerbis indicat. Vt in eis

timeas,

timeas, inquit, non ipſos, ſed illum, qui ſibi eos uti-lia uaſa formauit: qui tunc de iſta cauſa iudica-runt, cùm ab odio, amicitia, inimicitia, ira uacui erant etc.

Aug. aduerſ. Iulian. lib. 2

Si quis ciuilem aliquam controuerſiam in iudi-cium deducendam habeat, optat ſibi, nec immeritò, iudicem ab omni partium ſtudio liberum, quiq; in hanc partem non magis propendeat, quàm in alte-ram, quandoquidem mens hominis eiuſmodi affecti-bus ſæpenumerò occæcatur, ne ueritatem tam clarè perſpiciat. Placeant igitur in explicandis Apoſtoli uerbis integerrimi, ſanctiſsimi pientiſsimiq; Patres & Doctores, eosq; iudices & interpretes recipia-mus, quoniam tot ſeculis noſtram ætatem præceſſe-runt, eoq; nullam prorſus in ſuſpicionem uenire poſ-ſunt, quaſi uel odio cuiuſquam uel fauore, ſententiam tulerint. Atq; in hoc ſequemur doctrinam D. Auguſti-ni, qui perpetuò ſcripturas ex ſenſu & interpreta-tione ſanctorum Doctorũ aduerſus Iulianum produ-xit: ac deindè exemplum ducentorum Patrum, qui in Concil. Epheſ. religionis controuerſias dirempturi conuenerunt, atq; uti ſcribit Vincentius Lyrineñ. con-cluſerunt, ut exorientibus in Religione cõtrouerſijs, illud Catholiciſsimũ, feliciſsimum atq; optimum ha-beatur, ut ſanctorum Patrum ſententiæ in medium proferantur,

Iudices et expoſitores ſcripturarũ ab omni partium ſtudio liberi.

Aug. li. 2. cont. Iul.

Vincent. Lyrin. aduerſ. hæreſ.

Quæ uera & ab omni ſuſpicione libera ſcripturæ interpretatio.

proferantur, quorum alios Martyres, alios Confeſ=ſores, omnes uerò Catholicos Sacerdotes fuiſſe & permanſiſſe conſtet, ut ſcilicet ritè atq; ſolenniter ex eorum conſenſu atq; decreto, antiqui dogmatis religio confirmetur, & prophanæ nouitatis blaſphemia condemnetur.

Ad huius doctrinæ exemplorumq; imitationem, in hac Pauli ſententia (ut tandem omnis controuerſia tollatur) eos interpretes, qui nulli ſuſpecti eſſe poßint, quandoquidem ſanctitate & doctrina claruerunt, pleniq; fuerunt ſpiritu ſancto, atq; adeò antè annos mille uixerunt, audiemus.

Et primus quidem ſeſe offert, ſanctißimus Doctor, & Christianæ fidei propugnator Auguſtinus. Quid autem tibi de eo uidetur? Putasne eum fore authenticum ſcripturarum interpretem, aut quicquam in ipſo deſiderari? Ego uerò non putarim, quandoquidē Lutherus eum non ſolum agnoſcit, uerumetiam Doctorem Doctorum cui ſimilem Eccleſia ab Apoſtolico ſeculo non habuerit, appellat.

Luth. in conſolatoria epiſt. ad pueras etc.

Hic Doctorum Doctor, adductam Pauli ſententiam explicat his uerbis.

Aug. ſer. 4. in commemoratione omnium animarum.

Multi ſunt qui lectionem iſtam malè intelligentes, falſa ſecuritate decipiuntur: dum credunt quod ſi ſuprà fundamentum Chriſti capitalia crimina ædificent,

ſicent, peccata ipſa per ignem tranſitorium poßint purgari, & ipſi poſtea ad uitam perpetuam peruenire. Intellectus iſte, charißimi fratres, corrigendus eſt, quia ipſi ſe ſeducunt qui taliter ſibi blandiuntur. Illo enim tranſitorio igne, de quo dixit Apoſtolus: Ipſe autem ſaluus erit ſic tamen quaſi per ignem, non capitalia ſed minuta peccata purgantur etc. Quicunq; enim aliqua de maioribus peccatis in ſe dominari cognouerit, niſi dignè ſe emendauerit, & ſi habuerit ſpacium, longo tempore pœnitentiam egerit, & largas eleemoſynas erogauerit, & à peccatis ipſis abſtinuerit: illo tranſitorio igne, de quo ait Apoſtolus, purgari non poterit, ſed æterna illum flamma ſinè ullo remedio cruciabit.

ET PAVLO POST.

Quibus (minutis) peccatis licet occidi animam non credamus, ità tamen eam uelut quibuſdam puſtulis & quaſi horrenda ſcabie, deformem faciunt, ut ad amplexus illius ſponſi cœleſtis aut uix aut cum grandi confuſione uenire permittant. De quo ſcriptum eſt: Aptauit ſibi Eccleſiam non habentem maculam aut rugam. Et ideò continuis orationibus & frequentibus ieiunijs & largioribus eleemoſynis & præcipuè per indulgentiam eorum qui in nos peccant,

cant, aſſiduè redimantur, ne fortè ſimul collecta, cumulum faciant, & demergant animam. Quicquid enim de iſtis peccatis à nobis redemptum non fuerit, illo igne purgandum eſt, de quo dixit Apoſtolus:
1.Cor.3. Quià in igne reuelabitur etc. Et ſi cuius opus arſerit, detrimentum patietur. Aut enim dum in hoc mundo uiuimus ipſi nos per pœnitentiam fatigamus, aut certè uolente aut permittente Deo, multis tribulationibus pro iſtis peccatis affligimur.

Et tamen ſi Deo tanquam boni filij gratias agamus, & minùs nos pati quàm meremur, cum uera humilitate proferamus, ità peccata ipſa in hoc ſeculo purgantur, ut in futuro ille ignis Purgatorius, aut non inueniat, aut certè parùm inueniat quod exurat. Si autem nec in tribulatione Deo gratias agamus, nec bonis operibus peccata redimimus, ipſi tamdiù in illo Purgatorio igne moras habebimus, quàm diu ſupradicta peccata minuta, tanquàm ligna, fœnum, ſtipula conſumantur. Sed dicet aliquis, Non pertinet ad me quàm diu moras habeam: ſi tamen ad uitam æternam perrexero. Nemo hoc dicat fratres chariſſimi,
Quanta ſit Purgatorij pœna iuxtà D.Aug. quià ille Purgatorius ignis durior erit quàm quod poteſt in hoc ſeculo pœnarum uideri aut cogitari aut ſentiri. Et cùm de die iudicij ſcriptum ſit, quòd erit dies unus tanquam mille anni, et mille anni tanquam
Pſal.99. dies

dies unus, unde ſcit unuſquiſq; utrum diebus an menſibus, an forte etiam & annis per ignem illum ſit tranſiturus? Et qui modò nec unum digitum ſuum in ignem uult mittere, timeat neceſſe eſt uel tunc paruo tempore cum anima et toto corpore cruciari. Et ideò totis uiribus unuſquiſq; laboret, ut capitalia crimina poßit euadere, et minuta peccata ita operibus bonis redimere, ut de ipſis nihil uideatur remanere, quod ille ignis poßit abſumere. Illi aũt qui capitalia crimina committunt, ſi quàm diù uiuunt, ea redimere pœnitentiæ medicamentis noluerint, ad illũ ignem de quo dixit Apoſtolus, Ipſe aũt ſaluus erit, ſic tamẽ quaſi p 1.Cor.3. *ignem, ſicut iam dictum eſt, uenire non poterunt, ſed magis illam duram et irreuocabilẽ ſententiam audituri ſunt: Diſcedite à me maledicti in ignẽ æternum.* Matt.25.

Et paulò poſt in eadem Concione. Omnes ſancti, inquit, qui Deo fideliter ſeruiunt, lectioni uel orationi uacare & in bonis operibus perſeuerare contendunt, nec capitalia crimina, nec minuta peccata, id eſt, ligna, fœnum & ſtipulam, ſuprà fundamentum Chriſti, ſed bona operà, id eſt, aurũ, argentũ, lapides precioſos ſuperædificantes, per ignẽ illum de quo dicit Apoſtolus, Quia in igne reuelabitur: abſq; ulla uiolatione tranſibũt. Illi uerò qui quamuis capitalia crimina nõ admittant, et ad perpetrãda minuta pecca-

ta ſunt faciles, & redimenda ſunt negligentes, ad uitā æternam pro eo q͂ in Chriſtum crediderunt, & capitalia peccata non admiſerunt, uenturi ſunt, ſed priùs aut in hoc ſeculo per Dei iuſtitiam, uel miſericordiam, ſicut iam dictum eſt, amariſsimis tribulationibus ſunt coquendi, aut illi ipſi per multas eleemoſynas, & præcipuè dùm inimicis ſuis clementer indulgent, per Dei miſericordiam liberandi, aut certè illo igne de quo dicit Apoſtolus longo tempore cruciandi, ut ad uitam æternam ſinè macula & ruga perueniant. Illi uerò qui aut homicidium, aut ſacrilegium, aut adulterium, uel reliqua his ſimilia commiſerunt, ſicut iam dictum eſt, ſi eis digna pœnitentia non ſubuenerint, non per Purgatorium ignem tranſire merebuntur ad uitam, ſed æterno incendio præcipitabuntur ad mortem. Et ideò quoties in lectione Apoſtolica audieritis: ſi quis ſuprà fundamentum Chriſti ſuperædificat aurum, argentum, lapides precioſos, de ſanctis hoc & perfectis Chriſtianis accipite, qui uelut aurum purgatum merebuntur ad æterna præmia peruenire. Illi uero qui ſuperædificant ligna, fœnum & ſtipulam, de bonis Chriſtianis, ſed negligentibus minuta peccata purgare, ut ſæpè dictum eſt, intelligite, quæ peccata ſi nec diuina iuſtitia multis tribulationibus purgauerit, nec unuſ-

Purgatorium & in hac & in futura uita iuxta D. Auguſt.

Quid Apoſtolus per aurū argentum lapides pretioſos lignum, fœnum, ſtipulam intellexerit iuxtá D. Aug.

quiſq;

quiſq; eleemoſynarum largitate redemerit, non ſine grandi dolore in illis implebitur illud quod dicit Apoſtolus: ſi cuius opus arſerit, detrimentum patietur: ipſe autē ſaluus erit, ſic tamen quaſi per ignem.

Ecce auditores, hæc D. Auguſtinus iam ante annos mille in hanc Pauli ſententiam commentatus eſt. Sic intellexit, ſic explicuit, ſic de ea docuit. Quid habes nunc ulterius quod noſtræ expoſitioni, in hæc Pauli uerba adductæ, opponas? Equidem exiſtimo te pro legitima, Chriſtiana & Euangelica, atq; ita Purgatorium uelut legitimum, Chriſtianum et Euangelio conſonum, agniturum: niſi forte hunc tam incomparabilem Doctorem & Chriſtianæ Religionis uindicem Auguſtinum talem nobis eſſe perſuadeas, qui nihil cum fide Chriſtiana & Euangelio commune habeat, quem tamen non ſolum uniuerſus orbis Chriſtianus pro uiro ſancto habuit & inter quatuor præcipuos Eccleſiæ Doctores recenſuit, uerum ipſe quoq; Lutherus Doctorem omnium Doctorum appellauit & prædicauit. Cæterum iſtuc tibi ἀδύνατον eſt, cogeriſq; Auguſtino ſuam exiſtimationem ſaluam relinquere, etiamſi rumparis.

Doctrina de Purgatorio eſt Euangelica.

Porro copioſa hæc uerborum Pauli expoſitio ſanctiſſimo Doctori non caſu aut per incuriam elapſa eſt: eundem enim in modum eadem Apoſtoli uerba in

alijs multis librorum ſuorum locis, ubi tulit occaſio intellexit & interpretatus eſt. Lege librum 22. de ciuitate Dei c.21. alijſq; præcedentibus et ſequentibus capitibus, & comperies eum ſimili modo exponere.

Conſule Enchiridion ipſius ad Laurentium, ibidem ſimilia inuenies. Item librum ad Dulcitium, ubi rurſus hanc Pauli ſententiam eundem ad modum ſuſe interpretatur.

Accedit quòd nec D. Auguſt. tantùm hæc Apoſtoli uerba ſic intellexit, ne quis fortè obijciat eum aliquid humanitùs paſſum, & in hoc non ſecùs atq; in alijs quæ ipſemet retractauit, errare potuiſſe: uerùm D. Ambroſius quoq; hæc uerba ſic intellexit, in commentarijs ſuis in hanc Pauli epiſtolam. Item in explicatione Pſalmi 118. Deniq; in oratione funebri Imperat. Theodoſij. Eundem in modum hunc Apoſtoli locum intellexit D. Hieronymus; primùm in commentarijs in Epiſtolas Paulinas. Deindè contrà Iouinianum. Poſtremo in commentarijs in Eſai. Gregor. Magnus quoq; eandē huius loci adfert expoſitionem.

Alcuinus etiam Præceptor Caroli Magni huic expoſitioni aſtipulatur. Accedit huic ſententiæ Theodor. Epiſcop. Cyrenſis in commentarijs Paulinis. Nec alium adfert ſenſum gloſſa ordinaria. Et quis tandem uniuerſos illos Patres ac Doctores enumerauerit,

hunc

In Enchi. c.68.69. & ſequē.

Aug. de 8 Dulcitij quæſt. q.1

Amb. ſup epiſ. Pau. 1.Cor.3.

Item ſup 118. Pſal.

Item in orat. funeb. Imp. Theod.

Hiero. in epiſ. Pau. 1.Cor.3.

Item con. Iouin. & ſup Eſai.

li.18. in fi.

Gregor. Mag. lib. dialog. cap.39.

hunc locum cum D. Auguſt. conſono ore explicantes? Theod.
Vnde iam affatim colligimus ipſum hanc interpreta- Epiſcop.
tionem maturo, præmeditatoq; conſilio, non autē te- Cyr. ſup
merè et præcipitāter, ut fortaſſè nonnulli exiſtimaue 1. Cor. 3.
rint, produxiſſe, ſuiſq; auditoribus prædicaſſe: toti
aūt Chriſtianorum poſteritati legendā conſcripſiſſe.

Nos igitur eam Apoſtoli ſententiam, cum Auguſtino, Ambroſio, Gregorio Magno, alijſq; ſanctiſſimis Patribus et Eccleſiæ Doctoribus intelligimus, quandoquidem nihil ambigimus, hanc tam concordem & conſonam ſanctorum Patrum doctrinam, non aliundè quàm ex ſpiritu Dei, qui ſpiritus eſt ueritatis & concordiæ, prouenire.

Quamobrem ex hoc Pauli cæteriſq; tam ueteris quàm noui Teſtamenti locis adductis, ueroq; & Catholico intellectu eorundem, nihil addubitandum eſt, ignem eſſe Purgatorium, in quo peccatis uenialibus adhuc grauati, aut qui idonea pœnitentia de peccatis ſeipſos non dijudicarunt, à iuſtiſſimo Deo per ignem iudicentur & corripiantur, donec ab omni labe depurati, diuinæ iuſtitiæ, (quæ nullum bonum ſinit irrenumeratum, nec malum impunitum) ſatisfaciant.
Quod ipſum & Lutherus agnoſcit, Credo, inquit, Luth. in
Purgatorium eſſe, & conſulo ſuadeoq; credendum, aſſert.
ſed neminem uolo cogi. art. 37.

K 2 Nec

Nec quicquam hic morabimur illos, qui leuia & uenialia delicta extingui aiunt, ſi quis mortem patienter ſuſtineat, quandoquidem Chriſtus Dominus ipſe expreßis uerbis dixit, etiam de quolibet uerbo Matt. 12. *otioſo reddendam nobis rationem. Illud autem futurum non erit, atq; ità (quod auditu horrendum eſt) Chriſti uerba uera non erunt, ſi quicquid uenialium peccatorum reſiduum erit, per mortem penitùs tollatur & aboleatur. Eoq; oportet (ſi modò Chriſti uerba uera permanebunt) eiuſmodi uenialia peccata per ignem purgari.*

Sed nec illud fidem noſtram remorabitur, quòd uocabulum, Purgatorium, nuſquàm in ſcripturis diuinis expreßè legatur, cùm res ipſa ex utroq; Teſtamento iam affatim demonſtrata ſit. Vndè ſtolidi atq; adeò maligni fuerit animi, de nomine contendere, cùm res per ſe certa ſit. Accedit, quòd multos fidei noſtræ Chriſtianæ articulos certos indubitatosq; habemus, qui tamē nuſquam in ſcripturis diuinis tam expreſſè uti nos eos credimus & profitemur, leguntur.

Multa credimus quæ in ſacris literis expreſſa nō ſunt.

Sic credimus & profitemur ſanctā indiuiduamq; Trinitatem, & tamen ipſum Trinitatis nomen nec in ueteri nec nouo Teſtamento legitur. Credimus Chriſtum Ieſum Patri ὁμούσιον & conſubſtantialem, & tamen nusq̄ hoc nomen in Biblijs legitur, quod ſuæ hæreſi prætendebat Arrius. Cre-

Credimus duas eſſe diſtinctas naturas, humanam & diuinam in Chriſto, non reſpecto eo, quòd Eutyches in Chalcedonenſi Concilio uociferabatur, nuſquam ſe in ſcripturis duas in Chriſto naturas comperire. Conciliũ Chal. act. 1. & 5.

Credimus, nec ullus fidelium ambigit, ſpiritum ſanctum uerum eſſe Deum, non conſiderato eo, quòd Macedonius hæreticus propoſuerit, ſpiritum ſanctum nuſquam in Biblijs Deum appellari. Gregor. Naz. li. 5. Theol.

Inuocamus & adoramus Chriſtum Dominum, ſpiritum ſanctum & SS. Trinitatem, & non ſuſtinemus hinc abduci, quòd olim, & noſtra etiamnum ætate quidam docuerint, nuſquam illud in ſcripturis præceptum.

Credimus puram, caſtam laudatiſſimamq́; uirginem Mariam eſſe & appellari poſſe θεοτόκον*, id eſt, Deiparam, & tamen ſcripturæ nuſquam eam* θεοτόκον *aut Deiparam appellant.* Cyrill. epiſt. 1. Tom. 4.

Credimus legitimum Chriſtiq́; uoluntati et Euangelicæ Doctrinæ conſentaneum, infantes qui nec ſeipſos norunt, nec quid circà ſe agatur, intelligunt, baptizandos, nec tamen uſpiam illud in Euangelio expreſſè præcipitur.

Hos aliosq́; id genus Chriſtianæ religionis articulos credimus nec ullus uerè Chriſtianus quicquam de

illis ambigit, nec tamen uſpiam expreſſè, uti eos profitemur & credimus, in ſcripturis ſacris leguntur, tametſi ijdem articuli in ſe non aduerſentur ſcripturis, ſed ex illis non quidem expreſſè, ſed per conſequentiam, ut loquuntur Dialectici, deducantur ac demonſtrentur. Quocirca & Purgatorium credemus, tametſi uox ipſa Purgatorium, nuſquam in Biblijs legatur, quandoquidem res ipſa multis paßim in locis denotatur. Magnæ autem ueſaniæ foret, imò et malitiæ, uti antè diximus, ſi de nomine multùm contendamus, cùm res ipſa nullam habeat controuerſiam.

Nec hanc de Purgatorio fidem in nobis ſubuertet, quòd Chriſtus Dominus duo tantum loca commemorauerit, quo defuncti deueniant, Infernum uidelicet, in quem mali & infideles: & Cœlum in quod boni & fideles transferuntur: quandoquidem animæ in Purgatorio peccata ſua luentes, fidelium numero acceſendæ ſunt, nõ minus quàm peccatores in hoc mundo pœnitentiam agentes, eoq; definito tempore in alterum illorum locorum à Chriſto commemoratorum, nempe in Cœlum ſinè omni dubio migrabunt, niſi quòd in ipſa uia remoram quandam patiantur.

Sed neq; illud à confitendo Purgatorio nos abſterrebit, quòd quidam dictitant, Chriſtum ſanctißima paßione & innocentißima morte ſua pro peccatis

*noſtris ſatisfeciſſe: Tametſi.n.*Chriſtus Dominus *tot ſupplicijs atq; adeò morte ipſa demum pro nobis perpeſſa, pro uniuerſis peccatis noſtris abundè ſatisfecerit: non tamen ideò ſatisfecit, non ideò paſſus eſt, ut nos porrò nihil patiamur, nec ulla expiatione peccata noſtra luamus.* Neutiquam, auditores. *Quinimò exemplum potiùs dedit nobis, ut* Petrus *ſcribit, ut ſequamur ueſtigia eius, ut quemadmodum ipſe crucem portauit in qua peccata noſtra innocentiſſimus dependit, ita & nos uarijs peccatis contaminati, crucem noſtram feramus, ipſo dicente, ſi quis uult poſt me uenire, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me.*

Chriſtus non ideò paſſus eſt ne nos quicquā patiamur.

1. Pet. 2.

Matt. 16.

In ſumma, neutiq̃ uoluit Chriſtus Dominus *ſanctiſſimā paßionē ſuam, innocentiſſimā mortem, acerbißima tormenta et ſupplicia ſua palliū eſſe & operculū omnis turpitudinis, ut quoniam ille pro peccatis noſtris ſatisfecit, nos ideò putemus indultum nobis atq; adeò decorum, ſi magno illi idolo uentri ſeruiamus, in ſordibus quorumlibet peccatorū uolutemur, eaq; omnia faciamus quæ animo allubeſcant: alioqui.n. ſeuera hæc et formidabilia uerba apud* Lucam *non pronuntiaſſet: niſi pœnitentiam egeritis omnes ſimul peribitis.* Nō *in parabola dixiſſet,* Redde *rationem uillicationis tuæ.* Non *dixiſſet, hominem de omni*

Luc. 13.

Luc. 16.

Matt. 12.

1.Cor.3. *uerbo ocioſo rationem redditurum.* Non *docuiſſet Apoſtolus debere nos ipſos dijudicare, ne à* Domino *iudicemur.*

Non *igitur conſequitur : Chriſtus pro peccatis noſtris ſatisfecit, ergò non opus eſt nos amplius ſatisfacere.* Licet *enim* Chriſtus Dominus *abundè pro peccatis noſtris ſatisfecerit, nihilominùs aſſiduè adhuc ſatisfacere nos oportet, & iuxtà doctrinam* D.

Matth.3. Ioannis, *continenter facere dignos pœnitentiæ fructus.* Et *ſi dùm uiuimus, negligentiores in hoc fuerimus, nihil certius eſt, quàm nos per ignem, de quo*

1.Cor.3. Paulus *locutus eſt, purgari oportere, priuſquam in cœleſtem* Hieruſalem, *in quam nihil coinquinatum ingreditur, ſuſcipiamur.* Qui *ignis propterea rectè & aptè unico uocabulo* Purgatorium *nuncupatur.*

Quamobrem *à doctrina & confeſſione* Purgatorij *ne in minimo quidem nos abducunt enumeratæ aliæq; id genus obiectiones, quas fortè nonnulli queant obijcere : Sed his omnibus non conſideratis, firmiter credimus & profitemur, ex quibuſdam ueteris* Teſtamenti *ſententijs, ex uerbis* Chriſti *in nouo, ex doctrina* Apoſtoli Pauli, *ex conſenſu plurimorum ſanctorum pientiſſimorumq;* Patrum, *ex præcepto* Eccleſiæ Catholicæ, *quæ errare non poteſt, eſſe* Purgatorium.

gatorium. Neq; ſolùm credemus Purgatorium exiſte-re, uerumetiam iuxtà fidelem paternamq; Diui Auguſtini doctrinam per ueram legitimamq; pœnitentiam, priuſquam hinc per mortem abripiamur, nos ipſos dijudicabimus & corripiemus, ut pœnas illas euadamus, et per meritum paßionis et mortis Chriſti Ieſu ſinè omni impedimento lætitiam & felicitatem æternam conſequamur, & cum omnibus ſanctis & electis Dei in æternum poßideamus. Amen.

CONCIONVM FVnebrium Quinta.

QVOMODO ANIMABVS in Purgatorio ſubueniendum, &, an pro illis orandum ſit.

MAGNAM *in ſpem erigor, auditores humanißimi, quemlibet uerè ſyncereq; Chriſtianum ea declaratione, quam diuino fa-*

nente præſidio uobis de Purgatorio, nullius odio aut inuidia ductus, ſed ad doctrinam & inſtitutionem ueſtri (quandoquidem ſcire uos, neceſſum eſt) ex diuinis ſcripturis propoſui, ſatis & abundè contentum fore, nec de Purgatorio, quod quidam hac tempeſtate adeò nulla ratione admittunt, ullam dubitationē habiturum. Tametſi equidem copioſiùs, et pluribus alijs utriuſq; Teſtamenti locis iſtud demonſtrare poſſem. Attamen quoniam omninò exiſtimo ueſtram humanitatem huic demonſtrationi acquieſcere, & prolixum alioqui foret, modum hic & terminum probandi ſtatuemus.

Iam autem non ignoro, plures ſinè dubio ex uobis ſecum conſiderare, ſi eum in modum res ſeſe habeat, ut hactenùs auditum eſt, ut animæ illorum, qui in hoc ſeculo perfectam non egerunt pœnitentiam, poſt hanc uitam in igne, uti loquitur D. Paulus purgentur & torqueantur, magnum illud non immeritò dolorem & triſtitiam nobis in hoc mundo adhuc degentibus allaturum: Non ſolùm quandò conſideramus ſortè breui & nobis euenturum ut igne illo purgari nos oporteat, uerumetiam quandò expendimus, chariſſimos noſtros parentes, ſorores, & fratres cognatos & neceſſarios in igne illo ſortaſſis ob peccata hic admiſſa ſummis cruciatibus exerceri.

1. Cor. 3.

Conſideret

Conſideret quilibet ſecum, ſi perſpectum habearet chariſsimum parentem ſuum, matrem, ſororem, fratrem, filium aut filiam in hoc mundo alicubi uinctum captiuumq́; detineri, horrendisq́; pœnis et ſupplicijs excruciari, quid moliturus ſit, ut ſuo eum auxilio iuuare queat. Equidem putarim talem nec diu nec noctu quieturum, nulli diligentiæ, nulli moleſtiæ, nulli labori aut ſumptui parciturum, nullis in delitijs uicturum, donec eum ex tormentis & cruciatibus hiſce exolueret. Imò ſi uel ſcintillam ueri amoris habeat, nihil humani conſilij intentatum relinquet, ut tam diris modis afflicto, ſubueniat.

Quo enim uultu quis patienter uidere queat fratrem tormentis et cruciatibus lancinari? Quis ſinè ſummo anxioq́; dolore aſpiciat Patrem à quo uitam acceperit, aut amicum à quo uarijs beneficijs affectus ſit, grauiſsimè miſerrimeq́; torqueri? Quæ mater non commoueatur, ſi filium quem utero ſuo geſtarit, in medijs ardentiſsimarum flammarum incendijs ardere & torreri conſpiciat? Non Saxeum ſed Satanicum pectus habere eum oporteat, qui proximi & amici ſui infelicitate tam parùm commoueatur. Compati & condolere non aduerſatur ſcripturis: Chriſtus ipſe condoluit aliorum miſerijs, Apoſtoli docuerunt, natura nobis hunc affectum inſeuit.

Iam porrò auditores certum eſt, atque adeò certum ut nemo uerè Catholicus negare audeat, multos
1.Cor.3. eorũ qui hinc migrarunt, nunc in igne (uti loquitur Apoſtolus) detineri, ibidemq́; horrendis & ineffabilibus tormentis, quibus omnes cruciatus et ſupplicia huius mundi minimè comparari poſsint, purgari & mundari, donec debitam expleant ſatisfactionem, ac diuinæ iuſtitiæ ſatisfaciant. Cur igitur non illis condoleamus? Cur non illorum miſereamur? Vtiq́;, dixerit quiſpiam, non condolendum duntaxat illis, uerumetiam omni ope & auxilio humano ſuccurrendum. Charitas Chriſtiana qua in hodiernum uſq; diem non minùs quàm dum in hoc mundo uixerunt, nobis deuincti ſunt, omninò illud expoſcit.

Defuncti charitatis uinculo nobis deuincti ſunt.

Enimuerò tametſi uiſibili & corporeo modo nobiſcum hîc non uerſentur, altero tamen in ſeculo uiuunt, nec excluſi ſunt à Communione ſanctorũ, quam in fidei noſtræ ſymbolo profitemur. Quæ Communio quùm in rebus merè ſpiritalibus conſiſtat, & ſpiritalibus uinculis, cuiuſmodi ſunt, unus Deus, una fides, unum baptiſma (ut loquitur Apoſtolus) connexa ſit, nihil iuris aut imperij in eam habet mors, nec ſoluere eam, nec diuellere ualens, ſed ſinere eam in æternum cogitur inuiolatam, ut ſcilicet defuncti in Chriſto, poſsint ac debeant, non minùs quàm in corpore

Epheſ.4.

Mortui in Chriſto à Communione ſanctorũ non ſunt excluſi.

pore adhuc exiſtentes, huic Communioni accenſeri, & etiamnum uelut membra myſtici corporis Chriſti nobis adhærent: mors enim corporis, uti dictum eſt, hanc communionem non poteſt diſſoluere, multò minus diſrumpere. Hac communione ut frui illa nos permittat oportet, tametſi corpore ſimus exuti. Quinimò ſi ſanctorum communio, quam quotidiè in fidei noſtræ ſymbolo profitemur, in hac duntaxat uita exiſtere ác prodeſſe debeat, penè libentiùs quis fuerit in communione peccatorum & filiorum huius ſeculi, quàm in communione ſanctorum, cùm maioribus in delitijs apud hos quàm illos uiuatur, unde & D. Paulus ait: Si in hac uita tantùm in Chriſtum ſperantes ſumus, miſerabiliores ſumus omnibus hominibus. 1. Cor. 15.

Abſit uerò illud auditores, Communio quam cum omnibus electis & ſanctis Dei per fidei & Baptiſmi unitatem habemus, quaq; cum illis connectimur per ſpiritum Dei; eadem communio myſtica eſt, nec finem aut terminum aliquẽ habet, ſed permanet etiam poſt corporis interitum, quemadmodum & uincula ſpiritalia ſunt, & æterna quibus hæc communio connectitur & in perpetua coniunctione conſeruatur. Conſiſtit in una fide qua omnes uerum Deum agnoſcimus, & Ieſum Chriſtum quem miſit. Communio ſanctorum eſt ſpiritalis et æterna.

Conſiſtit

Ioan.17. Sanctorũ commu- nio in qui bus conſi ſtat.

Conſiſtit in una fide, qua omnes nos hæredes unius ſpei, membra unius capitis Chriſti et omnes filij unius Patris & unius Dei efficimur. Conſiſtit in uno ſpiritu Chriſti, quo uniuerſi fideles in Baptiſmo conſignantur, qui à Chriſto ueluti çapite promanans, diffunditur in omnes illos qui myſtica ſunt Chriſti membra, habitatq; in omnibus Chriſtianis, eosq; conglutinat uelut membra unius corporis, & connectit uinculo charitatis, ut omnes unius corporis membra appellemur & ſint, quandoquidem omnes uno Chriſti ſpiritu aguntur & feruntur. Conſiſtit itaq; ſanctorum communio in eiuſmodi rebus, in quas nihil iuris habet mors corporea, in quibus nihil mutare aut conuellere poteſt.

Quis per tineat ad commu- nionem ſanctorũ.

Vnde etiam huic communioni acenſentur omnes illi, qui fidem Chriſtianam ſemel profeſſi, baptiſmum ſuſceperunt, & ſpiritu Dei con ſignati ſunt, manentq; in hac myſtica communione poſt corporis interitum, quo licet naturale corpus diſſoluatur, myſticum tamen, quo membra Chriſti effecti ſumus, diſſolui non poteſt. Charitatem quæ nos cum tota fidelium uniuerſitate conglutinat, extinguere non ualet. Spiritum Dei ſuffocare non poteſt, per quem in Chriſto uiuimus etiam corpore mortui.

Ioan.11. Omnes ad unam eandemq; κοινωνίαν & ſocietatem pertinemus, quotquot in Chriſtum credidimus, &

per commemorata uincula myſtica connexi permanemus, ſiue in corpore ſiue extrà corpus.

Quandò igitur permanet communio inter nos cæterosq; Chriſtianos uniuerſos, qui antè nos defuncti ſunt, manemusq; perpetuò membra unius corporis Chriſti, utiq; indoles et proprietas huius communionis dictat, atq; adeò ipſa docet natura, ut membra mutuam inuicem ſui curam gerant, alterumq; alterius neceßitati condoleat, conſulat et ſubueniat, docente Apoſtolo: ſi quid patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra. 1.Cor.12.

Quapropter meritò hiſce noſtris (ut ità dicam) commembris myſtici corporis et ſanctorum communioni, fratribus et ſororibus noſtris opitulabimur et ſubueniemus (Vnum.n.habemus patrē in cœlis, et ab ijſdem primis parentibus Adamo et Eua orignē ducimus) imò et fortaßis ſanguine aut neceßitudine nobis coniunctis, qui fortè hoc in loco, in hac ſumma, extrema urgentißimaq; neceßitate, in hiſce tam horrendis tormentis & ſupplicijs detineantur: dummodò conſtare nobis queat ratio, qua iuuari poßint. Matth.23

Nos uerò ſummas Deo Op. Max. gratias debemus, qui pro ineffabili ſua bonitate hac in parte nos nō deſtituēs, in ſacris diuiniſq; ſcripturis uias et modos indicauit, quib9 nos quotquot in hoc ſeculo ſupſtites exiſtimus, defunctis in altero ſeculo queamus opitulari.

Deus in ſcripturis docuit quomodò mortuis ſubueniēdum.

Quis autem hic ſit modus, quo defunctis ſuccurrere poßimus, ueſtra, auditores, humanitas hactenùs in aliquot Concionibus abundè audiuit. Atq; adeò uel ſoli Machabæorū libri clarè iſtuc docent, dum aiunt. Sancta eſt & ſalubris cogitatio exorare pro defunctis, ut à peccatis ſoluantur. Quorundam animæ ratione peccatorum ſuorum poſt hanc uitam ſupplicijs exercentur, ab his ut exoluantur, uiuorum conducit oratio.

2.Mac.12

Oratio non omnibus defunctis prodeſt.

Non quòd cuilibet, pro quo inſtituitur, proſit oratio, nam ità quis uitam ſuam hic tranſegerit, ut irrita pro illo ſit omnis oratio, & ab ipſo animæ egreſſu ad inferos migrauerit. E diuerſò qui in cœlis fœlix illud æuum tranſigunt, non egent, ſed illi duntaxàt, qui nec ſanctè admodùm & piè hic uixerunt, nec prorſùs impiè, eo tamen in ſtatu fuerunt, ut in charitate exiſtentes, membra noſtra permanſerint, atq; idcircò uelut unius corporis membra, opem & conſolationem à nobis expectant: Et è contrariò ubi pœnis iam liberati, æterna fœlicitate perfruentur, & nos fortè in Purgatorio detinebimur, eandem nobis aliquandò communicare poſſunt. Eiuſmodi homines certum ex precibus noſtris auxiliū perſentiunt. Porrò ne quiſpiam exiſtimet me hæc confingere, aut perſuaſionem eſſe humanam aut commentum, D.

Auguſtini

Auguſtini hac de re ſententiam referemus.

Non negandū eſt, inquit, defunctorum animas pie tate ſuorum uiuentium releuari, cùm pro illis ſacri ficium mediatoris offertur, uel eleemoſynæ in Eccle*ſia fiunt. Sed eis hæc proſunt, qui cùm uiuerent, ut hæc ſibi poſtea prodeſſe poſſent, meruerunt.* Hic.n. *omne meritum comparatur, quo poßit poſt hanc uitam releuari quiſpiam uel grauari.* Nemo *autem ſe ſperet, quod hic neglexit, cùm obierit, apud* Deum *promereri.* Non *igitur iſta quæ pro defunctis commendandis frequentat* Eccleſia, *illi* Apoſtolicæ *ſunt aduerſa ſententiæ, qua dictum eſt.* Omnes *enim aſtabimus antè tribunal* Chriſti, *ut referat unuſquiſq; ſecundùm ea quæ per corpus geßit, ſiue bonum ſiue malum, quià etiam hoc meritum ſibi quiſq; cùm in corpore uiueret comparauit, ut ei poſſent iſta prodeſſe.* Non *enim omnibus proſunt. Et quare non omnibus proſunt, niſi propter differentiam uitæ, quam quiſq; geßit in corpore? Cùm ergò ſacrificia, ſiue altaris, ſiue quarumcumq; eleemoſynarum pro baptizatis defunctis omnibus offeruntur, pro ualdè bonis, gratiarum actiones ſunt: pro ualdè malis, etſi nulla ſunt adiumenta mortuorum, qualeſcunq; ſunt uiuorum conſolationes.*

Aug. in Enchir. ad Laur. cap. 110. Item de cura pro mort. c. 1. 4. et 18.

2. Cor. 5.

Ex his D. *Auguſtini uerbis intelligitis auditores,*

 orationes

orationes pro defunctis non quibuſuis ſed mediocribus duntaxat, id eſt, qui quidem non ualdè boni, ſed nec admodum mali fuerunt, prodeſſe.

Orationes quæ in Miſſa fiunt præcipuè conferunt defunctis.

Porro notandũ eſt, eas orationes potiſſimùm prodeſſe, quæ cum & ſub ipſo Miſſæ ſacrificio fiunt, quo Eccleſia Chriſtiana mater omnium fidelium Deo patri unigenitum filium Seruatorem noſtrum uelut uniuerſalem totius mundi Seruatorem in memoriam magni illius crucis ſacrificij, quod Chriſtus pro uniuerſo orbe Chriſtiano in ara crucis obtulit, repræſentat, orans Deum Opt. Max. ut propter Chriſtum Dominum Eccleſiæ ſuæ clemens ſit & miſericors, eidemq; paſſionis & mortis Chriſti merita ad ſalutem & felicitatem ſuam prodeſſe ſinat.

Ratio, cur in Miſſæ orationib9 defunctorum fiat commemoratio.

Qua in oratione (quæ hunc in modum quotidiè in ſancto Miſſæ ſacrificio pro toto Chriſtianiſmo peragitur) fratrum neceſſariorumq; noſtrorum memoria meritò ſeruatur, rogaturq; Deus, ut & ipſis Chriſti merita ad ſalutem & beatitudinem cedant. Nam & illorum curam habuit Seruator Chriſtus Ieſus in S. Crucis ligno, illos non minùs quàm nos ſuæ miſericordiæ uiſceribus complexus eſt, pro illis non minùs quàm pro nobis ſanguinem ſuum profudit. Nec minùs uoluit defunctos meritorum ſuorum participes & ſaluos fieri quàm nos.

Quandò

Quandò itaq; ſacroſanctum eius corpus preciosiſſimusq; ſanguis, ſub ſpeciebus panis & uini latitans, uti alias abunde ex me auditum eſt, aliud nihil eſt, quàm uniuerſale quoddam ſacrificium, quod pro uniuerſa Eccleſia Chriſtiana cunctisq; fidelibus Deo patri cœleſti offertur, iuſtum utiq; eſt ac legitimum; ut ſacrificium hoc etiam pro defunctis offeratur, ut ita commemoratio cum ipſa Chriſti actione, et exemplar cum re geſta conueniat. Et quemadmodum Chriſtus Dominus in crucis ſacrificio omnium fideliũ curam geſſit, pro omnibus paſſus, & quantum in ipſo fuit peccata eorum expiauit, Deoq; reconciliauit, ſic & Eccleſia in hoc repræſentatiuo ſacrificio nullum fidelium excludet, cum nõ minus defuncti quàm nos, ad Eccleſiam Dei pertineant: non minus quàm nos per charitatem corpori Chriſti conglutinati ſint, non minus quàm nos iuxta Dei uoluntatem redemptionis Chriſti Ieſu participes eſſe deſiderent. An uerò exiſtimas paßionis & mortis Chriſti meritũ ad ipſos non pertinere? non illud amplius ipſis prodeſſe putas, nec referendos ad Eccleſiã Dei? fides quæ myſtico Chriſti corpori nos inſerit, et Chriſti membra efficit, nunquid etiã defunctos eidẽ corpori inſerit, et Chriſti efficit membra, qui in ſigno fidei exceſſerunt? Spiritus Chriſti nos inhabitans nunquid & defunctos

Miſſa eſt commemoratio & repræſentatio ſacrificij crucis Chriſti.

Epheſ.4. 1.Cor.10. Defuncti pertinēt ad Eccleſiam Dei.

defunctos inhabitat, cùm corporis mors Chriſtum & ſpiritum eius in fidelibus nequeat extinguere & præfocare? Verumenimuerò Chriſti ſpiritus etiamnum in defunctis habitat, manentq; agglutinata corpori Chriſti membra, et pertinent ad Eccleſiam Dei non minùs quàm dùm in terris adhuc degerent. Atq; adeò hanc ipſam ob cauſam ſancti Martyres uitæ huius temporariæ iacturam optauerūt, ut Chriſtus in ipſis uiueret, quandoquidem fideles etiam poſt corporis mortem in Chriſto uiuunt, eiusq; membra permanent.

Ioan. 11. *Vna eſt fides, unus ſpiritus, una communio in Chriſto, cur igitur non huius quoq; myſtici ſacrificij fuerit communio? Animæ illorum qui in Chriſto defuncti ſunt, non ſunt ab Eccleſia Chriſti ſegregatæ, cur igitur in communione corporis et ſanguinis Chriſti pro ipſis non ſit orandum? Cur non & pro ipſis offerendum ſit corpus & ſanguis Chriſti, cùm utiq; ſint membra Chriſti? Quinimò protegente Deo, per artes & uerſutias Diaboli nunquam eo ſuſtinebimus adduci ut ipſos ab hiſce noſtris communibus precibus excludamus.*

Ipſa charitas qua cum defunctis in Chriſto inuicem deuincti ſumus, non permittit, ut Chriſtum communem redemptorem & Seruatorem noſtrum Deo

repræſentantes, & pro omnibus neceßitatibus myſtici corporis Christi deprecantes, defunctorum fratrum & membrorum noſtrorum obliuiſcamur, & precibus noſtris excludamus. Ac licet nos eo perfidiæ deueniremus, ut eorum obliuiſceremur, natura tamen et proprietas huius ſacrificij corporis et ſanguinis Chriſti non admiſerit, ut quenquam excludamus, qui membrum Chriſti exiſtens, fide nobis conglutinatus ſit. Cæterùm uti Chriſtus pro uniuerſis fidelibus corpus & ſanguinem ſuum obtulit in cruce, non pro ijs duntaxat qui tunc uiuebant & in eum credebant, uerumetiam pro Abel, Abraham, Iſaac, et pro omnibus qui in ipſum crediderunt, diuq; antè uixerunt: ſic & nos hanc paßionis ſuæ memoriam omnibus fidelibus prodeſſe exiſtimabimus, ſiue in corpore, ſiue extra conſtitutis.

Quocirca ſiquandò inpoſterum quiſpiam arcta nobis neceßitudine deuinctus è uiuis excedat, quoniam certò indubitatoq; non ſcimus quo in ſtatu ſit conſtitutus, orabimus pro ipſo, & ex priſco ac laudabili more uigiliarum ſacrificiorumq; iuſta illi perſoluemus, firmiter ſperantes, Deum Opt. Max. ipſi defuncto pœnam, qua ob commiſſa peccata fortaßè diutiùs exercendus erat, per meritum paßionis & mortis unigeniti filij ſui Chriſti Ieſu, Seruatoris noſtri,

ſtri, cuius commemoratio fiat in Miſſæ ſacrificio, clementer & paterne remiſſurum, & ſanctis Dei in gaudio & felicitate æterna aggregaturum. Amen.

Sequemur hic doctrinam ſacræ ſcripturæ dicentis, ſanctam & ſalubrem eſſe cogitationem exorare pro defunctis, ut à peccatis ſoluantur. 2.Mac.12

Imitabimur exemplum D. Ambroſij, qui tam religioſe pro defunctis Imperatoribus Gratiano & Valentiniano orauit, ut de ſeipſo ſcribat nullũ diem præteriturum, quo ſuis in precibus ipſorum nolit meminiſſe. Exemplum præterea D. Auguſtini qui fideliter quoque pro defuncta matre Monica orauit. Exemplum Cypriani, Celerniæ et quorundam aliorum. D. Hieronymi qui Paulæ defunctæ in precibus ſuis diligenter meminit. Ambr. in orat. fun. Val. Imp. Aug. li. 9. Conf. c. 11 13. & ult. Cyp. li. 4 epiſt. 5.

In ſumma, ſequemur hic doctrinam, conſuetudinem & decretum noſtræ omniumq́; fidelium matris Eccleſiæ Chriſtianæ, nec ullo pacto ab hoc pro defunctis orandi more nos patiemur abduci. Enimuero ſcimus eam nihil perperam docere, nec in fidei negotio errare poſſe, atq́; adeò columnam eſſe & fundamentum ueritatis, uti eam nuncupat Apoſtolus, & iuxta Chriſti ſponſi ſui promiſſionem manere perpetuò penes eam ſpiritum ſanctum, qui ducit ac regit eam ne in errorem prolabatur, eoq́; & hinc Eccleſia Catholica docet orandum pro defunctis. 1. Tim. 3. Ioan. 14.

pro de-

pro defunctis orandi morem proculdubio non ſuopte ingenio commenta eſt, ſed ab ipſo Chriſto Domino, aut ſane à diſcipulis & Apoſtolis eius didicit.

Tametſi quid multis opus eſt? Equidem diſertè apperteq; pronuncio, et ſi res poſtulet, demonſtraucro, ipſos Apoſtolos docuiſſe, orandum pro defunctis. Vnde iſtuc habeam rogas? Pro huius Concionis coronide ea luce illud declarabimus, ut uel herbam nobis porrigas, aut duos præſtantiſſimos Doctores patresq; ſanctiſſimos Damaſcenum & Chryſoſtomum qui ultrà annos mille floruerunt, menda ij inſimules. Apoſtoli docuerũt orandum pro defunctis.

Tu igitur ſanctiſſime Chryſoſtome, quandoquidem ipſe pro defunctis oraſti, & ſæpenumerò in Concionibus auditores tuos idem docuiſti, prior nobis ediſſere, Quis iſtuc te docuit? Vnde hæc conſuetudo primùm inoleuit? Quis decreuit & inſtituit pro defunctis orandum? Reſpondet incomparabilis Doctor. Non fruſtrà AB APOSTOLIS SANCITVM EST, ut in celebratione uenerandorum myſteriorum memoria fiat eorum, qui hinc diſceſſerunt. Nouerunt illis multùm hinc emolumenti fieri, multùm utilitatis. Stante ſiquidem uniuerſo populo, manus Chryſ. in cap. 1. ad Phil. homil. 3.

in cœlos extendente, Cœtu item Sacerdotali, uerenđoq; poſito ſacrificio, quomodò Deum non placaremus pro ISTIS ORANTES?

Ecce auditores, refert ſanctiſsimus Doctor, Apoſtolos ſanciuiſſe, defunctorum habendam memoriam & pro ipſis orandum. Quis nunc tam excors ſit & ueſanus, ut tantum uirum arguat mendacij? Ego quidem ille non ſum, atq; adeò uerè Chriſtianorum nullus, ſed tantò maiorem in huiuſmodi negotijs fidem ei præ cæteris uitilitigatoribus præſtat, quanto fuit Apoſtolico ſeculo uicinior.

Damaſc. *Verumenimuerò ut maiorem ipſius teſtimonium perſuadendi uim obtineat, Damaſcenum quoq; audiemus his uerbis loquentem. Sancti* APOSTOLI DISCIPVLI SALVATORIS *&c. memoriam eorum qui in fide obdormiunt ſanciuerunt. Quod etiam firmiter admodùm citraq; contradictionem à terminis terrarum ad terminos uſq;, indeq; ab initio ad hoc tempus præſens & uſq; ad finem mundi obſeruat, obſeruabitq; Apoſtolica & Catholica Eccleſia. Non inaniter hoc aut fruſtrà neq; abſq; certis rationibus quaſi fortuitò* SANCIVERVNT APOSTOLI. *Etenim quæ Chriſtiana Religio erroris neſcia ſuſcipit, perpetuoq; ſeruat inconcuſſa atq; integra, hæc uana eſſe non poſſunt, uerùm ſunt*

omnia

omnia utilia, ſunt Deo *grata opemq́; ferunt & conducunt ſaluti noſtræ plurimum.*

E*quidem exiſtimo auditores ſanctiſsimum* Doctorem *perſpicuè ſatis indicaſſe orignem conſuetudinis orandi pro defunctis, nimirum ipſos* A*poſtolos illud ſanciuiſſe, ac deinde uniuerſam* Eccleſiam Ca*tholicam, uti ab ipſis accepit ac didicit continenter obſeruaſſe.*

Q*uandò igitur non nuper nata eſt hæc conſuetudo, ſed ab ipſo* C*hriſtianæ* R*eligionis exordio ubiq; ſeruata:* Q*uandò non à* P*ontificibus alijsúe hominibus qui contentioſo cuipiam ſuſpecti eſſe poſsint: ſed ab ipſis* A*poſtolis, qui ſinè omni controuerſia ab ipſo* C*hriſto præceptore ſuo, quicum aſsiduè uerſati ſunt, ac de hoc alijsq́; religionis noſtræ articulis quotidiè loquentem audiuerant, profecta eſt, non ſuſtinebimus hunc ritũ aboleri, & cum ſanctis* A*poſtolis, & matre noſtra* E*ccleſia* C*atholica pro animabus defunctorum ſedulò deprecabimur, ut & nos re poſtulante deſideraueri mus poſteros noſtros pro nobis intercedere, ut ita tandem omnes iuxta* D. Iac. 5.
I*acobi* A*poſtoli uerba, ſaluemur.* A*men.*

CONCIO SEXTA funebris.

CVR ASSIDVE PRO DEfunctis oretur, Primus, Septimus, Triceſimus, Anniuerſarius dies celebretur, & quid myſterij habeat.

Ex prioribus Concionibus noſtris, diuinis ſcripturis ueroq; & conſono earum intellectu fultis, eo nunc, auditores, opitulante gratia diuina prouecti eſtis, ut intelligatis non ſolum non illicitum, ſed Chriſtianæ, ſynceræ et Euangelicæ doctrinæ fraternæq; charitati prorſus conſentaneum eſſe, ut pro fratribus defunctis Deum deprecemur.

Nec ambigo quoſdam ex uobis qui fortè hactenus

nus de ſuffragijs defunctorum ex defectu melioris do
ctrinæ, dubitauerint, nunc porrò nihil hæſitaturos,
ſed eadem quoq; ex more Eccleſiæ Catholicæ quouis
tempore promptè et libenter idonea religione præ-
ſtituros: alios uerò qui hactenus nihil ijſdem tribue-
rint, paulatim nunc deſituros hunc ritum proteruè Mich.7.
reijcere aut contemnere, quandoquidem in ſacris di- Pſal. 48.
uinisq; ſcripturis in ueteri & nouo Teſtamento, in 106.
Propheticis & Apoſtolicis literis uſq; adeò fundatus 2.Mac.12
eſt, quandò etiam clariſſimè non ex Pauli dumtaxat, Ioan.14.
ſed ex ipſius Chriſti quoq; uerbis demonſtrari po- Matth.5.
teſt: præcipuè uerò quandò nec Lutherus planè con 12.
tempſit, ſed monuit ſemel, iterùm ac tertiò pro de- Phil.2.
functis orare licere. 1.Cor.3.

Tametſi enim in ſcripturis nuſq̃ expreſſè man- Luth.in
daretur, impoſſibile tamen eſſe non immeritò quis aſſert.ar.
dixerit, Deo Opt. Max. pium hunc affectum diſpli- 37. Item
cere, quo pro defuncto amico ſolliciti, ex tormentis in diſput.
& ſupplicijs, quibus fortè crucietur, pro uirili eum lipſ. Item
conemur uindicare. Αδύνατον penè fuerit ut Deus in reſolu.
huiuſmodi nobis in culpa poſiturus ſit, cùm Chriſtus prop. 19.
Dominus nihil tam ſeriò nobis in hoc mundo com- Item in
mendauerit, & cùm hinc migraturus eſſet, nihil ult.confeſ.
diligentiùs præceperit, quàm ut inuicem diliga- Ioan.17.
mus. Ioan.11.

Iam porrò iſtuc certiſſimum eſt argumentum ueri flagrantisq; amoris, quandò quis illum etiam diligit, pro illo ſollicitus eſt, illum iuuare deſiderat, qui abſens ſit, tantoq; abſit interuallo, quanto nullus mortalium ab altero abeſſe poteſt, cùm tritum apud Germanos conſueuerit eſſe prouerbium, procul ex oculis, procul ex animo. Certè Chriſtus Dominus iùbet nos pro quibuslibet incommodis auertendis orare, donec per gratiam & præſidium Dei gaudium noſtrum ſit plenum tollaturq; à nobis quicquid graue
Ioan. 14. eſt & moleſtum. Petite, inquit, & accipietis ut gaudium ueſtrum ſit plenum.

Quis iam noſtrum eſt qui non ſollicitus ſit, quomodò cum cognatis ſuis qui hinc migrarunt agatur? Sanè ſi quis nulla illorum cura tangatur, ne ſcintillam quidem Chriſtianæ charitatis habuerit. Niſi quis Paulum falſò dixiſſe exiſtimet, cùm inquit, Si quis ſuorum & maximè domeſticorum curam non
1. Tim. 5. habet, fidem negauit, & eſt infideli deterior. Si igitur iuxtà Chriſti mandatum, pro omnibus illis auertandis orandum eſt, quæ moleſtiam & curám nobis adferunt, neutiquam ſanè Chriſtus Dominus improbauerit, ſi pro cognatorum neceſſitatibus ipſum hunc uel ſimilem in modum deprecemur, Omnipotens mitiſſime Deus, ſi is eſt cognatorum noſtrorum ſtatus,

ut pœnis

ut pœnis illos exerceas, ita tamen ut gratiam et miſericordiam tuam non in perpetuum ſubtraxeris, rogamus te per miſericordiam tuam, ut clementia et bonitate tua diuina eos pœnis exoneratos, in gaudium tuum cum cæteris electis admittas.

Sed dicat quiſpiam aſsiduas illas et propemodum infinitas pro defunctis orationes, ſacrificia, legata, ſeu (ut uocant) fundationes, Primi, Septimi, Tricesſimi Anniuerſarij celebrationes, neutiquam perſpicio quo iure aut fundamento ſubſiſtant. Quinimò ſpeciem habere uidetur animi de diuina miſericordia diffidentis, cùm Christus Dominus quibuſdam in locis tam grauiter mandet Apoſtolis ſuis, ut orantes, uera, ſolida indubitatáq; fiducia orent, credentes quod petiuerint ſeſe impetraturos. Hic autem eiuſmodi fiducia eſſe non poteſt, ubi tam aſsiduè & indeſinenter oratur, euolutoq; anni circulo redintegratur oratio. Si crederemus priorem orationem exauditam, pluribus opus non foret, atq; ita inſtituta pro defunctis ſacrificia & anniuerſaria, fuerint irrita & ſuperuacanea.

Cur Primus, Septimus, Triceſimus, Anniuerſarius defunctorū dies celebretur.

Matth. 21

Cæterùm clementiſsimus Deus pro ineffabili ſua benignitate clementer & paternè nos conſeruet, ne tam enormem blaſphemiam, uel cogitemus, ne dicam, proferamus. Neutiquam profectò anniuerſariorum

ſacrifi-

ſacrificiorumq́; inſtitutio (quæ tot ſeculis in omnibus locis apud fideles perpetuò religioſè ſeruata ſunt) eſt inutilis aut ſuperuacua. Optimi pientiſſimiq́; Maiores noſtri, piæ recordationis, qui potiſsimam uitæ partem ad diuinæ uoluntatis præſcriptum inſtituerunt, & in omnibus actionibus ſuis nil niſi gloriam Dei & proximi ſalutem ſpectarunt, eademq́; in ſacrificijs anniuerſarijsq́; inſtituendis ſibi propoſita habuerunt, nunq̃ tam ſimplices, ſtolidi & fidei Chriſtianæ uſq; adeò rudes fuerunt, ut tanto cum ſumptu tam uaria cultus diuini officia paſsim inſtituiſſent, niſi perſpexiſſent eadem Euangelio & ſynceræ Chriſtianæq́; doctrinæ conformia, et ad gloriam Dei proximiq́; utilitatem conferre.

Nam quod ais habere ſpeciem diffidentiæ crebras illas & repetitas orationes, abſurdum eſt, & nullas pene reſponſione dignum. Vtiq; ſcimus, nec inficias ire aut poſſumus, aut uolumus, cùm Chriſtus Dominus & Seruator, & ipſiſsima ueritas præcipiat ac

Matt. 21. uelit nos indubitata fiducia orare. Sed & præterea

Lucæ 18. nouimus nec inficiari poteris, eundem Chriſtum ſimiliter præcepiſſe, ſine intermiſsione orandum.

Nouimus quoq; nec admittit negationem, D. Pau-

2. Cor. 12. lum Apoſtolum pro neceſsitate quadam auertenda ter Dominum rogaſſe.

Itidem

Itidem nouimus nec obluctari potes, Prophetam expreßis uerbis ſcribere, ſi moram fecerit (Dominus) exſpecta illum.

Nouimus, noruntq́; omnes piè Chriſtum profitentes ex uerbis Iudith, non eſſe hominis ponere tempus miſerationis Domini, et in arbitrium ſuum diem ei conſtituere, quodq́; Deus ſæpenumerò orantes ſuſpenſos teneat, ipſorumq́; commodo nō protinùs eos exaudiat, ut atteſtatur Regius Propheta. Iud.8.

Neutiquam igitur eam habet ſententiam, quum iubet Chriſtus Dominus nos credentes petere et cum fiducia orare, quaſi una quæpiam res pluribus orationibus petenda non ſit. Quid enim hinc aliud conſectaneum foret, quàm in quauis neceßitate, ſemel duntaxat Deum inuocandum, quod neutiquam dicendum eſt, utpote omnibus ſcripturis contrarium.

Quamobrem inſtituta apud nos ſacrificia Primi, Septimi, Triceſimi, Anniuerſarij, & Vigliæ ſuo de gradu à talibus obturbatoribus nō deijcientur, prout nō temerè ab hoc uel illo, ſed ab Eccleſia Chriſtiana, quæ ſpiritu ſancto regitur, inſtituta ſunt, uti nunc deinceps breuiter audiemus.

Cur primus exequiarum dies celebretur.

Et principio quidem primus exequiarum dies celebratur uocaturq́; dies depoſitionis. Quemadmodū enim quis rem quampiam penes aliquem deponens, certò

certò arbitratur, oportuno tempore eam receptu-
rum: eodem planè modo ille qui iam ex humanis mi-
grauit, cuiuſq; primæ exequiæ peraguntur, corpus
ſuum nunc depoſuit, idemq; ſepulcro fideliter aſſer-
1.Theſ.4 uatur, donec ueniens Archangelus, in uoce tubæ om-
nes mortuos reſuſcitet. Tunc etiam certò hic defun-
ctus depoſitum ſuum, id eſt, corpus, reſumet, & re-
ſurgens in eodem æternis gaudijs & beatitudine
perfruetur. Atq; hic iam primus eſt Dies, qui ex
enarratis cauſis, dies Depoſitionis nuncupatur.

Hoc igitur die merito iuſta perſoluuntur defun-
ctis. Nam ſi animæ demortuorum quandoq; ob ad-
miſſa peccata poſt hanc uitam in pœnis detineantur,
noſtriſq; precibus ſubſidij quippiam illis præſtari
queat, utiq; iuſtum eſt, atq; adeò charitas Chriſtiana
expoſtulat, ut quàm ocyſſimè ſinè omni remora ipſo-
rum tormentis & ſupplicijs ſuccurramus, & quan-
tum in nobis eſt, iiſdem exoneremus. Atq; hinc iam
prouenit, auditores, ut primum diem defunctis ſo-
lennem habeamus; quòd Eccleſia Chriſtiana arbi-
tretur poſtpoſitis omnibus citrà dilationem prò ani
ma defuncti orandum, ut noſtris freta ſuffragijs, ma-
turiùs ex pœnis ſi quas perſentiat, emancipetur.

Primus depoſitio nis dies — Verumenimuerò primi diei iuſtis, non defuncto
tantùm ſuccurritur; ſed nos quoq; quotquot adhuc
ſuperſtites

ſuperſtites exiſtimus, utilitatem aliquam inde percipimus. Quod ut clariùs intelligatur, huiuſmodi meditatione nos occupabimus in exequijs defunctorum, potiſſimùm uerò in primo depoſitionis die. *defunctis & uiuis conducit.*

Miſeram eſſe mortalium in hoc mundi ergaſtulo conditionem, & quicquid humanum eſt, uanum & caducum eſſe. Cuius nunc ex more Chriſtiano peragimus inferias, non à multo tempore incolumis erat & robuſtus, omnes nos ætate & uiuacitate ſuperaturum ſe exiſtimans. Nunc iacet exanimis nec prodeſt ei robur, forma, ars, prudentia, facultates et cenſus, ædificiorum ſplendor, opes ac diuitiæ, & quicquid charum preciòſumue habuit in hoc ſeculo. Omnibus hiſce deſtitutus, ipſum ſe uermibus conſumendum dare cogitur. Quàm procliue autem fuerit, ut idem tibi uel mihi & cuilibet noſtrum uſu ueniat? Cui nunc iuſta peragimus, non minùs hanc fati neceſſitatem ad hunc diem expectauit, quàm aliquis noſtrum. Nõ minus ad mortis memoriam commotus eſt, quàm uel tu uel ego. Nihiloſeciùs fatali neceſſitati ſuccubuit. *Quid in exequijs meditandum.*

Si quiſpiam huiuſmodi meditationibus ſeſe in funere exerceat, auditores, an putatis uanas eas fore & infrugiferas? Occœcatum eum et præfractum eſſe oporteat, quiq; animam cum corpore interire exi-

certò arbitratur, oportuno tempore eam receptu-rum: eodem planè modo ille qui iam ex humanis mi-grauit, cuiuſq; primæ exequiæ peraguntur, corpus ſuum nunc depoſuit, idemq; ſepulcro fideliter aſſer-
1.Theſ.4 uatur, donec ueniens Archangelus, in uoce tubæ om-nes mortuos reſuſcitet. Tunc etiam certò hic defun-ctus depoſitum ſuum, id eſt, corpus, reſumet, & re-ſurgens in eodem æternis gaudijs & beatitudine perfruetur. Atq; hic iam primus eſt Dies, qui ex enarratis cauſis, dies Depoſitionis nuncupatur.

Hoc igitur die merito iuſta perſoluuntur defun-ctis. Nam ſi animæ demortuorum quandoq; ob ad-miſſa peccata poſt hanc uitam in pœnis detineantur, noſtriſq; precibus ſubſidij quippiam illis præſtari queat, utiq; iuſtum eſt, atq; adeò charitas Chriſtiana expoſtulat, ut quàm ocyſsimè ſinè omni remora ipſo-rum tormentis & ſupplicijs ſuccurramus, & quan-tum in nobis eſt, ijſdem exoneremus. Atq; hinc iam prouenit, auditores, ut primum diem defunctis ſo-lennem habeamus; quòd Eccleſia Chriſtiana arbi-tretur poſtpoſitis omnibus citrà dilationem prò ani-ma defuncti orandum, ut noſtris freta ſuffragijs, ma-turiùs ex pœnis, ſi quas perſentiat, emancipetur.

Primus depoſitionis dies Verumenimuerò primi diei iuſtis, non defuncto tantùm ſuccurritur; ſed nos quoq; quotquot adhuc ſuperſtites

ſuperſtites exiſtimus, utilitatem aliquam inde percipimus. Quod ut clarius intelligatur, huiuſmodi meditatione nos occupabimus in exequijs defunctorum, potiſsimum uerò in primo depoſitionis die. defunctis & uiuis conducit.

Miſeram eſſe mortalium in hoc mundi ergaſtulo conditionem, & quicquid humanum eſt, uanum & caducum eſſe. Cuius nunc ex more Chriſtiano peragimus inferias, non à multo tempore incolumis erat & robuſtus, omnes nos ætate & uiuacitate ſuperaturum ſe exiſtimans. Nunc iacet exanimis nec prodeſt ei robur, forma, ars, prudentia, facultates et cenſus, ædificiorum ſplendor, opes ac diuitiæ, & quicquid charum precioſumue habuit in hoc ſeculo. Omnibus hiſce deſtitutus, ipſum ſe uermibus conſumendum dare cogitur. Quàm procliue autem fuerit, ut idem tibi uel mihi & cuilibet noſtrum uſu ueniat? Cui nunc iuſta peragimus, non minus hanc fati neceſsitatem ad hunc diem expectauit, quàm aliquis noſtrum. Non minus ad mortis memoriam commotus eſt, quàm uel tu uel ego. Nihiloſecius fatali neceſsitati ſuccubuit. Quid in exequijs meditandum.

Si quiſpiam huiuſmodi meditationibus ſeſe in funere exerceat, auditores, an putatis uanas eas fore & infrugiferas? Occæcatum eum et præfractum eſſe oporteat, quiq; animam cum corpore interire exi-

ſtimet; pius enim & uerè Chriſtianus nihil penè ſalubrius ac melius agere poteſt, quàm ut ſedulo & ſubinde nouiſsimorum ſuorum recordetur, mortisq́; meminerit, quam euitare non poteſt.

Quæris quid utilitatis præſtet, ſi quis perdius et pernox de ſola morte meditetur, atq; ita ſe in mœrorem ac Melancholiam conijciat? diſertis uerbis iſtuc explicabo.

Quid utilitatis habeat meditatio mortis.

Principiò eam adfert frequens mortis meditatio *utilitatem, ut per huiuſmodi conſiderationem, mortem diſcamus formidare, commoueamurq́; & exhorreamus, conſiderantes breui fortaßis adfore horam, qua nobis hinc migrandum ſit, prout* David *de ſeipſo loquitur, formido mortis cecidit ſuper me:* T*imor & tremor uenerunt ſuper me.* Quantauis *enim quis iuſticia polleat tamen imminente animæ & corporis diſſolutione, expaueſcit & formidat illum iudicem cui nunc certò ſiſtendus eſt, qui etiam occulta reuelat.* Hoc pauore *commotus eſt pientiſsimus patientiſsimusq́;* Iob, *dum ait:* Verebar *omnia opera mea, ſciens quia non parceres delinquenti.* Porrò *huiuſmodi timor homini in hac uita plurimum conducit, ut ab illo quod metuit ſollicitè ac diligenter caueat.* Alioqui *ipſe quidem timor per ſe parum profuerit, niſi & uiam ac modum inueſtigemus, quo illud*

Pſal. 54.

Iob. 9.

quod metuimus, euadamus, teſte ſapiente: Sapiens, inquit, timet & declinat à malo. Prou. 4.

Quandò igitur quis mortem formidat, idq́; hac de cauſa, quòd ſciat per eam ad diuinæ maieſtatis ſolium procedi, iam tum ille, modò animæ curam ullam habet, ſecum expendit, ſi ità comparatum ſit, ut uel hodiè uel craſtinò cùm minimè expectet, ducendus ſit ad iudicium diuinæ maieſtatis, uigilandum eſſe, omnemq́; mouendum lapidem, ut in eodem ſubſiſtere poßit, nec ob uitam ſine pœnitentia tranſactam, æternæ morti adiudicetur.

Exemplo eſt Achab Rex Iſrael, cui cùm Helias Propheta mortem minaretur, extemplò toto affectu ad Dominum conuerſus, ſcidit ueſtimenta ſua, & operuit cilicio carnem ſuam, ieiunauitq́; & dormiuit in ſacco, ambulauitq́; demiſſo capite, atq; in ſumma, uera peccatorum ſuorum pœnitudine ductus eſt. 3. Reg. 21.

Itidem fecit Rex magnæ illius ciuitatis Niniue, cui cum Ionas mortem minatus eſſet, ſimulq́; annuntiaſſet, poſt quadraginta dies Niniuen ſubuertendam, non ipſe tantùm ſurrexit de ſolio, & abiecit ueſtimentum ſuum & indutus eſt ſacco & Ion. 3.

 ſedit

ſedit in cinere, ueramq; pœnitentiam egit: uerum etiam præcepit, ut homines uniuerſi iuuenes & ſenes, imò iumenta quoq; & pecora certis diebus non guſtarent quicquam nec paſcerentur. Effecit hoc ſola mortis formido quam annunciauerat Ionas. Atq; ut rem in pauca contraham, nihil æquè hominem ad pœnitentiam commouet, nulla alia re faciliùs à peccatis conuertitur, quàm mortis meditatione.

Climach9 *Non hîc permittendam arbitror hiſtoriam, quam Climachus olim de anachoreta quodam conſcripſit: Ait huncin deſerto quodam montis Oreb ab omnibus hominibus ſeparatum habitaſſe, ibidemq; ſinè omni labore in ocio uitam degiſſe. Mirè autem et fortaßis Deo ità diſponente contigiſſe, ut in grauem infirmitatem inciderit, & ut ſubinde uſu uenit, horæ ſpacio mente exceſſerit, Quo in exceſſu quid uiderit, eidemúe euenerit, equidem ignoro. Illud autem de ipſo refert Climachus, cùm primùm ad ſe reuerſus eſt, rogaſſe aſtantes, ut ſecederent: quo facto, incluſiſſe ſe caſæ ſeu tugurio ſuo, atq; inibi duodecim annis ſolitariè pane & aqua uictitaſſe, oraſſe & luxiſſe, donec obitus die iam imminente, ui in cellulam irrumperent, orantes amici ut uel minimo alloquio ipſos loco mnemoſyni dignaretur, Reſpondiſſeq; eum. Indulgete mihi, nemo memoriam mortis habens, poterit peccare.*

Eccè

Eccè auditores, dubium non eſt Anachoretam *il-lud* Deo *reuelante dixiſſe: eademq; de cauſa* Eccleſia Catholica *primum diem defunctis ſolennem inſti-tuit, non ſolùm ut aſtantium precibus defuncti anima pœnarum mitigationẽ ſentiat, uerumetiam ut qui-libet* Chriſtianus *qui hiſce funebribus iuſtis interfue rit, conſiderans uel hodiè uel craſtino, et quandò mi-nimè putabit idem ſibi uſu uenire poſſe; à peccatis reſipiſcat, et per ueram pœnitentiam ad* Dominum *conuertatur, ne damnetur.* Atq; *hæc de primo depo-ſitionis die.*

Nunc *breuiter de* Septimo *nonnihil dicendum, nihil ambigens plerosq; mirari, cur in* Eccleſia Se-*ptimus ſit defunctis ſolennis, non autẽ tertius, quar-tus, quintus, ſextus, octauus.* Atq; *iſtud hominum ge-nus eiuſdem eſt farinæ cuius ille, quem legimus prin-cipem illum* Græcorum *poëtarum interrogaſſe, cur ſuam* Iliada *à uocabulo* μῆνιν, *&* *non ab alio auſpi-catus eſſet, cui reſpondit poëta ſi aliud quodpiã ſum-pſiſſet, interrogandũ ſe fore, cur illud prætuliſſet: quã interrogationem ut elideret, hanc uocẽ ſibi placuiſſe.* *Cur ſeptimus dies celebre-tur.*

Eiuſmodi *reſponſum illis quoq; dari poſſet, quibus nihil rectè ſtatutum uidetur: quocunq; modo rem in-ſtituas, illis nõ probatur.* Quandò *ſeptimo die defun ctorũ habetur cõmemoratio, quærũt, cur nõ fiat octa*

uo, & ſi fiat octauo, cur non nono, decimo aut alio die.

Quid hoc autem? Si eum in modum ridiculè & contumelioſè de omnibus dicendum ſit, nullus penè fuerit ſanctiſſimæ fidei noſtræ Chriſtianæ ritus, nulla tam laudabilis, priſca & pia Cæremonia, quam non hac ratione ridere queamus & eludere.

Abſit uerò illud. Credimus enim ut in cæteris ita & hic omnium fidelium matri Eccleſiæ Catholicæ, nec ambigimus quicquid illa uel quomodocunq; ſenſerit, illud ex ſpiritu ſancto prouenire, quem à chariſſimo ſponſo ſuo Chriſto Domino Ducem & Magiſtrum accepit, ne in his alijsq; id genus in errorem aliquem labatur, tametſi non ſemper intelligamus quamobrem, aut quibus ex cauſis ita faciat aut decernat.

Porrò quod ad ſeptimi, de quo in præſentiarum tractamus, commemorationem attinet, exactè nouimus quibus de cauſis ille præ alijs, defunctorum commemorationi conſecratus ſit. Quas ſi cognoſcere deſideratis, breuiſſimè indicabimus.

Ipſa diuinarum ſcripturarum oracula commouerunt Eccleſiam, ut ſeptimum diem ad iuſta defunctis exequenda deputauerit: ait enim ſcriptura,
Eccl. 22. *Luctus mortui ſeptem diebus. Vnde iam liquidò conſtat,*

ſtat, auditores, Eccleſiam Catholicam non temerè et ſine ratione, uti quis fortè ſibi perſuadeat, ritus ac decreta ſua ſanxiſſe. Sed quicquid unquam inſtituit, eius habet firmas ſolidasq; ex ſcripturis rationes, aut alias iuſtas idoneasq; cauſas. Elegit præ alijs diebus ſeptimum, ut defunctis ſit ſolennis, Quamobrē? quia expreßè ſcriptum eſt in literis diuinis: luctus mortui ſeptem diebus.

Habemus præterea exempla diuinarum ſcripturarum, quomodò populus Dei in ueteri Teſtamento in ſeptimum uſq; diem mortuos fleuerit, & ex more planxerit. In primo Pentateuchi libro legimus duodecim filios Iacob, defuncto Patre, in terram Chanáan ultrà Iordanem profectos, ibidemq; planctu magno impleuiſſe ſeptem dies.

Populus Dei in ueteri Teſtamento in ſeptimum diē luxit defunctos. *Gen. 50.*

Equidem exiſtimo quemlibet nunc intelligere, Chriſtianam Eccleſiam non ſine ſcripturæ fundamento, eoq; rectè ac legitimè ſeptimum diem iuſtis & exequijs defunctorū deſtinaſſe. Qui proinde non ob id ſolùm quia ſcripturæ exemplo nititur, ſed hac quoq; de cauſa cæteris diebus hiſce exequijs aptior eſt, quòd quemadmodū ſeptimus dies eſt Sabbati, quo ab omnibus totius hebdomadis laboribus quieſcendū eſt, ſic eam in ſpem & fiduciam erigimur, benigniſ-

ſimum clementiſſimumq; Deum defuncto huic cuius ſeptimus depoſitionis dies nunc peragitur, tot Chriſtianarum orationum ergò, & ob paſſionem & mortem filij ſui cuius commemoratio fit in Miſſæ ſacrificio, nunc poſt ærumnoſam hanc laborioſamq; uitam, Sabbatū (quod alioqui ſeptima quoq; die recolitur) æternæ quietis tantò citiùs libētiusq; largiturū. Atq; hæc de Septimo, nūc de Triceſimo pauca pferemus.

Cur triceſimo die defunctorum commemoratio peragatur.

Solet inſuper Eccleſia Catholica Triceſimo die defunctorum commemorationem peragere, idq; nec temerè aut ſinè cauſa inſtituit, ſed pari modo diuinarum ſcripturarum fundamento nititur. Siquidem in Deuteronomio legimus populum Iſraëliticum defunctum Moſen triginta diebus planxiſſe, et tunc demùm completos eſſe dies planctus lugentium Moſen.

Deut. 34.

Sed nec illud fruſtrà ac temerè factum eſt, ut nec ultrà nec citrà diem triceſimum luxerint, uti nec ſinè ratione Eccleſia Catholica hunc triceſimi defunctis celebrandi morem imitatur. Nam ut apud ueterem quendam ſcriptorem inueni, arcanum ſecretumq; habet myſterium. Ter decem triginta conſtituunt. Per numerum ternarium intelligenda eſt ſanctiſſima & indiuidua Trinitas, per denarium, decem præcepta, quæ ad uitæ normā et amuſſim homini à Deo præſcripta ſunt, ab illo uerò cuius triceſimus

Myſtica explicatio triceſimi.

nunc

nunc peragatur ſæpenumerò uiolata ſint, eoq́; triceſimum diem defuncto ſolennem conſtitutum; ut quisquis hiſce interſit exequijs, hæc & ſimilia conſideret, tacitaq́; mente precetur ſummam, ſanctiſſimam indiuiduamq́; Trinitatem, ut animæ defuncti huius propitia, tot Chriſtianarum precum ergò pœnam aſſidua decem præceptorum præuaricatione commeritam, & porrò adhuc ipſi ſuſtinendam, per paſſionis & mortis Ieſu Chriſti meritum clementer & paternè relaxet. Ecce ſi quiſpiam hac meditatione ſe occupet in Triceſimo, horumq́; admoneatur, haud ſanè perperam fecerit. Nunc ſupereſt ut de Anniuerſarijs pauca dicamus, id eſt, de ea defunctorum commemoratione, quæ per annos ſingulos fieri conſueuit.

Cur anniuerſarius defunctorum dies ſit ſolennis.

Sciendum autem eſt Anniuerſariorum uſum eſſe uetuſtiſſimum, adeò ut ante mille trecentos quinquaginta annos Anniuerſarij dies in Eccleſia Chriſtiana ſolennes fuerint, uti ſcribit Tertullianus, ne fortè quiſquam opinetur eos maiorum noſtrorum ætate per auaritiam Monachorum & Sacerdotum confictos. Et quidem hiſce de cauſis anniuerſarij dies iam ſeculis celebrati ſunt, atq; etiamnum celebrantur. Primum quia nos in hoc ſeculo conſtituti non exactè certoq; ſcimus, ut ſcribit Auguſtinus, quo

Tertull. de Chriſtiano milite.

13.q.4. ſtatu ſint defuncti, eoq; ſatius eſt nos nimis quàm mi-
Nõ exiſli nus orare, ne magno ſuo malo defuncti pœnas luere
mamus. cogantur. Tametſi enim illi pro quibus annuè et quo-
tidiè oramus, gaudium & felicitatem æternam nunc
adepti ſint, noſtræ tamen preces ſuperuacaneæ non
Auguſt. in ſunt, ſed ut inquit D. Auguſtinus, ſunt gratiarũ actio-
Enchi. ad nes. Si uerò defunctus ob grauia multifariaq; crimi-
Laurent. na, et uitam ſinè pœnitentia tranſactam, iam nunc in
cap. 110. gehennæ barathrum præcipitatus ſit, ubi nulla ſuc-
Itẽ de cu- currunt precum adminicula, nec hoc quidẽ caſu pla-
ra pro nè irritæ ſunt orationes noſtræ, ſed qualeſcunq; ſunt
mortuis uiuorum conſolationes. Illis autem proſunt qui nec
gerenda, ualdè boni nec ualdè mali, in mediocri quodam ſtatu
cap. 1. 4. hinc migrarunt, his ait preces noſtras eſſe Releua-
& 18. tiones. Quià uerò incerti ſumus quomodò cum ipſis
agatur, pro omnibus indiſtinctè oramus.

Altera anniuerſariorum cauſa eſt, ut quemad-
modum annus continuo aſſiduoq; motu in orbem re-
uertitur, perpetuoq; durat eundemq; in modũ ſem-
per recurrit, ità in anniuerſarijs Deum Opt. Max.
rogemus ut defunctorum animabus clementer ſub-
ueniat, quò in cœleſte regnum perueniant, quod ſinè
termino ſumma in lætitia & felicitate durat in æter-
na ſecula.

Tertia cauſa eſt, quòd ex diuinis literis compera-
tum

tum habeamus, uniuerſam Hieruſalem populumq́; Iudaicum cum Hieremia repetiuiſſe planctum defuncti Regis Iudæ.

His alijsq́; de cauſis Eccleſia Catholica mortuorũ ſuorũ anniuerſarios, triceſimos, ſeptimos et primos dies perpetuò religioſè peregit, ſedulò ſerioq́; Deũ implorans, ut eorũ quorum peraguntur exequiæ, miſertus, peccata ignoſcat, et in gaudiũ ac fœlicitatem æternam clementer ſuſcipiat. Huiusq́; ſui facti ex literis ſacris iuſtas ut auditum eſt, rationes habet.

Quandò igitur defunctorum ſuffragia eum in modum diuinarum ſcripturarum fundamento nituntur: quandò in Propheticis & Apoſtolicis literis de iiſdem legimus: in ueteri et nouo Teſtamento docentur: quando populus Dei antè & poſt Chriſtum natum hunc morem obſeruauit; quandoquidem ſanctiſsimi pientiſsimiq́; patres utriusq́; tam Græcanicæ quàm Latinæ Eccleſiæ Doctores pro defunctis orandum conſono ore docuerunt: neutiq̃ profectò admittemus, hoſtem noſtræ ſalutis Diabolum hunc pro defunctis orandi ritum nobis excutere. Imò quantò enixiùs ille in hoc cõtenderit, tantò maiori ſtudio et feruore in eo aſſerendo occupabimur, et ad exemplũ Iudæ Machabæi, iuxtà doctrinã tam illuſtriũ ſanctorumq́; Patrũ, & conſuetudinem noſtræ & omniũ fidelium matris

Eccleſiæ Chriſtianæ pro defunctis noſtris ſedulò & fideliter orabimus, eorumq; primum, ſeptimum, triceſimum & anniuerſarium diem celebrabimus, ut
Ioan.17. *noſtram ergà illos charitatem, quam Chriſtus tantopere à nobis exigit, non uerbis duntaxat, ſed factis quoq; declaremus: illi uerò ex tormentis & ſupplicijs, quæ diutiùs fortaſſè ſubituri forent, liberentur. Quiſquis igitur toto illud pectore deſiderat, ſequentem orationem mecum pronunciet.*

ORATIO PRO DEFVNCTIS.

OMnipotens ſempiterne Deus, cui propriũ eſt miſereri & parcere, memento quæſumus omnium fidelium, qui piè & Chriſtianè ex hac lacrymarum ualle migrarunt. Præcipuè animarum, quarũ exequias hodiè Chriſtiano ex more peragimus, earũq; pro ineffabili bonitate & miſericordia tua miſerearis. Et ſi fortè nobis incognitis ſupplicijs à te caſtigentur, clementer et paternè ijſdẽ exoneres, & nõ eorũ culpam, ſed tuam bonitatem,

bonitatem, nõ illorũ peccata, ſed tuã promiſsionẽ reſpicias. Nõ intres dñe cum illis in iudiciũ, non ad ſiniſtrã illos deinde colloces, non ad ęternum ignẽ illos damnari permittas, ſed cũ corpore in reſurrectionẽ uitæ reſurgere, et inter oues ad dextrã collocari in nouiſsimo die. Ne ſacratiſsimã paſsionem et mortẽ unigeniti filij tui in ipſis perditã eſſe patiaris, ſed ęternã illis ſalutẽ largire, quã hic ſperauerũt, dona cœleſtẽ lętitiam, quã uenturam crediderunt, ut ex tenebris in lucẽ, ex timore in ſecuritatẽ, ex tormentis in refrigerium, ex pœnis & ſupplicijs in ſempiternã requiẽ collocentur, ubi te ſanctiſsimã Trinitatem cum omnib. electis ſinè fine cõtemplentur & prędicent. Per acerbiſsimam paſsionem et mortem Domini et ſeruatoris noſtri Ieſu Chriſti, Amen.

DE SANCTIS INVOcandis, & de igne purgatorio contra hæreticos huius ſæculi: breuis, pia & Catholica admonitio,

M. Hannardi Gamerij Moſæi.

QVisquis habes uitæ ſanctū rationibus uſum,
Certa petens animæ præmia danda tuæ:
Vt precibus minuant diuinam lenibus iram,
Sæpe uoca ſuperos ad tua facta patres.
Et repleto pijs ſupplex altaria donis,
Et dato uotiuis thura merumq; focis.
Si cum fratre pater, ſi cum genitrice ſorores,
Si pereant animi dulcia membra tui:
Si uel amicitia uel conſuetudine iunctus,
Siue tibi famæ nomine charus erit:
Deniq; pro cunctis ſupplex orato ſepultis,
Cuiuſcunq; homines conditionis erunt.
Nec tibi perſuade, quod pœnas lachryma tollat,
Saltem triſtitiæ ſigna dat illa tuæ.
Viua bonis pœnas oratio manibus aufert,
Quos loca purgandos igne ſacrata premunt.

Nam

Nam mala nequitiæ ſemper ueſtigia reſtant,
Et uicij grauibus uulnera facta notis.
Quæ, quia ſpiritibus nondum curata ſuperſunt,
Donanti ueniam purgat in igne locus.
Namq; caret Domini maculis Eccleſia noſtri,
Ruga triumphantum frontibus omnis abeſt.
Nec licet ad Chriſti maculato regna uenire,
Qui debet uicij labe carere ſui.
Hinc ſequitur puris mala demi crimina flammis,
Aut alio tolli facta peracta modo:
Vt ſcelerum puri, cæli ducamur ad arcem,
Quam ſubeunt omni libera corda metu.
Hic mihi circumſtant uarijs de partibus hoſtes,
Et malè mendacem turpiter eſſe putant.
Sed mihi non credas: hoc ſacratiſsimus ore
Paulus Apoſtolico tradidit eſſe ratum. Ad Eph. 5
Hoc pietas, hoc dia fides, hoc ſancta uetuſtas,
Hoc probat acceptæ relligionis honos.
Hoc uenerabilium diuerſa uolumina patrum,
Hoc docet in multis fœdus utrumq; locis.
Hoc Auguſtinus: Victor: Bernhardus & Ephrem,
Hoc Nazanzeni ſcripta relicta uiri.
Hoc ſacer & ſacra uenerabilis Eckius arte,
Hoc diuus Staphylus ſæpe docere ſolet.

Hoc

Hoc & Iſengrenius docto monet ore diſertus,
Qui dat Apoſtolicis dicta probanda modis.
Hòc alij multi, quorum monumenta ſecutus
Sperne Lutherani dogmata falſa chori.
Sperne Lutheranos, & eorum dogmata, ſcurras,
Et fuge Caluini ſomnia, furta, dolos.
Sic erit ut ſuperûm dignos comitatus honores
Diuus apud diuos conſpiciâre tuos.

Virtus premi, ſed opprimi nunquam, poteſt.

Soli Deo ſit Gloria.

I N

MONODIA
IN OBITVM REVErendiſsimi Præſulis & Illuſtriſs. Principis D.Roberti à Bergis, Epiſcopi Leodien. Ducis Bullion. Comitis Loſſen. etc.

Fata uiri uitamq; cano qui clarus ab alto
Sanguine Bergadū, Princeps et Præſul in urbe
Legiaca, toto luxit clariſsimus orbe.
Quem populi plauſus, Procerū quem fama colebat,
Heu nimium funeſta dies & iniqua tyrannis
Luctifico feſſum tota trieteride morbo
Abripuit terris & acerbo funere merſit.
Inuida fatorum ſeries, quid perpete nixu
Optima quæq; rapis? Dirum mortalibus omen
Quæ ſpeciem uirtutis habent, quòd prima trophæis
Deſignata, cadunt duris obnoxia fatis.
Hac te lege trahunt, hæc te decreta manebant
Optime Pontificum longa digniſsime uita
Quam tua promeruit uirtus, quam dura fefellit

Hoc & Iſengrenius docto monet ore diſertus,
Qui dat Apoſtolicis dicta probanda modis.
Hoc alij multi, quorum monumenta ſecutus
Sperne Lutherani dogmata falſa chori.
Sperne Lutheranos, & eorum dogmata, ſcurras,
Et fuge Caluini ſomnia, furta, dolos.
Sic erit ut ſuperûm dignos comitatus honores
Diuus apud diuos conſpiciâre tuos.

Virtus premi, ſed opprimi nunquam, poteſt.

Soli Deo ſit Gloria.

I N

MONODIA

IN OBITVM REVErendiſsimi Præſulis & Illuſtriſs. Principis D. Roberti à Bergis, Epiſcopi Leodien. Ducis Bullion. Comitis Loſſen. etc.

Fata uiri uitamq́; cano qui clarus ab alto
Sanguine Bergiadũ, Princeps et Præſul in urbe
Legiaca, toto luxit clariſsimus orbe.
Quem populi plauſus, Procerũ quem fama colebat,
Heu nimium funeſta dies & iniqua tyrannis
Luctifico feſſum tota trieteride morbo
Abripuit terris & acerbo funere merſit.
Inuida fatorum ſeries, quid perpete nixu
Optima quæq́; rapis? Dirum mortalibus omen
Quæ ſpeciem uirtutis habent, quòd prima trophæis
Deſignata, cadunt duris obnoxia fatis.
Hac te lege trahunt, hæc te decreta manebant
Optime Pontificum longa digniſsime uita
Quàm tua promeruit uirtus, quam dura feſellit

N *Atropes,*

Atropos, ut ſolidas fuſcaret funere laudes,
Et pia Roberti molimina Præſulis uno
Impete ſubrueret. Vaſtum mihi panditur æquor
Ordine cuncta ſuo ſi carmine nitar in uno
Tantorum uel ſola loqui faſtigia rerum:
Si partem tacuiſſe uelim, quodcunque ſilebo
Maius erit, dicam præconia ſtemmatis alti?
Sed retrahent mentem geſtarum pondera rerum
Non opis externæ, non indiga laudis auorum
Diuitijs animoſa ſuis: belline labores
Proſequar armatasq; manus? plus egit inermis
Ardua maieſtas proprio ſplendore uerenda,
Natiuumq; decus ſocia uirtute tremendum,
Notaq; Bergiadum uis Martia & inclyta fama,
Gloria, Barbaricis paßim decorata triumphis.

Vos Mahumetanis uitiata erroribus arua
Et uos Pannoniæ ualles, quas ſæpè cruentis
Stragibus æquauit contempti numinis ultor
Bergiacus Mauors, uos conſcia flumina teſtor
Apoſtrophe ad Turcas & cæteros Impe rij hoſtes. Sæpè coloratos ſpectaſtis ſanguine fluctus.
Dicite Chriſtiadum pharetratis hoſtica tergis
Agmina, & Imperio contraria ſigna ferentes
Romuleo, & bijugis qui Barbara rura iuuencis
Sinditis, offenſo quantæ ſub uomere putres
Dißiliant galeæ, & dentatis qualia raſtris

Oſſa

Oſſa peremptorum reſonent, quos Martius enſis
Bergiadum, forti paßim certamine fuſos,
Sparſit in hoſtiles infida cadauera campos?
Singula complecti cuperem, ſed denſior inſtat
Geſtorum series, & honorum mole fatiſcens
Obruor, & priſca fulgens ab origine ſplendor
Velleris aurati, tenuem fulgore coruſco
Obtenebrans faculam, noſtræ præconia Muſæ
Exuperat. Magna eſt productum ſanguine tanto
Gloria Roberti facibus maioribus aucta
Quadrifidum fulget uirtus diffuſa per orbem.
Quid memorem primis quantũ ſe præbuit annis? Adoleſcẽtia R. D. Roberti.
Iam tunc canicies animi, iam ſuaue loquendi
Pondus & attonitas ſermo qui duceret aures.
Iam primæuus adhuc Canones & Iura ſagaci
Peruolitat ſtudio, quæ uis, quæ cauſa, quis ordo,
Quo ſoluenda forent nodoſa ænigmata flexu.
His maturus erat iam pubeſcente iuuenta
Plurimus ingenio. Sæpe illum auguſta ſcholarum
Atria Louanij magna ſtipante corona
Orantem ſtupuêre, & faſtis digna loquentem
Vel cum diſſereret, uel cum reſponſa referret.
Iam tunc conſpicuus, iam tunc uenerabilis ibat,
Spondebatq; ducem grauitas & ſermo futurum
Pontificem, quacunq; decens graderetur in urbe

Georgius ab Auſtria Epi. Leodien. aſſciſcit ſibi D. Rober. á Berg. in Coadiutorem.

Cedentes ſpacijs aſſurgentesq; uidebat.
Intereà Auſtriaca prognatus Epiſcopus aulæ
Iam ſenior geſtisq; diù laſſatus habenis
Muneris excelſi Conſortem quærere cœptat
Cui rerum credatur apex: dum ſingula librat
Tu legeris Roberte, tibi diuiſa laborum
Cura datur, tu Pontifici digniſsimus hæres
Ponè Coadiutor graderis, iam bina ſub uno
Regia coniungit radiantia ſydera tecto,
Splendidiorq; domus geminato lumine fulget.

Defuncto D. Georgio ab Auſtria ſuccedit in Epiſcop. D. Robertus á Bergis.

Iamq; ubi dimiſsis conſcenderat æthera terris
Auſtriacus Præſul, parili te Legia plauſu
Pontificem nullo contradicente ſalutat,
Cunctaq; Robertum ſuffragia conſona poſcunt.
Nil ibi diuerſis ſtudijs ceu libera frenis
Auſa manus, nullos defuncto Principe motus
Turbida tentauit nouitas, alioq; recepto
Præſule, mutatos non ſenſit Legia faſces.
Quid non intrepidi credant, quo nuper Athlante
Legia fulta fuit, cui frena Georgius Auſter
Credidit, & dignum diademate cenſuit aureo?

Inauguratio D. Roberti Ep. Leod.

Quæ uerò populi uoces quàm certa fuêre
Gaudia, qui plauſus totam ſonuere per urbem
Dum Princeps trabeis fulgentibus aureus intras,
Celſaq; Pontificem iam complexura pateſcunt
Atria?

Atria? plebs auida exultat quocunque decorus
Conſpiciare loco,nomenq́; ad ſydera tollunt.
Quiſq; ſua te uoce canit,longæua precantes
Sæculaq́; & fauſtos ſceptris felicibus annos.
Quantus erat ſplendor,quanta miracula pompa
Te faſces ineunte nouos? conuênit in unum
Quicquid ubiq; fuit Procerum,feſtosq́; triumphos
Condecorant,omnis radiat fulgentibus armis
Ardua nobilitas,numeroſo Principe Princeps
Cingeris,& lateri coniunctus Marchio frater D. Ioãnes
Terga premit ſpumantis equi,rutiloq́; decorus Marchio
Vellere,Phœbæus radios fulgore laceßit. Bergenſis
Quin & criſtatis exercitus undiq; turmis frater D.
Ferratiq́;,acies paßi circumflua,Martis Roberti.
Ingeminat ſplendore diem,perſtringit ahena
Lux oculos,rutilisq́; decor Mauortius armis,
Parsq́; minax iaculis,pars longis horrida contis,
Pars quoq; fulminibus uaſtum per inane ſonoris.
Fumantes quatiunt glandes,& celſa fragore
Culmina concutiunt,tum plurimus æthera clangor
Perſonat & ſtimulante Noto ſua flamina miſcens
Buccina rauca,cauas uolitantia ſigna per auras
Exagitat,ſonipesq́; feroci ſpumeus ore
Ordine progrediens longo,ferrata plateis.
Quadrupedante pedum ſonitu ueſtigia pulſat.

Arctantur trepidi iuuenes ſtat uulgus anhelum
Attonitiq́; tremunt grata formidine ciues.
Pars alia è tectis ſubtegmina lutea Serum
Pictaq́; ueſtito uelamina pariete figunt,
Quæ manus artificis molli de ſtirpe totondit
Frondea lanigeræ contexens uellera ſyluæ:
Virgineiq́; chori collecto uere rubentes
Inuertunt calathos, gelidosq́; uirentibus herbis
Depingunt ſilices, ridentumq́; imbre roſarum
Aſpergit feſtas manus officioſa plateas.
Tu quoque Roberti decoras Diana triumphum
Et procul Ardennæ per uaſta ſilentia ſyluæ
Nodoſas animoſa plagas & retia figis.
Concrepat omne nemus, reſonat latratibus æther,
Palanteſq́; feras ueſtigat odora canum uis,
Per iuga celſa pedes glomerans, hæ nare ſagaces
Paſſibus hæ rapidis celeres grandeſq́; Moloſſi:
Teridamas ceruos, Oreſitrophus inuolat urſos,
Ocypes infirmas pecudes in uincula cogit.
Iam qui latiflui defenſus arundine Moſæ
Vaſtus aper longo dentes curuauerat æuo
Aſpera uulnifero quæ ſaucius hauſit hiatu
Horrendum infrendens toruo uenabula niſu
Quaſſat & inuiſam moribundus ſpargit arenam.
Procumbunt urſi magna quos mole ruentes

Triſtis

Triſtis Olympiacis Helice miſeratur ab aſtris
Quicquid monſtriferis enutrit Gallia campis,
Quicquid uaſta tegunt latebroſis cautibus antra,
Siue aptum uerubus populiúe futura ſtupentis
Prodigia in caſſes aut in uenabula currunt.
Hæc laqueis innexa gemunt,hæc clauſa ſalignis
Vectantur domibus quæ ſanguinolenta per ora
Aëreas flauere animas impoſita feruntur
Curribus innumeris longoq; cruenta morantur
Ordine plauſtra uias,iam tuta mapalia pandunt
Ruricolæ & læta modulatur paſtor ariſta,
Agreſtem faciens reſonare Amaryllida ſyluas.
Iam quid in auguſto rerum ſplendore locatus
Quid memorem quanto cunctis uenerandus amore.
Vt uirtute Ducem dederit,pietate parentem, Quomodò adminiſtrarit Epiſcopatum.
Vt fuerit ſolers commiſſi paſtor ouilis
Et princeps patriæq; pater,ſemperq; ſagacem.
Intendens aciem,celſa librabat in arce
Sedulus exercens animo,quæ mente gerenda,
Efficiens patranda manu,dictare paratus,
Quæ ſcriptis peragenda forent,et dicere promptus
Indiga ſermonum: peregrinis ipſe diſertus
Legatis reſponſa dabat,cauſamq; rogabat.
Ipſe ſagax hæc cuncta ſubit,ſeq; omnibus unum
Obijcit,incumbit uarijs mens una uiciſſim.

Fauor eius ergà ſectatores literarum.

Hinc portum ſtudijs dabat, & felicibus ingens
Ingenijs pandebat iter, Muſasq; iacentes
Subleuat, & lectos iuuenes ex omnibus oris
Euehit, impatiens animos uirtutis amantes
Fraudari auxilijs, impenſis largus honeſtis.
Cætera frugalis, nec ſumptu æraria nudat
Indecori, iuſtos fiſcum diſpenſat in uſus.

Gallus inuadit fines Leodienſium.

Intereà ſæuum uaria formidine bellum
Exoritur, peditum turmas equitumq; phalangas
Gallus finitimis paſſim diſſeminat agris,
Legiacíq; fero ſtipantur milite campi.
Et licet hoſtilis quateret iam machina muros,

Reuerendiſſimus Princeps D. Robe. amicis cōditionib. bellum cōponit.

Caſtraq; uicinis tremerent contermina Gallis,
Et populabundis fumarent culmina flammis.
Tu tamen ardentem rabida in certamina Martem
O Roberte tuo placidus moderamine mulces,
Prælia pacificis doctus componere pactis.
Hinc grates tibi ciuis agit, quòd fœdere facto
Nil metuens hoſtile, truci obſidione ſolutus
Laxatas iterum liceat ſibi pandere portas.
Hinc etiam laudes cumulant, qui rure recepto
Vomere proſcindunt calcatos hoſtibus agros:
Et iam cote nouant flauas rubigine falces,
Nigrantesq; ſitu, cogunt ſplendere ligones.
Tam uarias inter curas nil feſſa remiſit

R.D.Robertus Epiſcopalia munia ipſemet adminiſtrat.

Officij uirtus, quicquid ſolenne tenebat
Pontificalis apex, quicquid ſpectabat ad altum
Præſulis officium, nullo famulante peregit.
Siue probaturus ſacros examine Myſtas
Audit & auguſto format, monet, inſtruit ore.
Siue foret ſacram precibus placandus ad aram
Cunctipotens, pia uota pio de pectore fundit.
Ille mihi titulo non inſignitus inani,
Nec radiat ſolo phaleratus Epiſcopus auro
Virtutum decus omne gerens, uarijsq́; refulgens
Laudibus, & ueteris calcans ueſtigia recti
Non hic monſtriferis quas Tartarus edidit antris
Informes Erebi peſtes: procul atra fugantur

Aulæ Leodienſis cõmẽdatio.

Crimina, progenies quam torua Megæra ſiniſtro
Progenuit fœtu: Tota ſpectantur in aula.
Formati quondam mores meliore metallo,
Virtutumq́; cohors parili ſociata corona

Variæ uirtutes Principis Roberti. Comparatio.

Hoſpita Roberti ſub pectore tecta fouebat
Multijugiq́; uirum decorat ſplendoris honore.
Qualiter effulgens radiantis flamma Smaragdi
Ordine compoſito quem lucidus ambit Iaſpis,
Diuerſæq́; micant per fulua monilia gemmæ
Rareſcunt tenebræ, & largo loca lumine ſplendent.
Non aliter uinxêre choros in pectore tanti
Principis auricomæ Charites, queis plurima uirtus

Virgoq́; flexanimis, docta cum Pallade, Pitho
Lenitas et manſuetudo eius Mixta, pium toto diffundunt corpore amorem.
Quinetiam ſontes ſemota corrigit ira
Crimina corripiens placidè: Dijs proximus ille eſt
" Quem ratio non ira mouet. Non turbida ſæuum
Bilis agit, nulla ſtuduit feritate timeri.
Pacis & concordiæ ſtudiũ Quæ non ſeditio, quæ non diſcordia uulgi
(Si qua fuit) ſopita tuo moderamine lenis
Concidit & placida ſubſidens pace quieuit?
Qualiter undiuagæ moderator nauticus alni
Comparatio. Nubifer infeſto quam turbine uerſat Orion
Alterno claui declinat uerbera flexu
Et pelagi cœliq́; minas euadere certat.
Quid primum extollam? qua non uirtute refulget
Gloria Roberti? te præſule ſceptra tenente
Candida pax iurisq́; metus ſeruator honeſti
Te uiguit moderante, quies à fonte profecta
Cum Moſæ creſcebat aquis. Hinc nomen ubique
Plauſibus exceptum populi, placidisq́; quietem
Manibus exoptant poſt triſtia funera ciues.
Morbus & obitus inexpectatiſſimus Hæc tua fata grauem cunctis perperere dolorem
Fata triennali uitam populantia morbo,
Quis populi tunc uultus erat, cum triſtis in urbe
Fama, leui primum concuſſit murmure ciues
Vix auſa infauſtos trepidanti poplite greſſus

Luctificosq́; inferre pedes, aſſueta dolori Reuerendiſsimi D. Roberti.
Donec corda, grauem guſtato uulnere plagam
Mitius acciperent. Sequitur feralis arundo
Letiferaq́; pium transfigit cuſpide pectus
Pectus inacceſſum uitijs quo plurima uirtus
Ceu ſtrato cubuit thalamo, quod ſemper anhelum
Ciuibus & patriæ patrium ſpirabat amorem.
O qui Legiaca Moderator in urbe fuiſti Apoſtrophe.
Climate qua noſtro nil obtinet altius æther,
Delubris celebrata Deum fœcunda bonorum
Pontificum genitrix, celſo quæ culmine, cœli
Aemula, ſublimes faſtigia tollit in auras:
Hæc nuper tibi Sparta fuit, nunc inter ouantes
Cœlicolûm turmas noſtris ablatus ab oris
Hanc quoq; cum Superis memori pietate tuere.

OPTIMI PRINCIPIS optimis pientiſsimiſq; Manibus officioſę pietatis ergò poſuit Til. Breden. Embricen.

AD

AD REVERENDISSIMUM ET ILLUSTRISſimum Principem ac Dominum, D. Othonem S. R. E. Epiſcopum, Cardinalem Auguſtanum & Albanum, Nationis Germanicę Protectorem, Dominum & Prępoſitum in Elwangen, Principem ſuum Clementiſs: De falſo infauſti atq; lætalis caſus ſui nuncio, cùm ad eligendum Pontificem, Romam proficiſceretur.

Tilmanni Bredenbachij Elegia.

Maxime, Pieridū Princeps clariſsime fautor
Inter Cardineos gloria prima uiros,
Maxime uirtutum et fidei protector auitæ
Quem meritus decorat Pontificalis apex,

Cuius

Cuius quadrifidum celeberrima fama per orbem
Fertur ad Eoas occiduasq; plagas:
Læta triumphanti canimus tibi carmina plectro,
Et iuuat in laudes nectere ſerta tuas.
Fundere quæ mæſtas elegia noſtra querelas
Cœperat, & buſtis illachrymare tuis,
Nunc ubi fallacis didicit mendacia famæ,
Quodq; tui caſus falſa ruina fuit:
Ecce ſerenato ceſſerunt nubila Phœbo,
Et querulos preſſit læta Thalia ſonos.
Abijcit exuuias mœſti monimenta doloris,
Et niueum cingunt laurea ſerta caput.
Tu quoq; mutabis, dixit, funebria, uates
Carmina, materia eſt altera facta tibi.
Viuit & incolumis Romanam uenit in urbem,
Viuit & eſt rubei gloria magna chori
Viuit Cardineos inter pars maxima Patres,
Viuit, & eſt caſus falſa ruina ſui.
Impiger aëreas uicit feliciter Alpes
Nil metuens longæ tædia mille uiæ
Non Aquilonari Borean qui ſæuit ab arcto
Nimboſiue timens flamina dira Noti.
Improbe mendacis qui primus ſemina famæ
Sparſiſti, atq; rogos extruis ante diem.

Vertant

Vertant authorem Superi prius omen in ipſum
  Inq; tuum ueniant triſtia fata caput.
Parca fauens magnum Patriæ ſeruauit OTHONEM,
  Nec fuit in uotis officioſa tuis,
Perfidus antè diem ſacros inquiris in annos,
  Quæ quæris, ueniant perfide fata tibi.
Forſitan optatis accedent Numina noſtris,
  Vt ſit pars uoti nulla caduca mei,
Improbe ferales dubitas aſſumere uittas?
  Ara ſtat, & ſceleris noxa pianda tui eſt.
Quis furor in magnũ mendacia ſoluit OTHONEM
  Ora? quid in uulgus ſpargere uana iuuat?
Scilicet, eſt Princeps fidei protector auitæ
  Saucia quæ medicam ſentit OTHONIS opem
Tu medicas remouere manus & tollere curam
  Niteris, ut creſcat uulnus inerte ſitu.
Dij meliora uolunt, nec te tua uota ſequuntur,
  Seruauit Lacheſis Pontificale caput.
Seruabitq; pium felici ſidere Patrem,
  Vt ſibi commiſſas paſcere poßit oues.
Noſq; breui noſtris reducem ſperamus in oris
  Adfore, felici numinis auſpicio.
Viue diu multos Clarißime Præſul in annos,
  Et fauſto Diuûm numine uiue diu
Viue diu ſacrumq; pius rege paſtor ouile
  Viue diu felix, incolumisq; Vale.   Finis.

ERRATA.

Folio 10. pagina 2. linea ultima de luctu & dolore.

Fol. 11. pag. 1. lin. 7. eiulatu.

Fol. 13. pag. 2. lin. 13. προσωποληψίαν.

Fol. 28. pag. 2. lin. 22. ex imis.

Fol. 44. pag. 2. lin. 18. uelit.

Eccleſiæ Chriſtianæ pro defunctis noſtris ſedulò & fideliter orabimus, eorumq; primum, ſeptimum, triceſimum & anniuerſarium diem celebrabimus, ut
Ioan.17. *noſtram ergà illos charitatem, quam Chriſtus tantoperè à nobis exigit, non uerbis duntaxat, ſed factis quoq; declaremus: illi uerò ex tormentis & ſupplicijs, quæ diutiùs fortaſſè ſubituri forent, liberentur. Quiſquis igitur toto illud pectore deſiderat, ſequentem orationem mecum pronunciet.*

ORATIO PRO DEFVNCTIS.

OMnipotens ſempiterne Deus, cui propriũ eſt miſereri & parcere, memento quæſumus omnium fidelium, qui piè & Chriſtianè ex hac lacrymarum ualle migrarunt. Præcipuè animarum, quarũ exequias hodiè Chriſtiano ex more peragimus, earũq; pro ineffabili bonitate & miſericordia tua miſerearis. Et ſi fortè nobis incognitis ſupplicijs à te caſtigentur, clementer et paternè ijſdẽ exoneres, & nõ eorũ culpam, ſed tuam bonitatem,

bonitatem, nõ illorũ peccata, ſed tuã promiſsionẽ reſpicias. Nõ intres dñe cum illis in iudiciũ, non ad ſiniſtrã illos deinde colloces, non ad ęternum ignẽ illos damnari permittas, ſed cũ corpore in reſurrectionẽ uitæ reſurgere, et inter oues ad dextrã collocari in nouiſsimo die. Ne ſacratiſsimã paſsionem et mortẽ unigeniti filij tui in ipſis perditã eſſe patiaris, ſed ęternã illis ſalutẽ largire, quã hic ſperauerũt, dona cœleſtẽ lętitiam, quã uenturam crediderunt, ut ex tenebris in lucẽ, ex timore in ſecuritatẽ, ex tormentis in refrigerium, ex pœnis & ſupplicijs in ſempiternã requiẽ collocentur, ubi te ſanctiſsimã Trinitatem cum omnib. electis ſine fine cõtemplentur & prędicent. Per acerbiſsimam paſsionem et mortem Domini et ſeruatoris noſtri Ieſu Chriſti, Amen.

DE SANCTIS INVOcandis, & de igne purgatorio contrà hæreticos huius ſæculi: breuis, pia & Catholica admonitio,

M. Hannardi Gamerij Moſæi.

QVisquis habes uitæ ſanctũ rationibus uſum,
Certa petens animæ præmia danda tuæ:
Vt precibus minuant diuinam lenibus iram,
Sæpe uoca ſuperos ad tua facta patres.
Et repleto pijs ſupplex altaria donis,
Et dato uotiuis thura merumq; focis.
Si cum fratre pater, ſi cum genitrice ſorores,
Si pereant animi dulcia membra tui:
Si uel amicitia uel conſuetudine iunctus,
Siue tibi famæ nomine charus erit:
Deniq; pro cunctis ſupplex orato ſepultis,
Cuiuſcunq; homines conditionis erunt.
Nec tibi perſuade, quod pœnas lachryma tollat,
Saltem triſtitiæ ſigna dat illa tuæ.
Viua bonis pœnas oratio manibus aufert,
Quos loca purgandos igne ſacrata premunt.

Nam

Nam mala nequetiæ ſemper ueſtigia reſtant,
Et uicij grauibus uulnera facta notis.
Quæ, quia ſpiritibus nondum curata ſuperſunt,
Donanti ueniam purgat in igne locus.
Namq; caret Domini maculis Eccleſia noſtri,
Ruga triumphantum frontibus omnis abeſt.
Nec licet ad Chriſti maculato regna uenire,
Qui debet uicij labe carere ſui.
Hinc ſequitur puris mala demi crimina flammis,
Aut alio tolli facta peracta modo:
Vt ſcelerum puri, cæli ducantur ad arcem,
Quam ſubeunt omni libera corda metu.
Hic mihi circumſtant uarijs de partibus hoſtes,
Et malè mendacem turpiter eſſe putant.
Sed mihi non credas: hoc ſacratiſsimus ore
Paulus Apoſtolico tradidit eſſe ratum. Ad Eph. 5
Hoc pietas, hoc dia fides, hoc ſancta uetuſtas,
Hoc probat acceptæ relligionis honos.
Hoc uenerabilium diuerſa uolumina patrum,
Hoc docet in multis fœdus utrumq; locis.
Hoc Auguſtinus: Victor: Bernhardus & Ephrem,
Hoc Nazanzeni ſcripta relicta uiri.
Hoc ſacer & ſacra uenerabilis Eckius arte,
Hoc diuus Staphylus ſæpe docere ſolet.

Hoc

Hoc & Iſengrenius docto monet ore diſertus,
Qui dat Apoſtolicis dicta probanda modis.
Hoc alij multi, quorum monumenta ſecutus
Sperne Lutherani dogmata falſa chori.
Sperne Lutheranos, & eorum dogmata, ſcurras,
Et fuge Caluini ſomnia, furta, dolos.
Sic erit ut ſuperûm dignos comitatus honores
Diuus apud diuos conſpiciâre tuos.

Virtus premi, ſed opprimi nunquam, poteſt.

Soli Deo ſit Gloria.

MONODIA

IN OBITVM REVERendiſsimi Præſulis & Illuſtriſs. Principis D. Roberti à Bergis, Epiſcopi Leodien. Ducis Bullion. Comitis Loſſen. etc.

Fata uiri uitamq; cano qui clarus ab alto
Sanguine Bergadũ, Princeps et Præſul in urbe
Legiaca, toto luxit clariſsimus orbe.
Quem populi plauſus, Procerũ quem fama colebat,
Heu nimium funeſta dies & iniqua tyrannis
Luctifico feſſum tota trieteride morbo
Abripuit terris & acerbo funere merſit.
Inuida fatorum ſeries, quid perpete nixu
Optima quæq; rapis? Dirum mortalibus omen
Quæ ſpeciem uirtutis habent, quòd prima trophæis
Deſignata, cadunt duris obnoxia fatis.
Hac te lege trahunt, hæc te decreta manebant
Optime Pontificum longa digniſsime uita
Quam tua promeruit uirtus, quam dura feſellit

Atropos, ut ſolidas fuſcaret funere laudes,
Et pia Roberti molimina Præſulis uno
Impete ſubrueret. Vaſtum mihi panditur æquor
Ordine cuncta ſuo ſi carmine nitar in uno
Tantorum uel ſola loqui faſtigia rerum:
Si partem tacuiſſe uelim, quodcunque ſilebo
Maius erit, dicam præconia ſtemmatis alti?
Sed retrahent mentem geſtarum pondera rerum
Non opis externæ, non indiga laudis auorum
Diuitijs animoſa ſuis: belline labores
Proſequar armataſq; manus? plus egit inermis
Ardua maieſtas proprio ſplendore uerenda,
Natiuumq; decus ſocia uirtute tremendum,
Notaq; Bergiadum uis Martia & inclyta fama,
Gloria, Barbaricis paßim decorata triumphis.
Vos Mahumetanis uitiata erroribus arua
Et uos Pannoniæ ualles, quas ſæpè cruentis
Stragibus æquauit contempti numinis ultor
Bergiacus Mauors, uos conſcia flumina teſtor
Apoſtrophe ad Turcas & cæteros Imperij hoſtes. Sæpè coloratos ſpectaſtis ſanguine fluctus,
Dicite Chriſtiadum pharetratis hoſtica tergis
Agmina, & Imperio contraria ſigna ferentes
Romuleo, & bijugis qui Barbara rura iuuencis
Scinditis, offenſo quantæ ſub uomere putres
Dißiliant galeæ, & dentatis qualia raſtris

Oſſa

Oſſa peremptorum reſonent, quos Martius enſis
Bergadum, forti paſſim certamine fuſos,
Sparſit in hoſtiles infida cadauera campos?
Singula complecti cuperem, ſed denſior inſtat
Geſtorum ſeries, & honorum mole fatiſcens
Obruor, & priſca fulgens ab origine ſplendor
Velleris aurati, tenuem fulgore coruſco
Obtenebrans ſiculam, noſtræ præconia Muſæ
Exuperat. Magna eſt productum ſanguine tanto
Gloria Roberti facibus maioribus aucta
Quadrifidum fulget uirtus diffuſa per orbem.
Quid memorem primis quantū ſe præbuit annis? *Adoleſcētia R. D: Roberti.*
Iam tunc canicies animi, iam ſuaue loquendi
Pondus & attonitas ſermo qui duceret aures.
Iam primæuus adhuc Canones & Iura ſagaci
Peruolitat ſtudio, quæ uis, quæ cauſa, quis ordo,
Quo ſoluenda forent nodoſa ænigmata flexu.
His maturus erat iam pubeſcente iuuenta
Plurimus ingenio. Sæpe illum auguſta ſcholarum
Atria Louanij magna ſtipante corona
Orantem ſtupuēre, & faſtis digna loquentem
Vel cum diſſereret, uel cum reſponſa referret.
Iam tunc conſpicuus, iam tunc uenerabilis ibat,
Spondebatq; ducem grauitas & ſermo futurum
Pontificem, quacunq; decens graderetur in urbe

Georgius ab Auſtria Epi. Leodien. aſſciſcit ſibi D. Rober. à Berg. in Coadiutorem.

Cedentes ſpacijs aſſurgenteſq; uidebat.
Interea Auſtriaca prognatus Epiſcopus aula
Iam ſenior geſtisq; diu laſſatus habenis
Muneris excelſi Conſortem quærere cœptat
Cui rerum credatur apex: dum ſingula librat
Tu legeris Roberte, tibi diuiſa laborum
Cura datur, tu Pontifici digniſſimus hæres
Ponè Coadiutor graderis, iam bina ſub uno
Regia coniungit radiantia ſydera tecto,
Splendidiorq; domus geminato lumine fulget.

Defuncto D. Georgio ab Auſtria ſuccedit in Epiſcop. D. Robertus à Bergis.

Iamq; ubi dimiſſis conſcenderat æthera terris
Auſtriacus Præſul, parili te Legia plauſu
Pontificem nullo contradicente ſalutat,
Cunctaq; Robertum ſuffragia conſona poſcunt.
Nil ibi diuerſis ſtudijs ceu libera frenis
Auſa manus, nullos defuncto Principe motus
Turbida tentauit nouitas, alioq; recepto
Præſule, mutatos non ſenſit Legia faſces.
Quid non intrepidi credant, quo nuper Athlante
Legia fulta fuit, cui frena Georgius Auſter
Credidit, & dignum diademate cenſuit aureo?

Inauguratio D. Roberti Ep. Leod.

Quæ uerò populi uoces quàm certa fuere
Gaudia, qui plauſus totam ſonuere per urbem
Dum Princeps trabeis fulgentibus aureus intras,
Celſaq; Pontificem iam complexura pateſcunt
Atria!

Atria? plebs auida exultat quocunque decorus
Conſpiciare loco,nomenq; ad ſydera tollunt.
Quiſq; ſua te uoce canit,longæua precantes
Sæculaq; & fauſtos ſceptris felicibus annos.
Quantus erat ſplendor,quanta miracula pompa
Te faſces ineunte nouos? conuênit in unum
Quicquid ubiq; fuit Procerum,feſtosq; triumphos
Condecorant,omnis radiat fulgentibus armis
Ardua nobilitas,numeroſo Principe Princeps
Cingeris,& lateri coniunctus Marchio frater D. Ioãnes
Terga premit ſpumantis equi,rutiloq; decorus Marchio
Vellere,Phœbæus radios fulgore laceßit. Bergenſis
Quin & criſtatis exercitus undiq; turmis frater D.
Ferratiq;,acies paßi circumflua,Martis Roberti.
Ingeminat ſplendore diem,perſtringit ahena
Lux oculos,rutilisq; decor Mauortius armis,
Parsq; minax iaculis,pars longis horrida contis,
Pars quoq; fulminibus uaſtum per inane ſonoris
Fumantes quatiunt glandes,& celſa fragore
Culmina concutiunt,tum plurimus æthera clangor
Perſonat & ſtimulante Noto ſua flamina miſcens
Buccina rauca,cauas uolitantia ſigna per auras
Exagitat,ſonipesq; feroci ſpumeus ore
Ordine progrediens longo,ferrata plateis.
Quadrupedante pedum ſonitu ueſtigia pulſat.

Arctantur trepidi iuuenes ſtat uulgus anhelum
Attonitiq; tremunt grata formidine ciues.
Pars alia è tectis ſubtegmina lutea Serum
Pictaq; ueſtito uelamina pariete figunt,
Quæ manus artificis molli de ſtirpe totondit
Frondea lanigeræ contexens uellera ſyluæ:
Virgineiq; chori collecto uere rubentes
Inuertunt calathos,gelidosq; uirentibus herbis
Depingunt ſilices,ridentumq; imbre roſarum
Aſpergit feſtas manus officioſa plateas.
Tu quoque Roberti decoras Diana triumphum
Et procul Ardennæ per uaſta ſilentia ſyluæ
Nodoſas animoſa plagas & retia figis.
Concrepat omne nemus,reſonat latratibus æther,
Palantesq; feras ueſtigat odora canum uis,
Per iuga celſa pedes glomerans,hæ nare ſagaces
Paßibus hæ rapidis celeres grandesq; Moloßi:
Teridamas ceruos,Oreſitrophus inuolat urſos,
Ocypes infirmas pecudes in uincula cogit.
Iam qui latiflui defenſus arundine Moſæ
Vaſtus aper longo dentes curuauerat æuo
Aſpera uulnifero quæ ſaucius hauſit hiatu
Horrendum infrendens toruo uenabula niſu
Quaſſat & inuiſam moribundus ſpargit arenam.
Procumbunt urſi magna quos mole ruentes

Triſtis

Triſtis Olympiacis Helice miſeratur ab aſtris
Quicquid monſtriferis enutrit Gallia campis,
Quicquid uaſta tegunt latebroſis cautibus antra,
Siue aptum uerubus populiúe futura ſtupentis
Prodigia in caſſes aut in uenabula currunt.
Hæc laqueis innexa gemunt, hæc clauſa ſalignis
Vectantur domibus quæ ſanguinolenta per ora
Aëreas flauere animas impoſta feruntur
Curribus innumeris longoq; cruenta morantur
Ordine plauſtra uias, iam tuta mapalia pandunt
Ruricolæ & læta modulatur paſtor ariſta,
Agreſtem faciens reſonare Amaryllida ſyluas.
Iam quid in auguſto rerum ſplendore locatus
Quid memorem quanto cunctis uenerandus amore,
Vt uirtute Ducem dederit, pietate parentem, Quomodò adminiſtrarit Epiſcopatum.
Vt fuerit ſolers commiſsi paſtor ouilis
Et princeps patriæq; pater, ſemperq; ſagacem.
Intendens aciem, celſa librabat in arce
Sedulus exercens animo, quæ mente gerenda,
Efficiens patranda manu, dictare paratus,
Quæ ſcriptis peragenda forent, et dicere promptus
Indiga ſermonum: peregrinis ipſe diſertus
Legatis reſponſa dabat, cauſamq; rogabat.
Ipſe ſagax hæc cuncta ſubit, ſeq; omnibus unum
Obijcit, incumbit uarijs mens una uiciſsim.

Fauor eius erga ſectatores literarum.

Hinc portum ſtudijs dabat, & felicibus ingens
Ingenijs pandebat iter, Muſasq; iacentes
Subleuat, & lectos iuuenes ex omnibus oris
Euehit, impatiens animos uirtutis amantes
Fraudari auxilijs, impenſis largus honeſtis.
Cætera frugalis, nec ſumptu æraria nudat
Indecori, iuſtos fiſcum diſpenſat in uſus.

Gallus inuadit fines Leodienſium.

Intereà ſæuum uaria formidine bellum
Exoritur, peditum turmas equitumq; phalangas
Gallus finitimis paſsim diſſeminat agris,
Legiaciq; fero ſtipantur milite campi.
Et licet hoſtilis quateret iam machina muros,
Caſtraq; uicinis tremerent contermina Gallis,
Et populabundis fumarent culmina flammis.

Reuerendiſsimus Princeps D. Robe. amicis cō ditionib. bellum cōponit.

Tu tamen ardentem rabida in certamina Martem
O Roberte tuo placidus moderamine mulces,
Prælia pacificis doctus componere pactis.
Hinc grates tibi ciuis agit, quòd fœdere facto
Nil metuens hoſtile, truci obſidione ſolutus
Laxatas iterum liceat ſibi pandere portas.
Hinc etiam laudes cumulant, qui rure recepto
Vomere proſcindunt calcatos hoſtibus agros:
Et iam cote nouant flauas rubigine falces,
Nigrantesq; ſitu, cogunt ſplendere ligones.
Tam uarias inter curas nil feſſa remiſit

Officij

Officij uirtus,quicquid ſolenne tenebat — R.D.Robertus Epiſcopalia munia ipſemet adminiſtrat.
Pontificalis apex,quicquid ſpectabat ad altum
Præſulis officium,nullo famulante peregit.
Siue probaturus ſacros examine Myſtas
Audit & auguſto format,monet,inſtruit ore.
Siue foret ſacram precibus placandus ad aram
Cunctipotens,pia uota pio de pectore fundit.
Ille mihi titulo non inſignitus inani,
Nec radiat ſolo phaleratus Epiſcopus auro
Virtutum decus omne gerens,uarijsq́; refulgens
Laudibus,& ueteris calcans ueſtigia recti
Non hic monſtriferis quas Tartarus edidit antris
Informes Erebi peſtes: procul atra fugantur
Crimina,progenies quam torua Megæra ſiniſtro — Aulæ Leodienſis cōmēdatio.
Progenuit fœtu: Tota ſpectantur in aula.
Formati quondam mores meliore metallo,
Virtutumq́; cohors parili ſociata corona
Hoſpita Roberti ſub pectore tecta fouebat — Variæ uirtutes Principis Roberti.
Multijugiq́; uirum decorat ſplendoris honore.
Qualiter effulgens radiantis flamma Smaragdi — Comparatio.
Ordine compoſito quem lucidus ambit Iaſpis,
Diuerſæq́; micant per fulua monilia gemmæ
Rareſcunt tenebræ,& largo loca lumine ſplendent.
Non aliter uinxêre choros in pectore tanti
Principis auricomæ Charites,queîs plurima uirtus

Virgoq; flexanimis, docta cum Pallade, Pitho
Mixta, pium toto diffundunt corpore amorem. *Lenitas et manſuetudo eius*
Quinetiam ſontes ſemota corrigit ira
Crimina corripiens placidè: Dijs proximus ille eſt
Quem ratio non ira mouet. Non turbida ſæuum
Bilis agit, nulla ſtuduit feritate timeri.
Quæ non ſeditio, quæ non diſcordia uulgi *Pacis & concordiæ ſtudiū*
(Si qua fuit) ſopita tuo moderamine lenis
Concidit & placida ſubſidens pace quieuit?
Qualiter undiuagæ moderator nauticus alni
Nubifer infeſto quam turbine uerſat Orion *Comparatio.*
Alterno claui declinat uerbera flexu
Et pelagi cœliq; minas euadere certat.
Quid primum extollam? qua non uirtute refulget
Gloria Roberti? te præſule ſceptra tenente
Candida pax iuriſq; metus ſeruator honeſti
Te uiguit moderante, quies à fonte profecta
Cum Moſæ creſcebat aquis. Hinc nomen ubique
Plauſibus exceptum populi, placidiſq; quietem
Manibus exoptant poſt triſtia funera ciues.
Hæc tua fata grauem cunctis perperere dolorem *Morbus & obitus inexpectatiſſimus*
Fata triennali uitam populantia morbo,
Quis populi tunc uultus erat, cum triſtis in urbe
Fama, leui primum concuſſit murmure ciues
Vix auſa infauſtos trepidanti poplite greſſus.

Lucti-

Luctificosq; inferre pedes, aſſueta dolori
Donec corda, grauem guſtato uulnere plagam
Mitiùs acciperent. Sequitur feralis arundo
Letiferaq; pium transfigit cuſpide pectus
Pectus inacceſſum uitijs quo plurima uirtus
Ceu ſtrato cubuit thalamo, quod ſemper anhelum
Ciuibus & patriæ patrium ſpirabat amorem.

Reuerendiſsimi D. Roberti.

O qui Legiaca Moderator in urbe fuiſti
Climate qua noſtro nil obtinet altius æther,
Delubris celebrata Deum fœcunda bonorum
Pontificum genitrix, celſo quæ culmine, cœli
Aemula, ſublimes faſtigia tollit in auras:
Hæc nuper tibi Sparta fuit, nunc inter ouantes
Cœlicolûm turmas noſtris ablatus ab oris
Hanc quoq; cum Superis memori pietate tuêre.

Apoſtrophe.

OPTIMI PRINCIPIS optimis pientiſsimiſq; Manibus officioſę pietatis ergò poſuit Til.Breden. Embricen.

AD

AD REVERENDISSIMVM ET ILLVSTRISſimum Principem ac Dominum, D. Othonem S. R. E. Epiſcopum, Cardinalem Auguſtanum & Albanum, Nationis Germanicę Protectorem, Dominum & Prępoſitum in Elwangen, Principem ſuum Clementiſs: De falſo infauſti atq; lætalis caſus ſui nuncio, cùm ad eligendum Pontificem, Romam proficiſceretur.

Tilmanni Bredenbachij Elegia.

MAxime, Pieridũ Princeps Clariſsime fautor
Inter Cardineos gloria prima uiros,
Maxime uirtutum et fidei protector auitæ
Quem meritus decorat Pontificalis apex,

Cuius

Cuius quadrifidum celeberrima ſama per orbem
Fertur ad Eoas occiduasq; plagas:
Læta triumphanti canimus tibi carmina plectro,
Et iuuat in laudes nectere ſerta tuas.
Fundere quæ mæſtas elegia noſtra querelas
Cœperat, & buſtis illachrymare tuis,
Nunc ubi fallacis didicit mendacia famæ,
Quodq; tui caſus falſa ruina fuit:
Ecce ſerenato ceſſerunt nubila Phœbo,
Et querulos preßit læta Thalia ſonos.
Abijcit exuuias mœſti monimenta doloris,
Et niueum cingunt laurea ſerta caput.
Tu quoq; mutabis, dixit, funebria, uates
Carmina, materia eſt altera facta tibi.
Viuit & incolumis Romanam uenit in urbem,
Viuit & eſt rubei gloria magna chori
Viuit Cardineos inter pars maxima Patres,
Viuit, & eſt caſus falſa ruina ſui.
Impiger aëreas uicit feliciter Alpes
Nil metuens longæ tædia mille uiæ
Non Aquilonari Borean qui ſæuit ab arcto
Nimboſiúe timens flamina dira Noti.
Improbe mendacis qui primus ſemina famæ
Sparſiſti, atq; rogos extruis ante diem.

Vertant

Vertant authorem Superi prius omen in ipſum
Inq; tuum ueniant triſtia fata caput.
Parca fauens magnum Patriæ ſeruauit OTHONEM,
Nec fuit in uotis officioſa tuis,
Perfidus ante diem ſacros inquiris in annos,
Quæ quæris, ueniant perfide fata tibi.
Forſitan optatis accedent Numina noſtris,
Vt ſit pars uoti nulla caduca mei,
Improbe ferales dubitas aſſumere uittas?
Ara ſtat, & ſceleris noxa pianda tui eſt.
Quis furor in magnũ mendacia ſoluit OTHONEM
Ora? quid in uulgus ſpargere uana iuuat?
Scilicet, eſt Princeps fidei protector auitæ
Saucia quæ medicam ſentit OTHONIS opem
Tu medicas remouere manus & tollere curam
Niteris, ut creſcat uulnus inerte ſitu.
Dij meliora uolunt, nec te tua uota ſequuntur,
Seruauit Lacheſis Pontificale caput.
Seruabitq; pium felici ſidere Patrem,
Vt ſibi commiſſas paſcere poßit oues.
Nosq; breui noſtris reducem ſperamus in oris
Adfore, felici numinis auſpicio.
Viue diu multos Clarißime Præſul in annos,
Et fauſto Diuûm numine uiue diu
Viue diu ſacrumq; pius rege paſtor ouile
Viue diu felix, incolumisq; Vale. Finis.

ERRATA.

Folio 10. *pagina* 2. *linea ultima de luctu & dolore.*

Fol. 11. *pag.* 1. *lin.* 7. *eiulatu.*

Fol. 13. *pag.* 2. *lin.* 13. προσωποληψίαν.

Fol. 28. *pag.* 2. *lin.* 22. *ex imis.*

Fol. 44. *pag.* 2. *lin.* 18. *uelit.*